

DZIENNIK URZĘDOWY

URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

Warszawa, dnia 31 marca 2010 r.

Nr 1

TREŚĆ:
Poz.:

DECYZJE PREZESA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

- 1 - z dnia 8 grudnia 2009 r. w sprawie uznania za praktykę ograniczającą konkurencję niedozwolonego porozumienia zawartego przez Lafarge Cement S.A. w Małogoszczy i innych przedsiębiorców (Nr DOK-7/2009) 1
- 2 - z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie uznania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie (RŁO-42/2009) 17
- 3 - wykaz decyzji wydanych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r. 25

ORZECZENIA SĄDU OKRĘGOWEGO W WARSZAWIE - SĄDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

- 4 - z dnia 26 października 2009 r. w sprawie z odwołania Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK (Sygn. akt XVII Ama 68/08) 30
- 5 - z dnia 27 października 2009 r. w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK (Sygn. akt XVII Ama 126/08) 32
- 6 - wykaz wyroków doręczonych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r. 36

ORZECZENIA SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE

- 7 - wykaz wyroków doręczonych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r. 37

1 DECYZJA

z dnia 8 grudnia 2009 r.

w sprawie uznania za praktykę ograniczającą konkurencję niedozwolonego porozumienia zawartego przez Lafarge Cement S.A. w Małogoszczy i innych przedsiębiorców
(Nr DOK-7/2009)

- I. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówcze-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na ustalaniu cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego i nakazuje jej zaniechania.
- II. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także na podstawie art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. a Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówcze-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na ustalaniu cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego i nakazuje jej zaniechania.

- III. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i nakazuje jej zaniechania.
- IV. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także na podstawie art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. c) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i nakazuje jej zaniechania.
- V. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na wymianie poufnych informacji handlowych i nakazuje jej zaniechania.
- VI. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także na podstawie art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę ograniczającą konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], porozumienie zawarte pomiędzy: Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszczy; Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Grupą Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny; Cementownią Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownią Odra S.A. z siedzibą w Opolu, polegające na wymianie poufnych informacji handlowych i nakazuje jej zaniechania.
- VII. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- VIII. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. a) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- IX. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.

- X. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. c) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.
- XI. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.
- XII. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.
- XIII. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- XIV. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. a) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- XV. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.
- XVI. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. c) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.

- XVII. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.
- XVIII. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.
- XIX. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- XX. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. a) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit a Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie ustalania cen i innych warunków sprzedaży cementu szarego.
- XXI. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.
- XXII. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 lit. c) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit c Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie podziału rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.
- XXIII. Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdza stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.), polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.
- XXIV. Na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), a także w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003, s. 1), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, umarza postępowanie antymonopolowe w sprawie stosowania przez Cementownię Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego i naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)], polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie wymiany poufnych informacji handlowych.

- XXV. Na podstawie art. 101 ust. 1 pkt 1 oraz art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z tytułu naruszenia zakazów, o których mowa w art. 5 ust. 1 oraz ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz w art. 81 ust. 1 raz ust. 1 lit a) i c) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 oraz ust. 1 lit a) i c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 115, 9.05.2008, s. 47)] (pkt I, II, III, IV, V, VI sentencji decyzji), nakłada na: Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa; Grupę Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkowie-Nowiny karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa; Cementownię Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa; Cementownię Odra S.A. z siedzibą w Opolu karę pieniężną w wysokości [...] płatną do budżetu państwa.
- XXVI. Na podstawie art. 72 i art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża kosztami postępowania antymonopolowego i zobowiązuje do uiszczenia na rzecz Prezesa Urzędu: Lafarge Cement S.A. w kwocie 563,68 zł; Górażdże Cement S.A. w kwocie 569,33 zł; Grupę Ożarów S.A. w kwocie 552,38 zł; Cemex Polska Sp. z o.o. w kwocie 552,38 zł; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. w kwocie 552,38 zł; Cementownię Warta S.A. w kwocie 563,68 zł; Cementownię Odra S.A. w kwocie 558,03 zł.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także jako „Prezes Urzędu”) przeprowadził w okresie 4 września 2003 r. - 20 marca 2006 r. postępowanie wyjaśniające, w sprawie badania stanu konkurencji na polskim rynku produkcji i handlu cementem oraz rynku produkcji i handlu betonem towarowym. Zgromadzone w toku ww. postępowania materiały wskazywały, iż pomiędzy działającymi na rynku polskim producentami cementu może funkcjonować porozumienie polegające na ustaleniu kwot sprzedaży oraz cen cementu.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Prezes Urzędu wszczął w dniu 26 kwietnia 2006 r. postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy zachowania podmiotów działających na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu, naruszają przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uzasadniając wszczęcie postępowania antymonopolowego.

W ramach przedmiotowego postępowania, pracownicy Urzędu na przełomie maja i czerwca 2006 r. przeprowadzili kontrole wraz z przeszukaniem pomieszczeń i rzeczy przedsiębiorców działających na krajowym rynku sprzedaży cementu, tj.: Górażdże Cement S.A., Lafarge Cement S.A., Grupa Ożarów S.A., Cemex Polska Sp. z o.o., Cementownia Nowiny Sp. z o.o., Cementownia Warta S.A., Cementownia Nowa Huta S.A., Cementownia Odra S.A. oraz podmiotów, co do których istniało podejrzenie, iż mogły pomagać w tworzeniu niezgodnego z prawem konkurencji porozumienia, bądź wspierać jego funkcjonowanie, tj.: Stowarzyszenie Producentów Cementu, Polski Cement Sp. z o.o. oraz Kancelaria Prawa Własności Przemysłowej Optimas. W ramach przeprowadzonych kontroli Prezes Urzędu zgromadził znaczną ilość dokumentów, w tym dokumenty mogące świadczyć o zawarciu przez producentów cementu w Polsce porozumienia sprzecznego z prawem konkurencji.

W dniu 21 czerwca 2006 r. Lafarge Cement S. A. złożył, na podstawie art. 103a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wniosek o obniżenie kary pieniężnej, następnie uzupełniony w dniu 22 czerwca 2006 r. wnioskiem o odstąpienie od nałożenia kary, na podstawie art. 103a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W dniu 23 czerwca 2006 r. również Górażdże Cement S.A. wystąpiło z wnioskiem o odstąpienie od nałożenia kary, podając jako podstawę prawną swojego wniosku art. 103a ww. ustawy w całości. Pismem z dnia 9 października 2006 r. Górażdże Cement S.A. złożył uzupełnienie, wnioskując alternatywnie o obniżenie wymiaru kary, na podstawie art. 103a ust. 2 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na wypadek nieuwzględnienia wniosku o odstąpienie od jej nałożenia, w sytuacji wydania przez Prezesa Urzędu decyzji stwierdzającej stosowanie praktyki z art. 5 ww. ustawy i nakładającej karę pieniężną. W swoich wnioskach, dokumentach załączonych do nich oraz do pism uzupełniających wnioski, ww. spółki potwierdziły podejrzenia Prezesa Urzędu w przedmiocie istnienia, niezgodnego z art. 5 ww. ustawy, porozumienia na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu, wskazując, iż porozumienie polegało na ustalaniu cen cementu przez podmioty działające na tym rynku, ograniczaniu i kontrolowaniu produkcji oraz zbytu na polskim rynku cementu oraz na podziale rynku cementu oraz opisując funkcjonowanie powyższego kartelu.

W oparciu o ustalenia poczynione w toku ww. postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wszczął w dniu 28 grudnia 2006 r. z urzędu postępowanie antymonopolowe w sprawie zawarcia przez Lafarge Cement S.A., Górażdże Cement S.A., Ekocem Sp. z o.o., Grupę Ożarów S.A., Cementownię Rejowiec S.A., Cemex Polska Sp. z o.o., Cementownię Chełm S.A., Cementownię Nowiny Sp. z o.o., Cementownię Warta S.A., Cementownię Nowa Huta S.A. oraz Cementownię Odra S.A. porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu, polegającego na: ustalaniu cen lub innych warunków sprzedaży cementu, co może naruszać art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów; podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu, co może naruszać art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów; wymianie poufnych informacji handlowych, co może naruszać art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. [...]

W dniu 12 listopada 2008 r. Prezes Urzędu, z uwagi na podejrzenie, że badane porozumienie może mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi, zmienił postanowienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego rozszerzając zarzuty stawiane jego stronom o przepisy prawa wspólnotowego. Zatem przedmiotowe postępowanie dalej toczyło się w sprawie zawarcia przez Lafarge Cement S.A., Górażdże Cement S.A., Ekocem Sp. z o.o., Grupę Ożarów S.A., Cementownię Rejowiec S.A., Cemex Polska Sp. z o.o., Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., Cementownię Warta S.A., Cementownię Nowa Huta S.A. oraz Cementownię Odra S.A., porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu, polegającego na: ustalaniu cen lub innych warunków sprzedaży cementu, co może naruszać art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 81 ust. 1 lit. a Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej]; podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu, co może naruszać art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 81 ust. 1 lit. c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej]; wymianie poufnych informacji handlowych, co może naruszać art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 81 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (tekst skonsolidowany Dz. Urz. UE C 321 E, 29.12.2006, s. 37) [obecnie: art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej]. [...]

W związku z rozszerzeniem zarzutów stawianych stronom postępowania o przepisy prawa wspólnotowego, Prezes Urzędu poinformował o tym fakcie Komisję Europejską. Również, stosując art. 11 ust. 4 Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu, w dniu 14 września 2009 r. Prezes Urzędu przedstawił Komisji przewidywaną decyzję w przedmiotowej sprawie. Komisja Europejska nie zgłosiła zastrzeżeń do projektu decyzji. [...]

W toku postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie jest ocena, w aspekcie krajowych i wspólnotowych przepisów o ochronie konkurencji, wzajemnych ustaleń dokonywanych przez przedsiębiorców prowadzących w Polsce działalność gospodarczą w sektorze cementowym. [...]

Sektor cementowy w Polsce przechodził w latach 90-tych XX wieku bardzo istotne przemiany. W pierwszych latach transformacji ustrojowej nastąpiła prywatyzacja sektora cementowego, a na rynek polski weszli główni światowi producenci cementu m.in.: Lafarge, Heidelberg, Dyckerhoff, CRH, RMC, Miebach. Przedsiębiorcy ci na przestrzeni lat konsekwentnie budowali swoje pozycje rynkowe poprzez kolejne przejęcia i restrukturyzacje nabytych zakładów.

Na początku lat 90-tych XX wieku funkcjonowało w kraju co najmniej 21 zakładów zajmujących się produkcją cementu (cementownie lub przemiałownie cementu). W wyniku konsolidacji sektora cementowego i przekształceń dokonanych w ramach poszczególnych grup kapitałowych, w 2006 r. na krajowym rynku pozostało co najmniej 13 zakładów zajmujących się produkcją cementu, powstał także jeden nowy zakład. [...]

Stronami postępowania w niniejszej sprawie są następujący przedsiębiorcy działający w sektorze cementowym: Górażdże Cement S.A. z siedzibą w Choruli; Ekocem Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej; Lafarge Cement S.A. z siedzibą w Małogoszcu; Grupa Ożarów S.A. z siedzibą w Karsach; Cementownia Rejowiec S.A. z siedzibą w Rejowcu Fabrycznym; Cemex Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie; Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Sitkówce-Nowiny; Cementownia Warta S.A. z siedzibą w Trębaczewie; Cementownia Odra S.A. z siedzibą w Opolu; Cementownia Nowa Huta S.A. z siedzibą w Krakowie. [...]

Charakter współpracy między przedsiębiorcami działającymi w sektorze cementowym w Polsce determinowały zmiany polityczne i gospodarcze z przełomu lat 1989/1990. Przed zmianami politycznymi i gospodarczymi mającymi miejsce we wskazanym okresie, wszyscy producenci cementu w Polsce zrzeszeni byli w Zrzeszeniu Producentów Cementu - organizacji centralnie zarządzającej działalnością wszystkich przedsiębiorstw cementowych w Polsce. Decyzje gospodarcze w odniesieniu do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw były podejmowane przez Zrzeszenie. Wszyscy producenci cementu w Polsce byli zrzeszeni, początkowo w Zjednoczeniu Przemysłu Cementowego, Wapienniczego i Gipsowego, następnie w Zrzeszeniu Producentów Cementu, a ostatecznie w Zrzeszeniu Przedsiębiorstw Przemysłu Wiążących Materiałów Budowlanych.

W tym okresie przemysł cementowy w Polsce funkcjonował w stanie wyłączającym, zarówno de facto jak i de iure, istnienie konkurencji rynkowej. Wszyscy producenci cementu w Polsce byli stowarzyszeni w ww. Zrzeszeniu, a ich działalność była w omawianym okresie, co do zasady, centralnie zarządzana. [...] Wzajemne ustalenia warunków produkcji i sprzedaży między dyrektorami cementowni były czymś normalnym, i odbywały się pod auspicjami władz państwowych. [...]

Transformacja ustrojowa doprowadziła do zmian zasad współpracy między przedsiębiorcami działającymi w branży cementowej. Wraz z jej nadejściem rozpoczęły się w cementowniach przekształcenia właścicielskie. Jak wskazano w pkt 31 i następnych, sektor cementowy, w znacznej części został sprywatyzowany w pierwszej połowie lat 90-tych XX wieku. W tym czasie właścicielami większości cementowni w Polsce stały się duże światowe koncerny cementowe, m.in. Lafarge, Heidelberg, Dyckerhoff, CRH, RMC, Miebach. W wyniku wskazanych zmian, producenci cementu, których działalność do tej pory była centralnie zarządzana, stali się konkurentami prowadzącymi działalność w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Transformacja ustrojowa doprowadziła również do zmian w organizacji branżowych organizacji zrzeszających przedsiębiorców działających w sektorze cementowym. W 1990 r. na posiedzeniu przedstawicieli kierownictw zakładów cementowych i wapienniczych zapadła decyzja o utworzeniu stowarzyszenia skupiającego przedsiębiorstwa branżowe. W dniu 14 sierpnia 1990 r. zostało zarejestrowane Stowarzyszenie Producentów Cementu i Wapna z siedzibą w Krakowie. W październiku 1993 r., z inicjatywy członków reprezentujących grupę producentów wapna, powołano w ramach Stowarzyszenia sekcję wapienniczą, która z czasem podjęła decyzję o wystąpieniu ze Stowarzyszenia. Od 1 stycznia 2005 r. Stowarzyszenie zrzesza wyłącznie producentów cementu. W czerwcu 2005 r. Stowarzyszenie zmieniło nazwę na Stowarzyszenie Producentów Cementu (dalej także jako „SPC”). [...]

Celami Stowarzyszenia określonymi w statucie są m.in.: działanie na rzecz rozwoju przemysłu cementowego, reprezentowanie interesów branżowych przemysłu cementowego wobec władz administracji rządowej i samorządowej, promocja i upowszechnianie wiedzy n/t produktów przemysłu cementowego. Swoje cele SPC realizuje m.in. poprzez: współpracę z organami administracji w kraju i w Unii Europejskiej poprzez zajmowanie stanowisk i wyrażanie opinii na temat aktów prawnych i projektów regulacji prawnych dotyczących przemysłu cementowego, gromadzenie i administrowanie danymi statystycznymi związanymi merytorycznie z celami statutowymi Stowarzyszenia, propagowanie nowoczesnych technik i technologii stosowanych w produkcji cementu, prowadzenie działalności wydawniczej, promocyjnej i szkoleniowej. [...] Większość ww. przedsiębiorców przystąpiła do Stowarzyszenia w I połowie lat 90-tych XX wieku i z wyłączeniem zakładów, które zaprzestały działalności w zakresie produkcji i sprzedaży cementu, są oni nieprzerwanie członkami Stowarzyszenia do chwili obecnej. Wyjątek stanowią przedsiębiorstwa należące do grupy RMC, które wystąpiły ze Stowarzyszenia w sierpniu 2002 r., aby ponownie do niego przystąpić pod firmą Cemex Polska Sp. z o.o. w grudniu 2005 r. [...]

Spotkania pomiędzy reprezentantami poszczególnych producentów cementu, na których dokonywano opisanych w tej decyzji ustaleń, nie były oparte na określonym schemacie. Dochodziło do spotkań zarówno wielo- jak i dwustronnych. Częstotliwość kontaktów zależała, co do zasady, od potrzeby omówienia jakiejś szczegółowej kwestii z zakresu uzgodnień opisanych w niniejszej decyzji. Spotkania wielostronne najczęściej odbywały się przy okazji innych wydarzeń takich jak posiedzenia SPC. Producenci cementu kontaktowali się ze sobą także telefonicznie. Jednakże, za wyjątkiem kwestii przekazywania danych w ramach wymiany informacji o wielkości sprzedaży, kontakty telefoniczne przedstawicieli producentów cementu ograniczały się, co do zasady, do uzgodnienia miejsca spotkania. [...]

Stowarzyszenie, w okresie 1994 - 2002, co miesiąc gromadziło od producentów cementu informacje o wielkości produkcji klinkieru oraz cementu, sprzedaży klinkieru ogółem oraz na eksport i sprzedaży cementu w kraju oraz na eksport. Na przestrzeni lat zakres gromadzonych i następnie przekazywanych danych ulegał niewielkim modyfikacjom. [...] W oparciu o wskazane dane, SPC przygotowywało zestawienia prezentujące zgromadzone informacje w rozbiciu na poszczególne zakłady. Zestawienia takie były co miesiąc przesyłane do członków SPC. [...] W okresie 1990 - 2002 SPC przygotowywało ponadto roczne biuletyny, w których zawarte były także inne informacje dotyczące poszczególnych producentów cementu, poza tymi, które były gromadzone w systemie miesięcznym. Zatem w biuletynach rocznych, poza informacjami o produkcji klinkieru i cementu oraz sprzedaży i eksporcie klinkieru i cementu, znajdowały się dane o imporcie cementu, kierunkach eksportu cementu, sposobie transportu cementu, zużyciu ciepła i energii elektrycznej, wydobyciu kamienia z własnej kopalni i zużyciu surowców odpadowych do produkcji klinkieru, zużyciu wypełniaczy do cementu, zużyciu paliw alternatywnych i utylizacji odpadów, emisjach pyłowych i gazowych, nakładach inwestycyjnych, zatrudnieniu oraz wynikach finansowych. Zakres informacji znajdujących się w biuletynach SPC ulegał niewielkim modyfikacjom na przestrzeni lat. Informacje przedstawione powyżej były wymieniane w okresie 1999-2002. [...]

Opisany powyżej system wymiany informacji funkcjonował do końca 2002 r., tj. do czasu stworzenia systemu gromadzenia informacji przez niezależny podmiot - Kancelarię Prawa Własności Przemysłowej Optimas. [...]

W okresie po 2002 roku w zw. z wydaniem przez niemiecki federalny organ antymonopolowy Bundeskartellamt decyzji stwierdzających istnienie kartelu w sektorze cementowym w Niemczech, SPC podjęło decyzję o przeprowadzeniu analizy prawnej opisanego powyżej systemu zbierania i udostępniania informacji z punktu widzenia prawa konkurencji, w wyniku czego zdecydowano o jego zmianie. [...] Ze względu na powyższe, SPC zawarło umowę z Kancelarią Prawa Własności Przemysłowej Optimas, na podstawie której od stycznia 2003 r. ta zewnętrzna kancelaria prawna zbiera informacje od producentów cementu i przedstawia zagregowane raporty. [...] Według nowych zasad informacje przekazywane poprzednio SPC miały być przekazywane bezpośrednio Kancelarii Prawa Własności Przemysłowej Optimas, zobowiązanej do zachowania tych szczegółowych danych w poufności, również wobec SPC i jego członków. W oparciu o miesięcznie przekazywane informacje, Kancelaria Prawa Własności Przemysłowej Optimas sporządza miesięczne zbiorcze zestawienia produkcji klinkieru i cementu ogółem oraz cementu w rozbiciu na kilka podstawowych gatunków na rynku polskim w poprzednim miesiącu oraz o sprzedaży klinkieru ogółem i na eksport ogółem oraz w rozbiciu na kraje, do których prowadzony jest eksport oraz sprzedaży cementu ogółem, w kraju oraz na eksport ogółem oraz w rozbiciu na kraje, do których prowadzony jest eksport (jak również w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku oraz narastająco od początku danego roku). Informacje te w kolejnych latach poszerzono o sprzedaż cementu w workach oraz następnie o import klinkieru i cementu. Zgromadzone dane są następnie przekazywane, w formie zbiorczego (tzn. uniemożliwiającego identyfikację wyników poszczególnych producentów) zestawienia, do SPC, które przesyła je swoim członkom. Od 2005 r. wyniki zbiorcze miesięczne są na bieżąco publikowane na stronie internetowej SPC. [...]

System bezpośredniej wymiany informacji został zorganizowany w ten sposób, iż producenci cementu ustalali koordynatora takiej wymiany, który zmieniał się i był wybierany spośród osób odpowiedzialnych u poszczególnych przedsiębiorców za przekazywanie danych.

[...]

Na podstawie wyjaśnień udzielonych przez strony postępowania, Prezes Urzędu ustalił kolejność i wysokość wprowadzanych podwyżek w okresie 2000 - 2006. [...] W 2000 r. podwyżki zostały wprowadzone przez wszystkich producentów w przeciągu ok. 1 miesiąca, co do zasady, w styczniu i przyjęły zbliżony poziom (ok. 20 - 25 zł). W 2001 r. podwyżki zostały wprowadzone przez wszystkich producentów w przeciągu ok. 1 miesiąca, co do zasady, w styczniu (z wyjątkiem cementowni należących do Cemex Polska Sp. z o.o., które dokonały zmian cenników w marcu) i przyjęły zbliżony, wyższy niż w przypadku 2000 r., poziom ok. 30 - 40 zł. [...] W 2002 r. podwyżki zostały wprowadzone przez wszystkich producentów w przeciągu ok. 1 miesiąca, co do zasady, w lutym i przyjęły zbliżony poziom ok. 10 - 15 zł (4 - 8%). [...] W 2004 r. miała miejsce jeszcze jedna podwyżka cen cementu wprowadzona na przełomie sierpnia i września. [...] Nie wszyscy producenci wskazali na dokonanie podwyżki cen w tym okresie. Poziom tej podwyżki kształtował się na poziomie ok. 5 - 10 zł. [...] W 2005 r. podwyżki zostały wprowadzone przez wszystkich producentów w przeciągu ok. 1 miesiąca, co do zasady, w styczniu, przyjęły zbliżony poziom ok. 15 zł - 20 zł (10% - 14%). [...] W 2006 r. podwyżki zostały wprowadzone przez wszystkich producentów (w przeciągu ok. 1 miesiąca, co do zasady w styczniu, przyjęły zbliżony poziom ok. 15 zł - 20 zł (10% - 12%). Wyjątek stanowi Cemex Polska Sp. z o.o., który w tym czasie dokonał podwyżki cen cementu o ok. 100 zł, wprowadzając nowe cenniki. W 2006 r. miała miejsce jeszcze jedna podwyżka cen cementu, wprowadzona co do zasady w czerwcu. Podwyżki osiągnęły, co do zasady, zbliżony poziom ok. 20 zł (10%). Podwyżka z czerwca 2006 r. i wprowadzenie jej przez Cemex Polska Sp. z o.o. jako pierwszej z cementowni, była jednym z ustalonych przez producentów cementu elementów mających służyć przemieszczeniu ilości sprzedawanego cementu od Cemex Polska Sp. z o.o. do pozostałych producentów, w zw. z przekłamaną przez ten podmiot wielkością sprzedaży za 2005 r. [...] Producenci cementu ustalili, że cena na cement workowany będzie podwyższona o 20 zł, a na cement luzem „tyle, ile będzie możliwe” - ponieważ Cemex Polska Sp. z o.o. miał podnieść ceny jako pierwszy, więc od jego ruchu zależał możliwy poziom podwyżki. Według wiedzy Lafarge Cement S.A., ceny zostały podniesione w następujący sposób: Cemex Polska z dniem 1 czerwca, Grupa Ożarów z dniem 6 czerwca na worki i 19 czerwca na cement luzem, Cementownia Warta i Cementownia Odra z dniem 12 czerwca, Cementownia Nowiny z dniem 12 czerwca, Lafarge Cement z dniem 24 czerwca na worki i 1 lipca na cement luzem i Górażdże Cement z dniem 1 lipca na worki i koło połowy czerwca na cement luzem. [...]

W praktyce, już w pierwszej połowie roku spółki cementowe zmieniały wielkość cen swoich produktów. Czyniły to jednak nie w uzgodnieniu z konkurentami, a samodzielnie, w bezpośrednich negocjacjach z klientami, ograniczając tym samym wielkość sprzedaży realizowaną przez inne spółki cementowe. Nieprzestrzeganie przez poszczególne spółki cementowe ustaleń poczynionych przez ich szefów na początku roku wynikało z aspiracji każdej z tych spółek do zwiększenia udziału rynkowego. Nieprzestrzeganie ustalonych podwyżek przez producentów cementu było nagminne i zachodziło w przypadku większości lub wszystkich ustalonych podwyżek cen. [...] Górażdże Cement S.A. wyjaśnił, iż podobnie, jak w okresie funkcjonowania systemu powiatowych cen minimalnych, przedsiębiorca ten, w celu ukrycia nieprzestrzegania ustaleń, stosował faktury korygujące. [...]

Wobec producentów, którzy nie przestrzegali ustaleń próbowano wywierać presję, przedstawiano dowody na stosowanie niskich cen, rozmawiano o konieczności wprowadzenia podwyżek, mówiono, że unikanie wojny cenowej jest w interesie całej branży. Interwencje w tym zakresie miały miejsce w odniesieniu do niektórych podwyżek cen przeprowadzanych przez Cementownię Odra S.A., Cementownię Warta S.A. lub RMC (Cemex Polska Sp. z o.o.). Zdarzało się, że spółki te oficjalnie ogłaszały, że podwyższą cenę, a w praktyce nie podnosiły jej dla dużych klientów lub pośredników. W konsekwencji takiego działania, inni gracze wywierali presję na tych producentach, aby podwyższyli ceny, w celu uniknięcia wojny cenowej. Zwykle interwencje w stosunku do Cementowni Odra S.A. i Cementowni Warta S.A. podejmowało Górażdże Cement S.A., a w stosunku do RMC (Cemex Polska Sp. z o.o.) Grupa Ożarów S.A. Były przypadki, w których pan [...] prosił o interwencję pana [...] w związku z niskimi cenami oferowanymi przez grupę Miebach, tj. Cementownię Odra S.A. lub Cementownię Warta S.A. [...]

Wraz z upływem czasu (w szczególności po 2004 r.) ustalenia dotyczące cen oraz podwyżek cen były coraz bardziej nieformalne i nabrały charakteru bardziej informacyjnego (sygnalizowanie przez poszczególnych uczestników rozmów ich zamiarów co do podwyżek lub informowania o podwyżkach wprowadzonych „indywidualnie”), a nie wyraźnego ustalania i określania wysokości i sposobu podwyżki. W praktyce jednak, na poziomie władz spółek spotkania i rozmowy na temat podwyżek cen w dalszym ciągu miały miejsce. Najwięksi gracze - zwłaszcza Lafarge Cement S.A. i Górażdże Cement S.A. - zaczęli wysyłać jednostronne sygnały (np. przy okazji spotkań SPC) o planowanych podwyżkach, mając świadomość, że wówczas reszta rynku również podwyższy swoje ceny. [...]

W dalszym ciągu wystarczającym było, aby prezesi spółek cementowych ustalili procentową wysokość podwyżki cementu bazowego, bez konieczności ustalania procentowej wysokości podwyżki cen na pozostały asortyment, aby wiadomym było jak mają kształtować się ceny na wszystkie oferowane rodzaje cementu. Było to konsekwencją funkcjonowania w przeszłości systemu cen minimalnych. [...]

Pomimo, iż nie ustalono podziału klientów pomiędzy poszczególne cementownie, to pomiędzy producentami cementu miały miejsce rozmowy i ustalenia dotyczące „paktów o nieagresji”, w których producenci oczekiwali od konkurentów, że ci nie będą podejmowali prób odbierania im istniejących, długoletnich klientów. Ustalenia dotyczące konkretnych odbiorców miały zapobiec „wojnom cenowym” i zmniejszeniu ryzyka ewentualnych fluktuacji udziałów rynkowych, w związku z niekontrolowanym przechodzeniem klientów do innych cementowni. Nie istniały żadne mechanizmy pozwalające na przymuszenie konkurentów do nieskładania ofert klientom, którzy tradycyjnie byli obsługiwani przez innych producentów. Zniechęcanie przez producentów cementu od zakupów u siebie nabywców przypisanych do innych producentów polegało na oferowaniu takiemu nabywcy wyższej ceny zakupu. Jeśli producent sprzedawał swój towar do odbiorcy, któremu tradycyjnie sprzedawał inny producent, „poszkodowany” producent zgłaszał pretensje do takiego konkurenta w rozmowach bilateralnych lub przy okazji innych spotkań. [...]

O zmianach polityki cenowej konkurentów, prowadzących do utraty klienta przez jedną cementownię na rzecz drugiej, przedstawiciele handlowi poszczególnych cementowni dowiadawali się od samych klientów. Sprawdzano wtedy z konkurencyjną spółką, czy informacje te są prawdziwe, czy też stanowią taktykę negocjacyjną danego odbiorcy. W takich sytuacjach, dyrektorzy handlowi poszczególnych cementowni spotykali się lub prowadzili rozmowy telefoniczne, w wyniku których czasami dochodziło do oddawania klientów. Praktyka oddawania klientów przebiegała m.in. w ten sposób, iż spółka oddająca klienta podawała cenę, po jakiej sprzedawała cement oddawanemu klientowi. W takiej sytuacji spółka przejmująca składała temu klientowi określoną, lepszą ofertę cenową, w wyniku czego dochodziło do nawiązania pomiędzy tymi podmiotami współpracy handlowej. [...]

Ponadto, miały miejsce ustalenia dotyczące wysokości cen dla konkretnych wspólnych odbiorców, tzn. kupujących cement od więcej niż jednego producenta. [...]

Uzgodnienia producentów cementu dotyczyły także sprzedaży do pośredników, tj. odbiorców cementu zajmujących się jego odsprzedażą (dalej także jako „pośrednicy”). W grupie tej można wyróżnić: pośredników sensu stricto a zatem przedsiębiorców, którzy sprzedają towar identyczny co do marki i opakowania z cementem zakupionym u producenta cementu; workownie, czyli przedsiębiorców, którzy kupują cement luzem i następnie pakują go do worków; mieszalnię/przesypownie, tj. przedsiębiorców zakupujących cement lepszej jakości, następnie mieszających go z popiołami lub innymi dodatkami i sprzedający go jako cement innej marki. Pośrednicy byli traktowani przez producentów cementu jak konkurenci na rynku sprzedaży cementu. W opinii cementowni, wskazani odbiorcy stosując „zanizone” ceny zmuszali je do obniżki swoich cen. Ponadto, zdaniem uczestników porozumienia, cement sprzedawany w szczególności przez mieszalnię częstokroć nie spełniał polskich norm. Wnioskodawcy wskazali także, iż dochodziło do przypadków sprzedawania przez pośredników cementu „niewiadomego” pochodzenia jako cementu jednego ze znanych producentów, bez jego zgody. Dodatkowo podkreślano, iż w sytuacji wyeliminowania pośredników, marża uzyskiwana przez producentów cementu przy sprzedaży bezpośredniej będzie większa. [...]

Z uwagi na powyższe, producenci cementu wielokrotnie rozmawiali na temat swojej polityki handlowej wobec ww. grup odbiorców. Przypadki „zbyt dużej” sprzedaży do pośredników były powodem wzajemnych zarzutów i obwiniania się między producentami cementu. [...]

W związku z obowiązkiem dostosowania polskich przepisów prawnych do wymagań prawa wspólnotowego, Minister Gospodarki i Pracy wydał w dniu 5 lipca 2004 r. rozporządzenie w sprawie ograniczeń, zakazów lub warunków produkcji, obrotu lub stosowania substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz zawierających je produktów. Przepis § 27 ww. rozporządzenia, zakazywał wprowadzania do obrotu i stosowania preparatów zawierających cement, jeżeli zawierają one w formie uwodnionej więcej niż 0,0002% masowego rozpuszczonego chromu (VI) w przeliczeniu na ogólną suchą masę. Zakaz ten nie dotyczył wprowadzenia do obrotu i stosowania pod kontrolą w procesach całkowicie zamkniętych i całkowicie zautomatyzowanych, w których cement i preparaty zawierające cement mają wyłącznie kontakt z maszynami i nie ma możliwości kontaktu ze skórą pracownika. Producenci cementu, wykorzystując ww. przepisy postanowili zredukować chrom jedynie w cemencie sprzedawanym w workach. Cement luzem, w którym nie zredukowano ilości chromu, mógł być zatem sprzedawany tylko do odbiorców, którzy wykorzystywali go w procesach całkowicie zamkniętych i zautomatyzowanych (tj. np. do producentów betonu lub elementów z betonu). Dalsza sprzedaż cementu luzem, w którym nie zredukowano ilości chromu, do workowni nie była już możliwa, ponieważ rodziłaby ryzyko odpowiedzialności solidarnej producentów cementu i workowni w przypadku sprzedaży takiego cementu zapakowanego przez workownie w worki. Producenci cementu mogli zatem, uzasadniając to wymogami prawnymi i ww. ryzykiem odpowiedzialności solidarnej, wstrzymać dostawy cementu luzem do workowni. [...] Decyzje o ograniczeniu sprzedaży cementu do workowni były uzgadnianie i omawiane zasadniczo na spotkaniach dyrektorów handlowych. [...]

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.).

W czasie trwania niniejszego postępowania, w dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), która zastąpiła uprzednio obowiązującą ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Na mocy art. 131 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r., tj. do dnia 21 kwietnia 2007 r., stosuje się jednak przepisy dotychczasowe. Brzmienie art. 131 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w sposób jednoznaczny wskazuje, że do zakończenia spraw będących w toku w dniu 21 kwietnia 2007 r., zarówno w aspekcie materialnoprawnym, jak i procesowym, odnoszą się wyłącznie przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, a fakt zmiany przepisów w toku postępowania nie stanowi okoliczności wpływającej na przebieg postępowania, kwalifikację prawną zarzucanych czynów czy też ich ocenę. W konsekwencji podstawą prawną przeprowadzenia niniejszego postępowania oraz wydania decyzji administracyjnej są przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Poza zarzutami naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stronom postępowania postawiono również zarzuty naruszenia art. 81 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej: TWE). Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1, 04.01.2003), jeżeli zachowania przedsiębiorców będące przedmiotem postępowania mogą wpływać na handel pomiędzy państwami członkowskimi, wówczas organ krajowy jest zobligowany do równoległego zastosowania art. 81 TWE. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie zaistniała przesłanka wpływu na handel, Prezes Urzędu oceniał zachowania przedsiębiorców także w kontekście naruszenia przywołanego wyżej przepisu TWE.

Należy zarazem zauważyć, że po wszczęciu postępowania, a przed wydaniem niniejszej decyzji zaczął obowiązywać podpisany w Lizbonie w dniu 13 grudnia 2007 r. Traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE z dnia 17 grudnia 2007 r. nr C 306). Na jego podstawie dokonana została zmiana nazewnictwa TWE na Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej także jako „TofUE”). Zmieniła się też numeracja artykułów traktatowych odnoszących się do ochrony konkurencji na wspólnym rynku. Art. 81 TWE, którego naruszenie zarzucono stronom postępowania w tej sprawie, odpowiada obecnie art. 101 TofUE.). Wobec tego, mimo że postępowania zostało wszczęte pod zarzutem naruszenia art. 81 TWE, Prezes UOKiK uwzględnił zmianę nazwy traktatu i numeracji artykułu konstytuującego w prawie europejskim zakaz praktyk ograniczających konkurencję.

Należy zauważyć, iż zgodnie z ustaleniami Prezesa Urzędu przedmiotowa praktyka trwa co najmniej od 1998 r. Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mają zastosowanie do całego okresu naruszenia. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku przepisów wspólnotowych, które mają zastosowanie do okresu liczonego od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, tj. od dnia 1 maja 2004 r.

Podstawą do zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest ustalenie, że w rozpatrywanej sprawie doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 ww. ustawy, określa ona warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów należy do dziedziny prawa publicznego i jako taka powinna mieć zastosowanie w sytuacji zagrożenia interesu publicznego.

Pojęcie interesu publicznego nie jest pojęciem o charakterze stałym i jednolitym. W każdej sprawie powinien on być ustalony i skonkretyzowany. Organ administracji publicznej - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - powinien w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji być rzecznikiem interesu publicznego, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej. [...]

Dobrem objętym ochroną przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest samo istnienie konkurencji jako atmosfery, w jakiej prowadzona jest działalność gospodarcza. Realizowana jednocześnie ochrona konsumentów, jako nabywców dóbr i usług oferowanych w warunkach konkurencji jest prowadzona niejako przy okazji. Wobec tego naruszenie interesu publicznego winno być stwierdzone w sytuacji, gdy badana praktyka narusza i oddziałuje na samo zjawisko konkurencji, nawet jeżeli ten negatywny wpływ jest rezultatem działań skierowanych tylko przeciw jednemu lub niewielkiej liczbie konkurujących przedsiębiorców. W interesie publicznym leży istnienie i rozwój konkurencji na wszystkich rynkach właściwych, a zatem działanie ograniczające jej powstanie lub rozwój interes ten narusza. Istnienie interesu publicznego jest jednocześnie konieczną przesłanką zastosowania sankcji przewidzianych w przepisach ww. ustawy, jednakże pojęcie interesu publicznego należy interpretować przez pryzmat aksjologii ustawodawstwa antymonopolowego. Sformułowanie „w interesie publicznym” oznacza, iż ochrona konkurencji podejmowana jest w interesie państwa, niezależnie od działań jednostek i niezależnie od ich interesów.

W rozpatrywanej sprawie, działania określonych krajowych producentów cementu, polegające na zawarciu zakazanego porozumienia, w zakresie ustalania cen lub innych warunków sprzedaży cementu, podziału rynku produkcji i zbytu cementu, w oczywisty sposób ograniczyły lub miały na celu ograniczenie współzawodnictwa pomiędzy tymi podmiotami na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego, wpływając tym samym na ilość, jakość, cenę towarów lub zakres wyboru dostępny konsumentom lub innym nabywcom.

Wydając decyzję stwierdzającą zawarcie przez określone strony przedmiotowego postępowania antymonopolowego zakazanego porozumienia, Prezes Urzędu stwierdził naruszenie interesu publicznoprawnego, gdyż uzgodnienia dokonane przez strony w oczywisty sposób zaburzyły lub miały zaburzyć prawidłowość funkcjonowania mechanizmu konkurencji, jako optymalnego sposobu podziału dóbr w społecznej gospodarce rynkowej. Przez zaburzenia rynku rozumie się negatywne zjawiska charakteryzujące jego funkcjonowanie. Należy stwierdzić, iż najcięższe naruszenia konkurencji, do których zalicza się niedozwolone porozumienia horyzontalne, polegające m. in. na uzgadnianiu cen czy udziałów rynkowych zawsze wywołują niekorzystne działania na rynku, zniekształcając ten rynek lub ograniczając albo eliminując na nim konkurencję. Działania te naruszają więc interes ogólnospołeczny, a ingerencja Prezesa Urzędu jest w niniejszej sprawie w pełni uzasadniona. [...]

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się zawsze na rynku, przy czym nie chodzi tu o rynek rozumiany ogólnie (w znaczeniu ekonomicznym), ale o rynek relevantny w danej sprawie, tzw. rynek właściwy. [...] W rozpatrywanej sprawie rynkiem właściwym w odniesieniu do przedsiębiorców, w stosunku do których toczy się postępowanie antymonopolowe, jest krajowy rynek produkcji i sprzedaży cementu szarego. Uzasadniając powyższe należy wskazać, co następuje.

Podstawowym kryterium wyznaczania rynku właściwego produktowo jest substytucyjność określonych dóbr czy usług, z punktu widzenia nabywcy, którego potrzeby mają one zaspakajać. Rynkiem produktowym w niniejszej sprawie jest rynek produkcji i sprzedaży cementu szarego. Pomimo, iż, jak wskazano powyżej, istnieją liczne gatunki cementu szarego, które różnią się między sobą właściwościami, w zależności od proporcji współtworzących je składników, a także w zależności od przyjętego procesu ich produkcji, cementy szare należy uznać za produkt homogeniczny, który nie wymaga węższej segmentacji. Przede wszystkim przemawia za tym fakt, iż różne gatunki cementu szarego produkowane są na bazie jednego wspólnego dla nich półproduktu, jakim jest klinkier. Ponadto, w ogólnym zastosowaniu poszczególne gatunki cementu szarego mogą być używane zamiennie. W ramach danej klasy wytrzymałości, każdy rodzaj cementu jest w pełni substytucyjny, tzn. używając jakiegokolwiek cementu w danej klasie otrzymuje się beton (bądź wyrób betonowy) o takiej samej wytrzymałości. Parametr wytrzymałości jest podstawowym wymogiem we wszystkich rodzajach budownictwa, w wielu przypadkach jedynym i wystarczającym do wyboru rodzaju stosowanego cementu. W praktyce parametr ten związany jest ze stopniem zmielenia klinkieru. W przypadku specjalnego zastosowania, celem uzyskania określonych parametrów betonu lub produktów z betonu, preferowane są cementy o parametrach fizyko-chemicznych najbardziej pożądanym pod kątem produktu finalnego. Wybór rodzaju cementu w takich przypadkach należy do projektanta, który bierze pod uwagę charakter obiektu i technologię jego wykonawstwa. Należy również zaznaczyć, iż dzięki stosowaniu preparatów chemii budowlanej wiele wyrobów może być produkowanych w oparciu o cement niższej klasy, a dodatek modyfikujący podwyższy inne parametry, uznawane za ważniejsze dla użytkownika, jak np. początek czasu wiązania masy betonowej. Różnicowanie cenowe poszczególnych rodzajów cementu szarego wynika głównie z zawartości klinkieru - półproduktu, który jest najdroższym składnikiem cementu. Tak więc najdroższe są cementy o dużej zawartości klinkieru najdrobniej zmielonego - tzw. cementy portlandzkie czyste. Koszty wytwarzania cementów z dodatkami są niższe, przy czym, z uwagi na koszty zakupu i transportu dodatków mineralnych oraz zużycie energii w procesie produkcji cementu z dodatkami u danego producenta, mogą być zróżnicowane.

Konkurencja międzymarkowa w odniesieniu do cementu szarego nie ma istotnego znaczenia. Pomimo, iż surowce używane do produkcji poszczególnych gatunków cementu przez różnych jego producentów mogą różnić się jakością w zależności od źródeł pochodzenia, to produkt finalny i tak musi spełniać standardy wynikające z obowiązujących norm. [...]

Rynkiem geograficznym jest obszar, na którym warunki konkurencji, dotyczące danego towaru, są dostatecznie jednorodne i który można odróżnić od obszarów sąsiadujących. Na wielkość rynku geograficznego mają przede wszystkim wpływ naturalne cechy badanego towaru. Te bowiem bezpośrednio oddziałują na charakter jego transportu oraz udział kosztów transportu w jego cenie końcowej. Na granice rynku geograficznego mogą mieć także wpływ czynniki natury prawnej, w szczególności wszelkiego rodzaju bariery dostępu do rynku, takie jak monopol prawny na prowadzenie określonej działalności gospodarczej, cła, istotne różnice w obciążeniach podatkowych, czy bariery pozataryfowe w postaci różnego rodzaju atestów lub świadectw bezpieczeństwa, mających istotne znaczenie w obrocie międzynarodowym.

Rynek właściwy w ujęciu geograficznym w niniejszej sprawie został określony jako obszar Polski.

Uznając, że rynek nie ma zasięgu szerszego, np. europejskiego, należy przede wszystkim podkreślić, iż cement jest produktem ciężkim, w niskim stopniu przetworzonym, a tym samym posiadającym niską wartość dodaną i z tych powodów koszt transportu stanowi istotny składnik ceny końcowej produktu, a transport na dalekie dystanse nie jest opłacalny. Komisja Europejska w decyzji z dnia 30 listopada 1994 r. (IV/33.126 oraz 33.322 - Cement), rozpatrując rynek sprzedaży cementu w ujęciu geograficznym, doszła do wniosku, iż stanowi on zbiór rynków, tworzących się wokół poszczególnych zakładów cementowych, które to rynki nakładają się wzajemnie, tworząc jeden rynek europejski. Jednakże w późniejszej decyzji z dnia 11 listopada 1998 r. (IV/M.1157 - Skanska/Scancem), wystarczającym dla KE do stwierdzenia, iż rynek sprzedaży cementu ma wymiar węższy, tj. krajowy był fakt, iż pomiędzy krajami, których tamta decyzja dotyczyła, import i eksport cementu właściwie nie miały miejsca. Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku rynku polskiego, gdzie sprzedaż cementu odbywa się, co do zasady, na poziomie krajowym, o czym świadczy niski poziom importu do i eksportu z Polski [...].

W opinii Prezesa Urzędu rynek ten nie posiada także zasięgu węższego, np. lokalnego.

Uzasadniając powyższe należy zauważyć, iż cechą charakterystyczną krajowego rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego jest to, iż cementownie funkcjonujące na rynku polskim znajdują się przede wszystkim w południowej części kraju. Taka lokalizacja krajowych cementowni spowodowana jest czynnikami naturalnymi, tj. występowaniem złóż wapienia. Ma to istotne implikacje, ponieważ, obszary wokół poszczególnych zakładów, na których producenci cementu powinni posiadać relatywną przewagę względem konkurentów, nakładają się na siebie, powodując, iż żaden z producentów cementu nie może ignorować zachowań rynkowych któregośkolwiek z innych producentów, choćby ten nie prowadził działalności w bezpośrednim sąsiedztwie. Taka lokalizacja cementowni oznacza także, że wszyscy producenci cementu ponoszą podobne koszty transportu produktów w kierunku północnym. W konsekwencji, te uwarunkowania - zbliżone dla poszczególnych cementowni, sprawiają, iż na całym terytorium Polski panują zbliżone warunki konkurencji.

Niezależnie od powyższego, nadmienić należy, iż w sprawach dotyczących zakazanych porozumień o charakterze antykonkurencyjnym, zachowania przedsiębiorstw będących uczestnikami tego rodzaju porozumień, same de facto wskazują granice rynku, w ramach którego, w przypadku braku zawarcia antykonkurencyjnego porozumienia, przedsiębiorstwa te rywalizowałyby ze sobą nawzajem. Oznacza to, iż sam krąg uczestników porozumienia wskazuje na sposób postrzegania przez nich rynku właściwego.

Ponadto, należy zauważyć, iż definiowanie rynku właściwego w sprawach dotyczących zakazanych porozumień antykonkurencyjnych, polegających na ustalaniu cen lub podziale rynku, nie wymaga takiego stopnia precyzji, jaki konieczny jest przy rozpatrywaniu spraw dotyczących nadużywania pozycji dominującej lub koncentracji przedsiębiorców, gdzie udziały rynkowe stron posiadają istotne znaczenie. Zgodnie z orzecznictwem Komisji Europejskiej oraz sądów wspólnotowych, dla celów stosowania art. 81 TWE (obecnie: art. 101 TofUE), powodem definiowania rynku właściwego w tego rodzaju sprawach, jeżeli w ogóle, jest jedynie określenie czy dane porozumienie może wywoływać wpływ na handel pomiędzy Państwami Członkowskimi oraz czy ma na celu lub skutkuje wyeliminowaniem, ograniczeniem lub naruszeniem w inny sposób konkurencji na rynku wspólnotowym. [...]

Stosownie do art. 3 ust. 1 Rozporządzenia nr 1/2003 w celu zapewnienia skutecznego stosowania wspólnotowych reguł konkurencji organy ochrony konkurencji i sądy państw członkowskich zostały zobowiązane do stosowania art. 81 TWE (obecnie: art. 101 TofUE) w sytuacji, gdy stosują krajowe prawo konkurencji w odniesieniu do praktyk, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi. Przesłanką zastosowania prawa wspólnotowego przez Prezesa Urzędu jest zatem możliwość wywarcia wpływu przez badaną praktykę na handel pomiędzy Państwami Członkowskimi. Bez ustalenia występowania ww. przesłanki organ antymonopolowy nie posiada kompetencji do prowadzenia postępowania w sprawie naruszenia wspólnotowego prawa konkurencji. Pomocne przy ustaleniu omawianej przesłanki jest obwieszczenie Komisji - wytyczne w sprawie koncepcji wpływu na handel zawartej w art. 81 i 82 Traktatu. Wskazuje się w nim, że przy ustaleniu istnienia wpływu na handel między Państwami Członkowskimi należy w szczególności przeanalizować następujące elementy: pojęcie handlu między Państwami Członkowskimi; wyrażenie „może wpływać”; kiedy wpływ na handel jest „znaczny”. [...]

Mając na uwadze przedstawione powyżej czynniki oraz ustalony przez Prezesa Urzędu stan faktyczny sprawy, należy uznać, iż porozumienie zawarte pomiędzy producentami cementu w Polsce może w znaczny sposób wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Porozumienie będące przedmiotem postępowania ma charakter horyzontalny i zostało zawarte pomiędzy prawie wszystkimi (poza Cementownią Nowa Huta S.A.) producentami cementu szarego prowadzącymi działalność na terytorium Polski. Udział uczestników kartelu w krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego wynosi prawie 100%.

Jak wynika z ustaleń poczynionych w toku postępowania, celem badanego porozumienia było ustabilizowanie sytuacji na rynku cementu w zakresie wielkości udziałów i wysokości cen, tak aby nie doprowadzić do „wojny” pomiędzy poszczególnymi uczestnikami kartelu w Polsce.

Porozumienie dotyczyło cementu szarego, tj. produktu, który może być i jest przewożony na znaczne odległości, a zatem może być przynajmniej potencjalnie przedmiotem importu, jak i eksportu pomiędzy co najmniej państwami ościennymi.

Istotnym argumentem przemawiającym za uznaniem, że badana praktyka może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi jest fakt podejmowania przez uczestników kartelu działań zmierzających do kontrolowania sprzedaży cementu wyprodukowanego przez podmiot, który wszedł na Polski rynek w okresie funkcjonowania porozumienia, a mianowicie Ekocem Sp. z o.o. Uczestnicy kartelu przeciwdziałali w ten sposób zniweczeniu celu porozumienia, tj. stabilizacji sytuacji rynkowej. Konkurencja ze strony ww. przedsiębiorcy mogła bowiem doprowadzić do obniżenia cen cementu i „wojny” cenowej pomiędzy producentami cementu.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że porozumienie może wywoływać transgraniczne skutki. Działania kartelistów powodują bowiem zwiększenie barier wejścia na rynek. Zatem jego skutkiem może być podział wspólnego rynku. Podkreślenia wymaga również fakt, iż wszyscy uczestnicy porozumienia należą do międzynarodowych grup kapitałowych, działających w wielu Państwach Członkowskich Unii Europejskiej. [...]

W przypadku, kiedy postępowanie dowodowe wykaże, iż spełniona jest przesłanka wpływu na handel między państwami członkowskimi, co w niniejszej sprawie ma niewątpliwie miejsce, krajowy organ antymonopolowy zobowiązany jest do orzekania na podstawie prawa wspólnotowego równoległe z prawem krajowym. Innymi słowy, krajowy organ ochrony konkurencji nie posiada dyskrecjonalności co do stosowania bądź nie wspólnotowego prawa konkurencji, ale zobligowany jest je zastosować, jeśli tylko praktyka ograniczająca konkurencję choćby potencjalnie wpływa na handel między państwami członkowskimi. Stosując regulacje wspólnotowe, organy krajowe zobowiązane są do orzekania w taki sposób, jak orzekłaby Komisja Europejska prowadząc przedmiotowe postępowanie. Regułą taką można w szczególności wywodzić z brzmienia art. 3 ust. 2 Rozporządzenia Rady UE 1/2003, zgodnie z którym państwa członkowskie nie mogą zakazywać porozumień, które byłyby dozwolone na podstawie przepisów wspólnotowych, ale też nie mogą doprowadzić do zalegalizowania porozumień, które są niezgodne z art. 81 TWE (obecnie: art. 101 ToFUE). [...]

Przepis art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje, iż zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Podobnie przepis art. 81 TWE (obecnie: art. 101 ToFUE) stanowi, że niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku.

Zatem w celu ustalenia, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów zakazujących zawierania antykonkurencyjnych porozumień, Prezes Urzędu musi ustalić następujące przesłanki: zawarcie porozumienia pomiędzy przedsiębiorcami; celem lub skutkiem porozumienia było wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym; porozumienie nie podlega wyłączeniu spod zakazu.

Zdaniem Prezesa Urzędu ustalone okoliczności niniejszej sprawy jednoznacznie wskazują, że w zakresie określonym w pkt I - VI sentencji decyzji doszło do zawarcia przez przedsiębiorców porozumienia w rozumieniu art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 81 TWE (obecnie: art. 101 ToFUE).

W orzecznictwie uznaje się, że porozumienie ma miejsce, gdy strony stosują się do wspólnego planu, który ogranicza lub może ograniczać ich indywidualne działania handlowe poprzez określanie ram ich zgodnych działań lub powstrzymanie się od działań na rynku. [...] Zatem porozumienie nie musi być zawarte w formie pisemnej, nie ma żadnych wymogów formalnych, nie musi przewidywać sankcji. W judykaturze przyjmuje się, że ustalenia pomiędzy konkurentami stanowią zakazane porozumienie, nawet w sytuacji, gdy nie opisują w szczegółowy sposób działania, wystarczające jest, gdy ustanawiają ogólne ramy, stosownie do których przedsiębiorcy przestaną działać niezależnie na rynku. [...]

Producenci cementu ustalali od co najmniej 1998 r. udziały w rynku poszczególnych graczy, ceny minimalne cementu, wysokość podwyżek tych cen, terminy i kolejność ich wprowadzania, ograniczali także sprzedaż do workowni oraz mieszalni. Wymieniali się również informacjami o wielkości realizowanej sprzedaży cementu. Ustaleń dokonywano na licznych spotkaniach przedstawicieli producentów cementu zarówno wielo- jak i dwustronnych na szczeblu prezesów zarządu oraz na poziomie dyrektorów ds. handlowych. Dokonując ww. uzgodnień, producenci cementu w Polsce wyrażali swoją wspólną intencję zachowywania się na rynku w określony sposób. Ustalenia stanowiły wspólny plan wszystkich uczestników spotkań, który następnie wytyczał ramy ich zgodnych działań na rynku i ograniczał autonomię posunięć handlowych uczestników kartelu. Istotne jest również, iż nawet jeśli w danym spotkaniu nie uczestniczyli wszyscy karteliści, to dokonane ustalenia były przekazywane następnie producentom nieobecnym. Producenci cementu w Polsce świadomie zastąpili w ten sposób ryzyko konkurencji praktyczną kooperacją pomiędzy sobą. Jak wskazano powyżej, ustalenia pomiędzy konkurentami stanowią zakazane porozumienie, nawet w sytuacji, gdy nie opisują w szczegółowy sposób działania, wystarczające jest, gdy ustanawiają ogólne ramy, stosownie do których przedsiębiorcy przestaną działać niezależnie na rynku. Zatem, brak w rozpatrywanej sprawie w odniesieniu do niektórych aspektów działań - np. ograniczania sprzedaży do workowni i mieszalni - szczegółowych ustaleń, nie stanowi przeszkody w uznaniu, iż producenci cementu zawarli porozumienie także w tym zakresie. Biorąc pod uwagę fakt, iż z ustaleń faktycznych wynika jasno, że producenci cementu w Polsce wyrażali wspólną chęć podejmowania określonych działań na rynku, to nawet jeśli w toku prowadzonych dyskusji nie ustalili wszystkich elementów planowanych działań na rynku, to i tak dyskusje te były determinowane wspólną producentom cementu chęcią ograniczenia konkurencji.

W ocenie organu antymonopolowego z ustaleń faktycznych jasno wynika, iż liczne spotkania, rozmowy, wymiana stanowisk pomiędzy przedstawicielami poszczególnych producentów cementu doprowadziły w rzeczywistości do pewnych operacyjnych konkluzji zaakceptowanych przez uczestników kartelu, a zatem do porozumienia. Taka wymiana stanowisk dotyczących wysokości cen, wielkości udziałów w rynku, ograniczania dostaw do mieszalni i workowni, kwalifikowałyby się jako uzgodniona praktyka, w tym sensie, iż producenci cementu koordynowali swoje posunięcia handlowe poprzez takie „rozmowy”, co prowadziło następnie do określonych zachowań na rynku.

Należy wskazać, że z art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 81 TWE (obecnie: art. 101 ToFUE) wynika, iż przedsiębiorcy mają obowiązek niezależnego podejmowania decyzji dotyczących ich polityki stosowanej na rynku. Ten wymóg wyłącza możliwość jakichkolwiek bezpośrednich czy pośrednich kontaktów pomiędzy uczestnikami rynku, których celem lub skutkiem byłoby wpływanie na ich zachowanie rynkowe i stworzenie warunków konkurencji odmiennych od tych panujących w normalnych warunkach na danym rynku. [...]

Ponadto, na kwestię uznania, iż producenci cementu zawarli sprzeczne z prawem konkurencji porozumienie nie ma wpływu okoliczność, iż dokonane ustalenia częstokroć nie były następnie przestrzegane. W tym miejscu warto wskazać, iż w literaturze wskazuje się, co znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie, iż kartele są ze swej istoty niestabilne, ponieważ zawsze istnieje bodziec do oszukiwania przez ich uczestników. A zatem oszukiwanie jest praktycznie immanentną częścią funkcjonowania kartelu.

Ustalenia faktyczne w przedmiotowej sprawie [...] zostały poczynione przede wszystkim w oparciu o następujące dowody: dokumenty zgromadzone w toku kontroli przeprowadzonej przez Prezesa Urzędu w dniach 31 maja - 5 czerwca 2006 r.; wniosek o zwolnienie z kary złożony przez Lafarge Cement S.A. wraz z uzupełnieniami i odpowiedziami na pytania Prezesa Urzędu; wniosek o obniżenie kary złożony przez Górażdże Cement S.A. wraz z uzupełnieniami i odpowiedziami na pytania Prezesa Urzędu; odpowiedzi na żądanie Prezesa Urzędu przedstawienia informacji i dokumentów przedstawione przez strony przedmiotowego postępowania.

Prezes Urzędu oparł się, jako na dowodach, zarówno na dokumentach zgromadzonych w toku postępowania, jak i wyjaśnieniach przedstawionych przez strony, przede wszystkim przez wnioskodawców. Należy zaznaczyć, iż oświadczenia wnioskodawców leniency przedstawione w toku postępowania stanowią dowody bezpośrednie stosowania sprzecznej z prawem konkurencji praktyki. Jakkolwiek oświadczenia te zostały sporządzone ex post, to stanowią relację osób zaangażowanych w ustalenia odnoszącą się do funkcjonowania kartelu. Istotne jest także to, iż w przedmiotowej sprawie na współpracę z Prezesem Urzędu w ramach programu

łagodzenia kar zdecydowało się dwóch przedsiębiorców, a przeważająca część ich wyjaśnień dotyczących organizacji kartelu została przedstawiona na etapie postępowania, na którym nie mieli oni możliwości zapoznania się z wyjaśnieniami składanymi przez drugiego z wnioskodawców. W świetle powyższego, należy podkreślić, iż wyjaśnienia przedłożone przez wnioskodawców są co do zasady zgodne oraz znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dokumentach. W sytuacjach, w których Prezes Urzędu dokonując ustaleń oparł się na oświadczeniu przedstawionym przez jeden podmiot, uznał, iż oświadczenie to jest spójne z innymi posiadanymi informacjami, a zatem można je uznać za wiarygodne, w świetle całokształtu zgromadzonych w sprawie dowodów. Znaczenie w tym zakresie miał także fakt niekwestionowania, lub niekwestionowania w sposób przekonywujący, danej informacji przez pozostałe strony postępowania. Ponadto, większość różnic pomiędzy opisem porozumienia przedstawionym przez wnioskodawców ma charakter drugorzędny i nieistotny dla ustalenia faktów mających znaczenie z punktu widzenia prawa ochrony konkurencji, a jest wynikiem znacznego upływu czasu i zawodności pamięci ludzkiej. Za uznaniem wyjaśnień wnioskodawców za wiarygodne przemawia także okoliczność, iż oparte są one na informacjach przedstawionych przez pracowników cementowni bezpośrednio uczestniczących w zakazanych prawem konkurencji uzgodnieniach. Pracownicy ci byli zatrudnieni na stanowiskach kierowniczych, zazwyczaj prezesów zarządów oraz dyrektorów odpowiedzialnych za sprawy handlowe, co dodaje im wiarygodności. [...]

W rozpatrywanej sprawie Prezes Urzędu ustalił, iż przedmiotem uzgodnień pomiędzy producentami cementu były także warunki sprzedaży tego towaru. Producenci cementu ustalali bowiem, iż będą ograniczać sprzedaż cementu niektórym kategoriom odbiorców, tj. workowniom i mieszalniom. [...]

W przedmiotowej sprawie, krajowy rynek produkcji i sprzedaży cementu szarego należy uznać za stosunkowo silnie skoncentrowany i można go scharakteryzować jako dojrzały rynek oligopolistyczny. Produkt, jakim jest cement szary, zasadniczo, pomimo istnienia licznych jego gatunków, także należy uznać za homogeniczny. Należy się zgodzić, iż rynek ten jest stosunkowo transparentny dla poszczególnych producentów cementu, którzy posiadają licznych przedstawicieli handlowych działających „w terenie” i pozyskujących pewne cząstkowe informacje o wielkościach i cenach sprzedaży stosowanych przez konkurentów od ich klientów. Należy jednak zauważyć, iż tego rodzaju pozyskiwanie informacji, co do zasady, zgodne z prawem konkurencji, polegające na wywiadzie gospodarczym, w znacznym stopniu uczestnicy porozumienia ułatwili sobie nawzajem - producenci cementu ustalili bowiem stałe różnice cen pomiędzy poszczególnymi, najbardziej popularnymi gatunkami cementu, w zw. z czym pozyskanie informacji o cenie jednego gatunku cementu stosowanego przez danego producenta, umożliwiało łatwe ustalenie cen całego jego asortymentu. Ponadto, powyższe pozyskiwanie informacji miało charakter jedynie uzupełniający bądź weryfikujący pochodzące z wymiany pomiędzy konkurentami dane globalne dotyczące całkowitej wielkości sprzedaży miesięcznej, a w pewnym okresie także dotyczącej kolejnych dekad poszczególnych miesięcy. Niemożliwym było bowiem uchwycenie całości sprzedaży któregośkolwiek z producentów jedynie dzięki działalności własnych służb handlowych, ponieważ, co do zasady producenci cementu posiadają licznych rozmieszczonych w różnych częściach kraju odbiorców. Potwierdzeniem tego jest fakt, iż Cemex Polska Sp. z o.o., pomimo istnienia podejrzeń ze strony konkurentów, w skuteczny sposób przez wiele lat wprowadzał ich w błąd co do wielkości własnej sprzedaży. [...]

W przedmiotowej sprawie szczegółowe informacje dotyczące bieżących wyników sprzedażyowych poszczególnych producentów cementowych, pochodzące w szczególności z tzw. systemu równoległego nie były udostępniane poza branżą cementową. Służyły one ciągłemu bieżącemu monitorowaniu sytuacji rynkowej i umożliwiały szybkie reagowanie poszczególnych przedsiębiorców na zmiany rynkowe i ewentualne nadmierne wzrosty sprzedaży poszczególnych konkurentów. Nie ulega wątpliwości, iż wymiana tych informacji miała ewidentnie antykonkurencyjny charakter i służyła stabilizacji rynkowego status quo. [...]

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu ustalił, iż producenci cementu w Polsce wymieniali się informacjami o wielkości swojej miesięcznej produkcji i sprzedaży za pośrednictwem SPC do 2003 r. oraz bezpośrednio w całym okresie funkcjonowania kartelu. W pewnym momencie wymieniane informacje dotyczyły nawet 10-dniowych okresów - były to więc informacje wrażliwe z punktu widzenia handlowego i bardzo aktualne. Producenci cementu w Polsce wymieniali się także innymi informacjami, np. dotyczącymi planowanej wysokości i czasu podwyżek. Jednakże wymiana tych informacji służyła jedynie dokonywaniu ustaleń w odniesieniu do wysokości cen cementu i ich kontrolowaniu. Mając to na uwadze, w opinii Prezesa Urzędu wymiany tych informacji nie można uznać za samodzielne naruszenie prawa konkurencji.

Ponadto, za pośrednictwem SPC producenci cementu wymieniali się także innymi aktualnymi i szczegółowymi informacjami handlowymi o poufnym charakterze, jednakże wymiana w takim kształcie została zaprzestana pod koniec 2002 r. Zmodyfikowano wtedy system wymiany informacji, które są zbierane począwszy od 2003 r. przez podmiot zewnętrzny - Kancelarię Prawa Własności Przemysłowej Optimas, a producenci cementu otrzymują tylko dane zagregowane dotyczące całego sektora. Zestawienia przedstawiające informacje w rozbiciu na poszczególnych producentów cementu, są przekazywane po upływie roku. Zatem zgodnie z przedstawionym dorobkiem orzecznictwem organów wspólnotowych, mają one już charakter historyczny. Z uwagi na powyższe nie wpływają one w znaczący sposób na przyszłe działania producentów cementu na rynku. Wymiana takich informacji nie może zostać uznana za sprzeczną z regułami konkurencji, bowiem nie zmniejsza ani nie eliminuje poziomu niepewności co do działalności na określonym rynku, w sposób mogący skutkować ograniczeniem konkurencji pomiędzy uczestnikami wymiany.

Należy także wskazać, iż fakt, że uczestnicy kartelu czasami celowo podawali nieprawdziwe dane, wprowadzające w błąd konkurentów, potwierdza, że wymiana ta służyła jako mechanizm monitorowania i miała niewątpliwie antykonkurencyjny charakter. [...]

Jak wskazano w ustaleniach, kartel rozpoczął swoje funkcjonowanie po zakończeniu procesu prywatyzacji sektora cementowego w Polsce. Z zebranego materiału dowodowego wynika, iż ustalenia pomiędzy producentami cementu szarego miały miejsce co najmniej od 1998 r.

Stosownie do art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłącznym na podstawie art. 6 i 7 ustawy. Przepis art. 10 ww. ustawy przewiduje natomiast, iż w sytuacji, gdy zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakaz określony w art. 5 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Ciężar udowodnienia okoliczności, iż zachowanie rynkowe przestało naruszać zakaz określony w art. 5, spoczywa na przedsiębiorcy.

Z uwagi na powyższe istotne jest także ustalenie, czy przedsiębiorcy zaprzestali opisanych w niniejszej decyzji naruszeń.

Poza wnioskodawcami, pozostałe strony postępowania zaprzeczają uczestnictwa w kartelu, nie przedstawiają zatem także dowodów wskazujących na zaniechanie jego stosowania. Zgodnie z oświadczeniami wnioskodawców zaprzestali oni udziału w kartelu najpóźniej z momentem złożenia wniosków o zwolnienie lub obniżenie kary pieniężnej.

Z powyższego wynika zatem, że przedmiotowe porozumienie, jako praktyka jednolita, nie ustala. Ponieważ, jak wskazano powyżej, zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, to na przedsiębiorcy, który podnosi zaniechanie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję spoczywa ciężar udowodnienia stawianych twierdzeń, a w opinii Prezesa Urzędu brak jest w przedmiotowej sprawie jakichkolwiek dowodów wskazujących na fakt zaprzestania zakazanej praktyki - w szczególności strony nie przedstawiły takich dowodów - Prezes Urzędu nie ma obowiązku poszukiwania dowodów na tę okoliczność.

Zarówno przepisy art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jak i art. 81 ust. 1 TWE (obecnie: art. 101 ust. 1 TofUE) przewidują, iż zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji na rynku. W judykaturze przyjmuje się, że wystarczy spełnienie tylko jednego z tych elementów, tj. porozumienie ma antykonkurencyjny cel lub porozumienie ma antykonkurencyjny skutek, aby można było uznać, iż przedsiębiorca dopuścił się zakazanego działania. [...] Przyjmuje się, iż brak konieczności badania skutków porozumienia, gdy wykazano jego antykonkurencyjny cel dotyczy w szczególności porozumień, co do których jako cel ustalono ograniczenie konkurencji cenowej lub podział rynku. Porozumienia tego typu, stanowiące najpoważniejsze ograniczenia konkurencji uznaje się za zakazane per se. Uznanie antykonkurencyjnego charakteru tego typu uzgodnień skutkuje obniżeniem wymogów co do przeprowadzenia szczegółowych analiz ekonomicznych dla wykazania antykonkurencyjnych skutków porozumienia zawierającego takie postanowienie.

W przedmiotowej sprawie stronom postępowania - przedsiębiorcom będącym konkurentami - zarzucono między innymi następujące praktyki: ustalanie cen lub innych warunków sprzedaży cementu szarego; podział rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego; wymianę poufnych informacji handlowych.

Z uwagi na to, uzgodnienia między przedsiębiorcami, których dotyczy niniejsza decyzja (pkt I-VI sentencji), mieszczą się w pojęciu „porozumienia, którego celem jest ograniczenie konkurencji”.

W przedmiotowej sprawie, jak zostało wykazane w ustaleniach, porozumienie zawarte między przedsiębiorcami przede wszystkim miało na celu stabilizację rynku. W tym celu przedsiębiorcy postanowili „zamrozić” swoje udziały, ponadto elementem stabilizacji było także wspólne ustalanie cen, wysokości i terminu podwyżek. W ten sposób unikano tzw. „wojny cenowej” pomiędzy konkurentami. Wymiana informacji służyła kontroli dokonanych ustaleń co do utrzymywania stałej wielkości udziałów rynkowych, jak również zapewnieniu pełnej przewidywalności oraz jasności co do posunięć rynkowych konkurentów.

Należy zauważyć, że porozumienia, które jak rozpatrywane porozumienie tutaj, polegają na ustalaniu cen i innych warunków sprzedaży oraz na podziale rynku, są zaliczane do tzw. hard-core cartels, tj. najcięższych naruszeń prawa konkurencji. Wskazane działania przedsiębiorców prima facie mają wysoki potencjał wywarcia negatywnych skutków na konkurencję panującą na rynku. W wytycznych Komisji Europejskiej w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 TWE (obecnie: art. 101 ust. 3 TofUE) wskazano, że porozumienia, których celem jest ograniczenie konkurencji takie jak: ustalanie cen czy podział rynku, redukują podaż i powodują wzrost cen, prowadząc do złego podziału środków, gdyż towary i usługi, na które jest popyt konsumentów, nie są wytwarzane. Porozumienia takie prowadzą również do ograniczenia dobrobytu konsumentów, z uwagi na fakt, że konsumenci są zmuszeni do płacenia wyższych cen za towary i usługi, których dotyczy porozumienie. [...]

Stabilizacja sytuacji rynkowej miała powodować ograniczenie ryzyka prowadzonej działalności przez producentów cementu i zagwarantować trwale utrzymanie status quo na rynku, co nie miałoby prawdopodobnie miejsca gdyby przedsiębiorcy ci poddani zostali konkurencji jako immanentnej instytucji gospodarki wolnorynkowej. Celem było więc właściwie wyeliminowanie lub co najmniej bardzo istotne ograniczenie konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na tym rynku, poprzez ustabilizowanie ich udziałów rynkowych, realizowanych względnych wielkości sprzedaży cementu, cen sprzedaży, w tym także wyeliminowanie presji na obniżkę cen ze strony odbiorców takich jak mieszalnie i przesypownie. [...]

Należy wskazać, iż każdy z uczestników porozumienia może mieć inne zadanie do wykonania w ramach funkcjonującego kartelu, na przykład jeden lub kilku uczestników może pełnić rolę wiodącą. Mogą także występować wewnętrzne konflikty oraz rywalizacja, mogą także mieć miejsce przypadki oszukiwania pozostałych uczestników, nie stanowi to jednakże przeszkody do uznania, iż porozumienie jest objęte art. 81 ust. 1 TWE (obecnie: art. 101 ust. 1 TofUE), jeżeli występuje jeden, ciągły, wspólny cel. [...] Nie ma znaczenia również fakt modyfikacji porozumienia, poszerzenia działalności kartelu na inne rynki czy zmiany mechanizmu jego funkcjonowania.

Przyjmuje się także, że na stwierdzenie istnienia jednego kartelu nie ma wpływu okoliczność, że jego członkowie mogą do niego się przyłączać lub występować w okresie jego funkcjonowania. Co istotne, nie jest także konieczne wykazanie, że poszczególny jego uczestnik brał udział, wyrażał wyraźną zgodę lub był świadomy każdego poszczególnego aspektu lub przejawu zakazanego porozumienia w całym okresie, w którym taki przedsiębiorca stosował się do wspólnego schematu działań. [...]

Wypracowana i utrwalona w orzecznictwie Komisji i sądów wspólnotowych koncepcja jednego, ciągłego naruszenia ma w pełni zastosowanie w prowadzonej przez Prezesa Urzędu sprawie. Producenci cementu w Polsce stosowali się do wspólnych ustaleń określających ramy ich działań na rynku oraz ograniczyli swoje niezależne działania handlowe. Naruszenie składało się z kompleksowych działań mających wspólny ekonomiczny cel - ustabilizowanie sytuacji rynkowej - którego realizacji miało służyć przede wszystkim ustalenie przysługujących udziałów w rynku, ustalanie podwyżek cen i wymiana poufnych informacji handlowych.

Ponadto należy wskazać, iż porozumienie dotyczyło jednego produktu - cementu szarego, w uzgodnieniach uczestniczyli zasadniczo ci sami przedstawiciele producentów cementu, ustalenia - zarówno co do wielkości udziałów jak i wysokości cen - były dokonywane podczas tych samych spotkań, wymiana poufnych informacji handlowych dotyczyła wszystkich kartelistów, wszyscy uczestnicy porozumienia mieli możliwość zapoznania się i uwzględnienia dokonanych ustaleń i wymienianych z konkurentami informacji. Nawet jeżeli niektóre ustalenia podejmowane były w niepełnym gronie lub też miały charakter jedynie bilateralny to były one przekazywane pozostałym uczestnikom porozumienia lub miały na celu realizację zadań operacyjnych służących wspólnemu celowi uczestników porozumienia, tj. stabilizacji sytuacji rynkowej. Zgodnie z ww. orzecznictwem bez znaczenia jest dla oceny działań poszczególnych uczestników porozumienia, czy mieli oni świadomość każdego poszczególnego aspektu zakazanego porozumienia w całym okresie, w którym stosowali się do uzgodnionego schematu działań. [...]

Dokonując oceny niniejszej sprawy należy również zauważyć, iż działania producentów cementu są komplementarne wobec siebie w świetle zasad funkcjonowania rynku cementu. Stabilizacja sytuacji rynkowej przedsiębiorców poprzez ustalenie udziałów w rynku wymagała także koordynacji w zakresie wysokości cen i ich podwyżek. Ponadto, działania podejmowane wobec części odbiorców, tj. workowni i mieszalni, były w znacznej mierze podyktowane chęcią zapobieżenia destabilizacji cen i ich obniżki oraz „wojnom cenowym”. Również wymiana informacji dotyczących wielkości produkcji i sprzedaży cementu przyczyniała się do ustabilizowania sytuacji rynkowej.

Podsumowując powyższe, Prezes Urzędu jest zdania, iż przedmiotowe porozumienie zawarte przez krajowych producentów cementu szarego należy zakwalifikować jako jedno ciągle naruszenie posiadające wspólny cel w postaci ograniczenia konkurencji poprzez stabilizację sytuacji rynkowej na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.

Zasadą w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów jak i wspólnotowym prawie konkurencji jest, iż porozumienia ograniczające konkurencję są zakazane z mocy prawa, o ile nie zostały wyłączone spod zakazu. [...]

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Cementownia Nowa Huta S.A. nie była uczestnikiem kartelu. Cementownia Nowa Huta S.A. była traktowana przez pozostałych producentów, z racji niewielkiej wielkości produkcji cementu szarego (średniorocznie ok. 200 tys. ton), jako mało istotny uczestnik rynku, którego zachowania nie wywierają większego wpływu na rynek krajowy, w tym na pozycję pozostałych producentów cementu. Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez Górażdże Cement S.A. i Lafarge Cement S.A., Cementownia Nowa Huta S.A. nie uczestniczyła w jakichkolwiek uzgodnieniach o charakterze antykonkurencyjnym. [...]

Z uwagi na powyższe w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy należało nie stwierdzić stosowania zakazanych ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów praktyk polegających na zawarciu porozumienia w zakresie: ustalania cen lub innych warunków sprzedaży cementu szarego; podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego; wymiany poufnych informacji handlowych. [...]

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Ekocem Sp. z o.o. nie był uczestnikiem kartelu. Zgodnie z wyjaśnieniami Górażdże Cement S.A. i Lafarge Cement S.A. Ekocem Sp. z o.o. nie uczestniczył w jakichkolwiek uzgodnieniach o charakterze antykonkurencyjnym. [...] Brak także jakichkolwiek dowodów na udział Ekocem Sp. z o.o. w porozumieniu polegającym na ustalaniu cen lub innych warunków sprzedaży cementu szarego. [...]

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Cementownia Rejowiec S.A. nie była uczestnikiem kartelu. W ocenie Prezesa Urzędu brak jest jakichkolwiek dowodów na udział Cementowni Rejowiec S.A. w porozumieniu ograniczającym konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego. [...]

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu umorzył postępowanie w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 81 TWE (obecnie: art. 101 TofUE) w sytuacji nie stwierdzenia stosowania przez Cementownię Nowa Huta S.A. oraz przez Ekocem Sp. z o.o., jak i przez Cementownię Rejowiec S.A. praktyki polegającej na zawarciu porozumienia w zakresie: ustalania cen lub innych warunków sprzedaży cementu szarego; podziale rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego; wymiany poufnych informacji handlowych. [...]

W niniejszej decyzji Prezes Urzędu dla skutecznego stosowania i egzekwowania wspólnotowego prawa konkurencji musi nałożyć na przedsiębiorców kary pieniężne takie, jakie nałożyłaby Komisja za identyczne naruszenie. Zwrócić uwagę należy, że stwierdzenie praktyk ograniczających konkurencję, które wpływają na handel między państwami członkowskimi i nałożenie kar za ich stosowanie musi mieć na celu wyeliminowanie naruszeń, których skutki choćby potencjalnie nie ograniczają się do terytorium RP i rozciągają się na cały wspólny rynek, godząc w ideę jego prawidłowego funkcjonowania. Idąc dalej, należy stwierdzić, że inne, w tym łagodniejsze potraktowanie przedsiębiorców uczestniczących w porozumieniu poprzez w szczególności nałożenie kar na niższym poziomie, mogłoby implikować zastosowanie przepisu dającego uprawnienie do przejęcia sprawy do jurysdykcji Komisji, jako że rozstrzygnięcie nie dawałoby rękojmi skutecznego wyeliminowania naruszenia. [...]

W niniejszym postępowaniu stwierdzono naruszenia zarówno polskiego, jak też wspólnotowego prawa konkurencji, co oznacza, że stosowana praktyka ograniczająca konkurencję skutkowałą naruszeniem zasad prawidłowego funkcjonowania jednolitego rynku wewnętrznego. Wpływ praktyki na zaburzenie handlu między państwami członkowskimi implikuje konieczność uwzględnienia tego faktu przy szacowaniu kary pieniężnej nakładanej na uczestników kartelu. Organ antymonopolowy zobowiązany jest - prowadząc postępowanie na podstawie przepisów wspólnotowych - do wyeliminowania skutków zaistniałych naruszeń oraz wyeliminowania prób podejmowania podobnych zachowań w przyszłości, na terytorium całej UE, tak jakby uczyniła to Komisja Europejska, gdyby prowadziła niniejsze postępowanie. Regułą taką można w szczególności wywodzić z brzmienia art. 3 ust. 2 Rozporządzenia Rady UE 1/2003, zgodnie z którym państwa członkowskie nie mogą zakazywać porozumień, które byłyby dozwolone na podstawie przepisów wspólnotowych, ale też nie mogą doprowadzić do zalegalizowania porozumień, które są niezgodne z art. 81 TWE (obecnie: art. 101 TofUE). Krajowe organy konkurencji zobowiązane są zatem do stosowania środków, które skutecznie doprowadzą do wyeliminowania praktyk ograniczających konkurencję, w tym w szczególności do skutecznego eliminowania najbardziej szkodliwych dla rynku karteli cenowych, podziałowych czy kontyngentowych. Środkiem, który pozwala na wyeliminowanie nieprawidłowości jest bez wątpienia kompetencja do nakładania kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję. Kary pieniężne powinny być ustalone w takiej wysokości, aby rzeczywiście zmusiły zawinionych przedsiębiorców do niepodejmowania działań sprzecznych z polskimi i wspólnotowymi regulacjami antymonopolowymi. Zważyć przy tym należy, że przedmiotem niniejszego postępowania jest rodzaj porozumienia (kartel), który jest bez wątpienia traktowany przez Komisję Europejską, jak też przez wszystkie Państwa Członkowskie UE jako praktyka najbardziej szkodliwie wpływająca na rynek właściwy. Z tego powodu środki, w tym kary pieniężne nałożone na przedsiębiorców muszą być na poziomie najwyższym z możliwych.

Wskazać należy, że projekt niniejszego rozstrzygnięcia został, zgodnie z art. 11 ust. 4 Rozporządzenia Rady UE 1/2003 notyfikowany Komisji Europejskiej, która nie zgłosiła do niego zastrzeżeń, w tym w zakresie kar nałożonych na uczestników kartelu. W przypadku, gdyby Komisja Europejska uznała, iż rozstrzygnięcie jest zbyt restrykcyjne (w szczególności kary zostały oszacowane na zbyt wysokim poziomie), wówczas mogłaby zastosować przysługujące jej uprawnienie do przejęcia sprawy do swojej jurysdykcji (art. 11 ust. 6 w zw. z art. 3 ust. 2 Rozporządzenia Rady UE 1/2003), czego nie uczyniła, uznając, że wysokość kar jest adekwatna i proporcjonalna do stwierdzonego naruszenia. Idąc dalej, należy stwierdzić, że inne, w tym łagodniejsze potraktowanie przedsiębiorców uczestniczących w porozumieniu poprzez w szczególności nałożenie kar na niższym poziomie, mogłoby implikować zastosowanie przepisu dającego uprawnienie do przejęcia sprawy do jurysdykcji Komisji Europejskiej, jako że rozstrzygnięcie nie dawałoby rękojmi skutecznego wyeliminowania naruszenia.

Zwrócić uwagę należy, że przyjęty w Rozporządzeniu Rady UE 1/2003 zdecentralizowany system stosowania traktatowego zakazu praktyk ograniczających konkurencję, tj. dopuszczenie możliwości stosowania ustanawiających go przepisów w pełnym zakresie również przez właściwe organy państw członkowskich, nie pozbawia jednak roli wiodącej w tym zakresie Komisji Europejskiej. Organy krajowe są związane jej dotychczasowym, a nawet przyszłym orzecznictwem. Gwarancją nadrzędnego statusu KE są przede wszystkim przepisy art. 11 i 16 Rozporządzenia Rady UE 1/2003.

Prezes Urzędu ustalił wymiar kar pieniężnych, opierając się na treści art. 104 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, mając przy tym na względzie swoją interpretację przesłanek, które powinny być brane pod uwagę przy nakładaniu kar za antykonkurencyjne naruszenia zawartą w Wyjaśnieniach w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję (Dz. Urz. UOKiK 2008/4/33). Dokonując oceny wagi stwierdzonego naruszenia organ wziął w pierwszej kolejności pod uwagę, że o wadze (szkodliwości) naruszenia decydują dwie grupy okoliczności: dotyczące (a) natury naruszenia i (b) czynników związanych ze specyfiką rynku oraz działalnością przedsiębiorcy. [...]

W ocenie Prezesa Urzędu praktykę zarzucaną Lafarge Cement S.A., Górażdże Cement S.A., Grupie Ożarów S.A., Cemex Polska Sp. z o.o., Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., Cementowni Warta S.A. oraz Cementowni Odra S.A. należy zaliczyć do bardzo poważnych naruszeń prawa konkurencji. Nie ulega wątpliwości, iż porozumienie zawarte pomiędzy ww. producentami cementu, o długotrwałym charakterze, obejmujące praktycznie wszystkich istotnych krajowych producentów cementu szarego, mające na celu stabilizację rynku,

poprzez zamrożenie udziałów rynkowych, wspólne ustalanie cen, wysokości i terminów podwyżek, jak również zapewnienie pełnej przewidywalności i jasności co do posunięć rynkowych poszczególnych przedsiębiorców, poprzez wymianę poufnych informacji handlowych, należy uznać za praktykę szczególnie szkodliwą dla konkurencji. W związku z powyższym wysokość kar pieniężnych dla poszczególnych przedsiębiorców należało określić na poziomie 3% przychodu. [...]

Organ antymonopolowy określając wysokość nałożonych na uczestników przedmiotowego porozumienia ograniczającego konkurencję kar pieniężnych, wyszedł z założenia, iż wymiar kar nie może abstrahować od specyfiki rynku właściwego oraz działalności przedsiębiorców, a zatem powinny one podlegać dalszej modyfikacji. Kierując się oceną wpływu naruszenia na rynek, Prezes Urzędu może zwiększyć lub zmniejszyć ustaloną powyżej kwotę maksymalnie o 80%.

W ocenie Prezesa Urzędu zważyć należało, iż wszelkie znieszczenia konkurencji na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego mają negatywne konsekwencje dla licznych podmiotów, dla których cement jest półproduktem, w tym w szczególności dla budownictwa, a w konsekwencji dla licznych konsumentów. Nie ulega wątpliwości, iż cement szary jest produktem nadzwyczaj istotnym dla odbiorców i innych sektorów gospodarki. Ponadto, należy zauważyć, iż krajowy rynek produkcji i sprzedaży cementu szarego jest rynkiem oligopolistycznym, o wysokich barierach wejścia związanych z koniecznością poniesienia wysokich nakładów finansowych związanych z prowadzeniem działalności na tym rynku. Ponadto, w przedmiotowym porozumieniu uczestniczyli praktycznie wszyscy istotni producenci cementu szarego w Polsce. Porozumienie ograniczające konkurencję na tego rodzaju rynku niesie negatywne konsekwencje dla uczestników jego strony popytowej, którzy spotykają się z wyższym poziomem cen produktu, niż gdyby wynikał on z walki konkurencyjnej pomiędzy producentami cementu.

W ocenie Prezesa Urzędu nie ulega wątpliwości, iż przedmiotowe porozumienie zostało wprowadzone w życie przez wszystkich jego uczestników. Nie zmienia oceny organu antymonopolowego fakt, iż z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, iż wielokrotnie, poczynione ustalenia były niedotrzymywane, a poszczególni uczestnicy porozumienia oszukiwali się wzajemnie. Zasięg geograficzny praktyki, w wyniku uczestniczenia w niej właściwie wszystkich istotnych producentów cementu szarego, obejmuje obszar całego kraju. Udział przychodów z towarów należących do rynku właściwego w sprawie w przychodach poszczególnych przedsiębiorców jest znaczący. Dla każdej ze stron postępowania produkcja i sprzedaż cementu jest podstawowym rodzajem działalności.

Jednocześnie należy zauważyć, iż ewentualne skutki przedmiotowego porozumienia cechuje względnie łatwa odwracalność. Istotnie, długotrwałe funkcjonowanie kartelu stabilizującego krajowy rynek produkcji i sprzedaży cementu szarego spetryfikowało w znacznym stopniu jego strukturę i relacje pomiędzy producentami cementu, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu nie spowodowało to trwałej, niewzruszalnej zmiany struktury rynkowej. Jak się wydaje, poddanie się przez przedsiębiorców swobodnemu działaniu mechanizmu konkurencji, może spowodować względnie łatwą zmianę struktury rynkowej, w której przewagę konkurencyjną będą zdobywali najbardziej efektywni przedsiębiorcy.

W związku z powyższym, wyjściowy poziom kar pieniężnych, ustalony w oparciu o naturę naruszenia został zwiększony o 70%. [...]

Kalkulując wymiar kar pieniężnych nakładanych na uczestników przedmiotowego porozumienia, organ antymonopolowy wziął także pod uwagę długotrwałość naruszenia. Uwzględniając okres naruszenia, Prezes Urzędu może zwiększyć kwotę bazową kar, jeśli długotrwałość stosowania praktyki ograniczającej konkurencję prowadzi do zwielokrotnienia jej negatywnych skutków, w szczególności, gdy wpływa na wysokość korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorcę dopuszczającego się naruszenia lub szkody ponoszone przez innych uczestników rynku. Jako długotrwałe traktowane są naruszenia trwające dłużej niż rok. Biorąc powyższe pod uwagę, dla odzwierciedlenia wpływu długotrwałości naruszenia na wysokość kar, Prezes Urzędu może zwiększyć w przypadku porozumień ograniczających konkurencję kwotę bazową maksymalnie o 200%.

Mając powyższe na uwadze, oraz uwzględniając, iż przedmiotowe porozumienie ograniczające konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego trwa co najmniej od 1998 r., nie ulega wątpliwości, iż ma ono charakter długotrwały. W związku z powyższym, Prezes Urzędu postanowił zwiększyć kwotę bazową kary o maksymalną dopuszczalną wielkość, tj. o 200%. [...]

Organ antymonopolowy, ustalając wysokość kary, powinien także wziąć pod uwagę okoliczności mające wpływ na zwiększenie (okoliczności obciążające) lub zmniejszenie (okoliczności łagodzące) wymiaru kary. Okoliczności łagodzące i obciążające są oceniane łącznie, indywidualnie dla każdej sprawy oraz dla każdego przedsiębiorcy. [...]

W ocenie Prezesa Urzędu w sprawie nie wystąpiły żadne okoliczności łagodzące odnośnie do zachowania trzech przedsiębiorców, tj. Lafarge Cement S.A., Górażdże Cement S.A. oraz Grupy Ożarów S.A. Rola ww. podmiotów w zorganizowaniu i zapewnieniu funkcjonowania przedmiotowego kartelu była zdecydowanie wiodąca, co należy uznać za okoliczność obciążającą. Przedsiębiorcy ci nieustannie w czasie funkcjonowania kartelu uczestniczyli w bezpośrednich uzgodnieniach, przekazywali ustalenia pozostałym członkom kartelu, ich przedstawiciele odbywali liczne spotkania, których tematem były uzgodnienia mające na celu ograniczenie konkurencji na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego, byli koordynatorami niedozwolonej wymiany informacji handlowych. Podejmowali także wspólne i indywidualne działania odwetowe w stosunku do innych przedsiębiorców, którzy nie przestrzegali uzgodnień. W ocenie Prezesa Urzędu nie ma jednak możliwości precyzyjnego przypisania jednemu z tych podmiotów roli inicjatora lub lidera praktyki ograniczającej konkurencję na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego.

W ocenie Prezesa Urzędu okolicznością obciążającą wszystkich uczestników kartelu jest umyślność działania. O ile można zgodzić się z twierdzeniami stron, iż w końcu lat 90-tych świadomość istnienia przepisów prawa antymonopolowego zakazujących określonych zachowań była relatywnie niska wśród producentów cementu, to po sprywatyzowaniu sektora cementowego i wejściu na polski rynek dużych koncernów zagranicznych, jak również po podjęciu działań przez niemiecki organ antymonopolowy wobec sektora cementowego w Niemczech, świadomość ta uległa zmianie, co jednak nie przełożyło się na odstąpienie przez przedsiębiorców od przedmiotowego porozumienia. Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak strony niniejszego postępowania. Biorąc pod uwagę fakt, iż podmioty te działają na dużą skalę (świadczą o tym uzyskiwane przez nie przychody), jak również fakt, iż działają na rynku od wielu lat (dysponują zatem odpowiednim doświadczeniem), powinny one przewidzieć, że podejmowane działania będą uznane przez Prezesa UOKiK za praktykę ograniczającą konkurencję. Organ antymonopolowy wziął zatem pod uwagę fakt, że duże przedsiębiorstwa, działające w ramach grup kapitałowych, posiadają powinny odpowiednią wiedzę prawniczą i ekonomiczną, która umożliwia łatwiejszą ocenę, czy ich zachowanie stanowi naruszenie prawa konkurencji, powodując określone skutki na rynku.

Umyślność działania i świadomość korzyści, jakie poszczególni przedsiębiorcy osiągnęli z istnienia przedmiotowego porozumienia w postaci stabilizacji krajowego rynku cementowego, uniemożliwia Prezesowi Urzędu przyjęcie argumentacji niektórych stron, iż mniejsi producenci cementu działali pod przymusem Lafarge Cement S.A., Górażdże Cement S.A. i Grupy Ożarów S.A. W ocenie Prezesa Urzędu wobec pozostałych stron postępowania, tj. Cemex Polska Sp. z o.o., Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., Cementowni Warta S.A.,

Cementowni Odra S.A. można jako okoliczność łagodzącą uznać relatywnie mniejszą lub bierną rolę w przedmiotowym naruszeniu. Przedsiębiorcy ci nie brali bezpośredniego udziału we wszystkich ustaleniach, jednakże nawet w takich sytuacjach podjęte decyzje były im przekazywane. W ocenie organu antymonopolowego, uzasadnione jest zatem zwiększenie wymiaru kary wobec Górażdże Cement S.A., Lafarge Cement S.A. oraz Grupy Ożarów S.A. o 50%, natomiast wobec Cemex Polska Sp. z o.o., Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., Cementowni Warta S.A., Cementowni Odra S.A. pozostawienie wymiaru kary na poziomie ustalonym na wcześniejszym etapie. [...]

Ponieważ nałożona kara nie może przekraczać 10% przychodów przedsiębiorcy w roku poprzedzającym wydanie decyzji, jeżeli ustalona wysokość kary przekracza tę wartość, karę nakłada się w maksymalnej wysokości. [...]

W podsumowaniu wywodów dotyczących sposobu ustalania kar pieniężnych w niniejszej sprawie, należy podkreślić, że zdaniem Prezesa UOKiK tylko kary w ustalonej wyżej wysokości pozwolą osiągnąć cele, jakie są związane z tym rodzajem sankcji. Nakładając karę pieniężną Prezes UOKiK kieruje się bowiem założeniem, że powinna ona spełniać funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Nałożone kary pieniężne powinny przyczynić się do zapewnienia trwałego zaprzestania w przyszłości naruszania przez strony reguł konkurencji. Aby skutecznie zapobiegać próbom pojawienia się w przyszłości takich niekorzystnych zjawisk, muszą być ostrzeżeniem odczuwalnym. Wobec powyższego w niniejszej sprawie kary pieniężne powinny być na tyle dolegliwe, by uczestnicy stwierdzonego porozumienia odczuli je w sposób wymierny. Kary w ustalonych wysokościach będą miały wobec ww. spółek taki właśnie wymiar.

W niniejszej sprawie stwierdzono, że uczestnicy antykonkurencyjnego porozumienia działali umyślnie, tworząc mechanizmy uzgodnień służących trwałemu ustabilizowaniu sytuacji na rynku - na zasadach uzgodnionych przez jego niemal wszystkich uczestników. Udowodnione im porozumienie było niewątpliwie naruszeniem o najwyższym możliwym stopniu uciążliwości dla runku. Świadczy o tym m.in. to, że w świetle orzecznictwa można je uznać za porozumienie, takie które ze swej istoty ma antykonkurencyjny cel.

To, że stosując stwierdzone praktyki, karani przedsiębiorcy naruszyli przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w wysokim stopniu (co uzasadnia wysokość nałożonych kar), wynika też z tajnego charakteru uzgodnień. Wskazać należy, iż fakt zawarcia i funkcjonowania porozumienia jest utrzymywany w najgłębszej tajemnicy przez podmioty, które je zawarły. W przypadku braku zdecydowanej reakcji ze strony organu antymonopolowego, działania uczestników niniejszego porozumienia nie zostałyby wykryte, w wyniku czego negatywne skutki ograniczenia konkurencji mogłyby stale pogłębiać się. Tajny charakter tego rodzaju porozumień wynika z samej natury tych praktyk zakazanych. Dlatego też wykrycie ww. porozumień jest niezwykle trudne. Porozumienia polegające na ustalaniu cen i podziale rynku, jak w niniejszej sprawie, są zarazem uważane za szczególnie ciężkie naruszenie reguł konkurencji. Z uwagi na szczególnie negatywny wpływ na rynek, muszą być traktowane w szczególnie surowy sposób - adekwatny do wysoce destrukcyjny wpływ takiej praktyki na rozwój konkurencji.

O tym, że stwierdzone w niniejszej sprawie naruszenie było szczególnie destrukcyjne dla konkurencji, świadczy też skala działalności uczestników zakazanych przez Prezesa UOKiK uzgodnień, którzy łącznie dysponują niemal całym rynkiem właściwym. Dobitnie świadczy to o wysokim stopniu naruszenia interesu publicznego.

Stwierdzając, że w niniejszej sprawie miało miejsce poważne naruszenie interesu publicznego Prezes UOKiK uwzględnił także to, że spowodowane zakazanymi praktykami zniekształcenia konkurencji na krajowym rynku produkcji i sprzedaży cementu szarego oddziałują nie tylko na ten rynek, ale mają również negatywne konsekwencje dla licznych podmiotów, dla których cement jest półproduktem, w tym w szczególności dla budownictwa, a w konsekwencji dla licznych konsumentów.

Wysokości nałożonych kar uwzględniają też stwierdzony negatywny wpływ na handel między Państwami Członkowskimi UE, co również świadczy o wysokim stopniu naruszenia interesu publicznego.

Wreszcie, uzasadniając wysokość nałożonych kar pieniężnych podkreślić należy długotrwałość stwierdzonego naruszenia, które trwa co najmniej od 1998 r.

W świetle wszystkich powyższych okoliczności uzasadnione było ustalenie, że adekwatną wysokością kary pieniężnej dla każdego z uczestników praktyk zakazanych w pkt I-VI tej decyzji jest kara w najwyższej wysokości, jaką przewiduje ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powyższej oceny nie zmienia stwierdzenie, że w przypadku części uczestników porozumienia (Cemex Polska Sp. z o.o., Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., Cementownia Warta S.A., Cementownia Odra S.A.) występują opisane wyżej okoliczności łagodzące w postaci relatywnie mniejszej roli w naruszeniu. Wobec wszystkich opisanych okoliczności wskazujących na szczególnie wysoki stopień naruszenia prawa, także w przypadku ww. przedsiębiorców tylko kara w maksymalnym wymiarze będzie adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. [...]

Przepisy art. 103a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewidują możliwość złożenia przez przedsiębiorcę wniosku o odstąpienie od wymierzenia lub o obniżenie kary pieniężnej. Zgodnie z art. 103a ww. ustawy, przedsiębiorca, który współpracuje z Prezesem Urzędu w ujawnieniu niedozwolonego porozumienia ograniczającego konkurencję jest traktowany łagodniej. To łagodniejsze traktowanie przejawia się w odstąpieniu od wymierzenia kary albo obniżeniu kary za udział w porozumieniu. Przedsiębiorca wnioskujący o odstąpienie od wymierzenia kary musi jako pierwszy z uczestników niedozwolonego porozumienia dostarczyć Prezesowi Urzędu informację o istnieniu zakazanego porozumienia, wystarczającą do wszczęcia postępowania antymonopolowego lub przedstawić Prezesowi Urzędu z własnej inicjatywy, dowód umożliwiający wydanie decyzji o uznaniu porozumienia za ograniczające konkurencję i naruszające zakaz przewidziany w art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów lub art. 81 TWE (obecnie: 101 ToUE). Dodatkowo muszą zostać spełnione następujące warunki: 1) w momencie dostarczenia informacji lub przedstawienia dowodów przez przedsiębiorcę, w zw. ze zgłoszeniem do wniosku o odstąpienie od nałożenia kary, Prezes Urzędu nie może posiadać informacji i dowodów wystarczających do wszczęcia postępowania antymonopolowego w danej sprawie lub do wydania decyzji o uznaniu porozumienia za ograniczające konkurencję, 2) przedsiębiorca współpracuje z Prezesem Urzędu w toku postępowania w pełnym zakresie, dostarczając niezwłocznie wszelkie dowody, którymi dysponuje, albo którymi może dysponować i udzielając niezwłocznie wszelkich informacji związanych ze sprawą, z własnej inicjatywy lub na żądanie organu antymonopolowego, 3) przedsiębiorca zaprzestął uczestnictwa w porozumieniu nie później, niż w dniu poinformowania Prezesa Urzędu o istnieniu porozumienia lub przedstawienia dowodu umożliwiającego wydanie decyzji o uznaniu porozumienia za ograniczające konkurencję, 4) przedsiębiorca nie był inicjatorem zawarcia porozumienia i nie nakłaniał innych przedsiębiorców do uczestnictwa w porozumieniu.

Natomiast obniżenie wymiaru kary jest możliwe dla przedsiębiorcy, który przedstawi Prezesowi Urzędu, z własnej inicjatywy, dowód który w sposób istotny przyczyni się do wydania decyzji o uznaniu porozumienia za ograniczające konkurencję i zaprzestanie uczestnictwa w porozumieniu nie później, niż w momencie przedstawienia ww. dowodu. Obniżenie wysokości kary jest także możliwe, gdy przedsiębiorca przedstawi Prezesowi Urzędu z własnej inicjatywy, dowód umożliwiający wydanie decyzji o uznaniu porozumienia za ograniczające konkurencję, w sytuacji, gdy Prezes Urzędu nie posiadał takiego dowodu oraz gdy współpracuje z Prezesem Urzędu, zaprzestął uczestnictwa w porozumieniu oraz nie był jego inicjatorem, lecz inny przedsiębiorca biorący udział w porozumieniu dostarczył wcześniej informację o istnieniu zakazanego porozumienia, wystarczającą do wszczęcia postępowania antymonopolowego.

W przedmiotowej sprawie do Prezesa Urzędu zgłosiło się dwóch przedsiębiorców pragnących skorzystać z programu łagodzenia kar: Lafarge Cement S.A. oraz Górażdże Cement S.A. [...] Lafarge Cement S.A. zgłosił się do Prezesa Urzędu z ww. wnioskiem jako pierwszy z uczestników porozumienia sprzecznego z regułami konkurencji. Wniosek ten zawierał informacje i dowody dotyczące wymiany danych o sprzedaży cementu i klinkieru pomiędzy konkurentami, prób stabilizacji udziałów rynkowych oraz prób ograniczenia eksportu cementu z Polski do Niemiec. W dniu 1 września 2006 r. Lafarge Cement S.A. przedstawił dalsze wyjaśnienia w ramach współpracy z Prezesem Urzędu. W uzupełnieniu tym wnioskodawca przedłożył informacje i dowody m.in. w zakresie wymiany informacji dotyczących wielkości sprzedaży cementu, ustalania wysokości cen oraz stabilizacji udziałów rynkowych, ustaleń w odniesieniu do odbiorców cementu. Prezes Urzędu uznając, iż wstępna analiza wniosku oraz materiału dowodowego dostarczonego przez Lafarge Cement S.A. wskazuje, iż wnioskodawca może spełniać warunki z art. 103a, zawiadomił o tym wnioskodawcę pismem z dnia 6 października 2006 r. [...]

Z uwagi na powyższe, w opinii Prezesa Urzędu Lafarge Cement S.A., spełnił przesłanki odstąpienia od nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 101 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, która zostałaby na niego nałożona w przypadku braku współpracy z Prezesem Urzędu w ramach programu łagodzenia kar. Prezes Urzędu odstąpił od nałożenia kary na Lafarge Cement S.A.

Górażdże Cement S.A. jako drugi z uczestników porozumienia złożył wniosek na podstawie art. 103a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. We wniosku przedsiębiorca wskazał w bardzo ogólny sposób, iż producenci cement w Polsce zawarli porozumienie ustalające wielkość udziału w rynku produkcji i sprzedaży cementu z nich oraz że dochodziło do ustalania wysokości podwyżek cen. Po spotkaniu z pracownikami Urzędu, Górażdże Cement S.A. przedstawił dalsze wyjaśnienia odnoszące się do charakteru i funkcjonowania porozumienia m.in. mechanizm ustalania cen. Prezes Urzędu uznając, iż wstępna analiza wniosku złożonego przez Górażdże Cement S.A. wskazuje, iż wnioskodawca może spełniać warunki z art. 103a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zawiadomił o tym wnioskodawcę pismem z dnia 10 października 2006 r. [...]

Łączna suma kar nałożonych na przedsiębiorców wyniosła 411 585 477,53 zł. [...]

2

DECYZJA

z dnia 31 grudnia 2009 r.

w sprawie uznania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów
działania Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie
(Nr RŁO-42/2009)

- I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Kasprzaka 10/16, działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stosowanie we wzorcu umowy pn. REGULAMIN KREDYTU HIPOTECZNEGO I BUDOWLANEGO W ZŁOTYCH postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, o treści: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.” i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.
- II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej S.A., działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów: 1. Bezprawne działanie poprzez stosowanie przez ww. przedsiębiorcę we wzorcu umowy pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) postanowienia, które narusza przepis art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), o treści: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni robocze przed datą przedterminowej spłaty.” i stwierdza się jej zaniechanie z dniem 24 sierpnia 2009 r.; 2. Bezprawne działanie poprzez stosowanie przez ww. przedsiębiorcę we wzorcu umowy pn. Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) postanowienia, które narusza przepis art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), o treści: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni robocze przed datą przedterminowej spłaty.” i stwierdza się jej zaniechanie z dniem 24 sierpnia 2009 r.
- III. Na podstawie art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej S.A., działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, określa się środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez nałożenie obowiązku aneksowania umów zawartych w oparciu o wzorce umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł), zawierające postanowienia wskazane w punktach II.1. i II.2. sentencji decyzji - w terminie 90 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, w ten sposób, że w miejsce tych postanowień zostanie wprowadzone postanowienie w brzmieniu: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty”.
- IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakłada się na Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. karę pieniężną w wysokości: 1) 876.983 zł (słownie: osiemset siedemdziesiąt sześć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt trzy złote) z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy

o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji, płatną do budżetu państwa; 2) 2.101.104 zł (słownie: dwa miliony sto jeden tysięcy sto cztery złote) z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II.1. i II.2. sentencji niniejszej decyzji, płatną do budżetu państwa.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, obciąża się Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 36,15 zł (słownie: trzydzieści sześć złotych 15/100).

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - zwany dalej: „Prezesem Urzędu” - przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. akt RŁO-405-12/09) w celu wstępnego ustalenia, czy działania Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie w zakresie stosowanych wzorców umów nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniających podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach lub wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W wyniku przeprowadzonego postępowania, Prezes Urzędu zakwestionował postanowienia analizowanych wzorców umów o treści tożsamej z postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. oraz o treści sprzecznej z przepisem ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim.

W dniu 31 lipca 2009 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu [...] postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Kasprzaka 10/16 - zwany dalej również: „Bankiem” - praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pn. REGULAMIN KREDYTU HIPOTECZNEGO I BUDOWLANEGO W ZŁOTYCH postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, o treści: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.”, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. bezprawnym działaniu poprzez stosowanie we wzorcach umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) postanowienia, które narusza przepis art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), o treści: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni robocze przed datą przedterminowej spłaty.”, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Bank [...] wniósł o umorzenie postępowania odnośnie zarzutu zawartego w pkt 1 Postanowienia Prezesa Urzędu Nr 1/61-16/09 oraz o stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów odnośnie zarzutu zawartego w pkt 2 Postanowienia Prezesa Urzędu Nr 1/61-16/09, a ponadto Bank przedstawił niżej wskazane wyjaśnienia.

Zdaniem Banku, postanowienie §33 ust. 1 Regulaminu, o treści: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.” nie mieści się w zakresie normy określonej w art. 385³ pkt 10 k.c. Ponadto, wskazane postanowienie nie jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod numerem 93 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. - zwanego dalej również: „rejestrem”.

Bank wskazał, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie nie stanowi zamkniętej normy prawnej, ale stanowi jedynie opis procedury, jaka może zostać wdrożona w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba zmiany Regulaminu. Integralną częścią tej normy prawnej są postanowienia, które pozwalają konsumentowi ich nie zaakceptować i rozwiązać istniejący stosunek prawny. To uprawnienie leżące po stronie konsumenta, pozwalające na niezaakceptowanie zaproponowanych postanowień, odróżnia skutek postanowienia wpisanego do rejestru, od tego zawartego w §33 ust. 1 Regulaminu. W ocenie Banku, zapis Regulaminu nie przyznaje Bankowi prawa do jednostronnej zmiany Umowy, a jedynie wynikającą wprost z treści art. 384¹ k.c. możliwość zmiany wzorca w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym. Zdaniem Banku, zmiana jednostronna, to taka zmiana w trakcie trwania stosunku prawnego, co do której konsument nie ma żadnych prawnych środków przeciwstawienia się. Zdaniem Banku, z wyżej przytoczonych powodów, postanowienie § 33 ust. 1 Regulaminu nie mieści się w normie określonej w art. 385³ pkt 10 k.c. i jest to przesłanka wystarczająca dla umorzenia postępowania w zakresie pierwszego zarzutu. Na wypadek nie przyjęcia przez Prezesa Urzędu powyższych wyjaśnień, Bank, w dalszej części wypowiedzi wskazał na brak tożsamości zakwestionowanego postanowienia z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Bank wskazał, że postanowienie wpisane do rejestru pod numerem 93, przyznaje bankowi prawo do zmiany regulaminu umów rachunków oszczędnościowych i a vista oraz rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych. Umowy te, w przeciwieństwie do umów kredytowych, cechuje relatywna krótkoterminowość łączącego strony stosunku prawnego. O ile w przypadku umów rachunku możliwe jest przewidzenie sytuacji, w których bank będzie chciał skorzystać z możliwości zmiany regulaminu, o tyle w przypadku umów kredytu hipotecznego, zawieranych częstokroć na 30 lat i więcej, nie jest to możliwe. Ponadto, zdaniem Banku, skutek postanowienia Regulaminu stosowanego przez Bank nie jest taki sam, jak skutek zastosowania postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Postanowienie wpisane do rejestru pod numerem 93 oraz postanowienie zawarte w art. 385³ pkt 10 k.c. dotyczą sytuacji, gdy kontrahent konsumenta, mocą arbitralnej decyzji dokonuje zmiany zawartej umowy, zaś konsument nie ma instrumentów o charakterze prawnym, które pozwalają mu bronić się przed dokonanymi zmianami.

W ocenie Banku, możliwość wypowiedzenia umowy przez klienta Banku oznacza, że postanowienie §33 ust. 1 Regulaminu w ogóle nie jest objęte art. 385¹ k.c., gdyż mamy do czynienia z indywidualnym uzgadnianiem w rozumieniu tego przepisu.

Zdaniem Banku, sam brak wskazania ważnych przyczyn nie powoduje, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie mogłoby być tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru. Decydujące znaczenia dla ustalenia braku tożsamości wskazanych postanowień ma przyznanie kredytobiorcy prawa do wypowiedzenia umowy kredytowej z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (§33 ust. 3 i 5 Regulaminu) po pisemnym poinformowaniu kredytobiorcy o zmianie Regulaminu (§33 ust. 2 Regulaminu). Uprawnienie konsumenta, któremu zaproponowano zmianę Regulaminu wygląda dokładnie tak samo, jak na etapie zawierania umowy - może zmianę przyjąć lub nie. Jeżeli wzorzec przyznaje konsumentowi prawo do wypowiedzenia umowy, to interesy konsumenta są uwzględnione w takim samym stopniu przy zawieraniu umowy, jak i po zawarciu umowy. Zdaniem Banku, przedmiotowe postanowienie Regulaminu nie jest tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru także z tej przyczyny, że Bank ma prawo zmiany Regulaminu wyłącznie umów kredytowych zawartych na okres powyżej pięciu lat. Uzasadnia to, zdaniem Banku, pozostawienie bankowi prawa do dostosowania Regulaminu, który będzie miał zastosowanie do umowy kredytowej obowiązującej przez okres ponad pięciu lat, do zmienionych okoliczności zewnętrznych.

Ponadto Bank podkreślił, iż w trakcie obowiązywania Regulaminu, a także w przypadku wszystkich jego poprzednich wersji, Bank ani razu nie dokonał zmiany jego wzorca i nie stosował trybu jego zmiany wynikającej z §33 Regulaminu. W końcowej części wyjaśnień Bank wskazał, iż z punktu widzenia Banku, niezbędne jest zastrzeżenie sobie takiej możliwości jako tzw. „wentylu bezpieczeństwa” w sytuacji wystąpienia okoliczności, które będą wymagały, a nawet bezwzględnie zobowiązywały Bank do zmian.

W odniesieniu do zarzutu zawartego w pkt 2 Postanowienia Nr 1/61-16/09, Bank przyznał, że §4 ust. 11 wzorca umowy pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) oraz §4 ust. 11 wzorca umowy pn. Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) jest sprzeczny z art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim. Bank wskazał, że niezwłocznie po doręczeniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania, podjął działania w celu zaprzestania stosowania zakwestionowanych wzorców i z dniem 24 sierpnia 2009 r. zaniechał ich stosowania.

Jednocześnie, w toku postępowania Bank przekazał Uchwałę Nr 137/B/PD/2009 Zarządu Banku z dnia 17 sierpnia 2009 r. na okoliczność zaniechania stosowania kwestionowanych postanowień wzorców umowy [...], zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych za rok podatkowy 2008 (CIT-8) [...], aktualnie stosowane przez Bank wzorce umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) [...], przykładowe umowy zawarte według powyższych wzorców umów [...], wzór aneksu do umowy kredytu hipotecznego i budowlanego [...].

W dniu 30 września 2009 r. Prezes Urzędu zawiadomił Bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego, prawie strony do końcowego wypowiedzenia się co do zebranych dowodów oraz przedstawionych zarzutów i możliwości zapoznania się z aktami sprawy [...]. W dniu 9 października 2009 r. Bank zapoznał się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie [...]. W piśmie z dnia 16 października 2009 r. Bank podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, wyrażone w szczególności w piśmie z dnia 26 sierpnia 2009 r. [...]. Ponadto, Bank wniósł o odstąpienie od orzeczenia kary, względnie orzeczenia kary w szczególnie niskiej wysokości, w zakresie dotyczącym drugiego zarzutu w przedmiotowym postępowaniu. Uzasadniając powyższy wniosek, Bank wskazał na fakt, iż w dniu 11 sierpnia 2009 r. zostało doręczone Bankowi zawiadomienie o wszczęciu postępowania, a już w dniu 17 sierpnia 2009 r. Zarząd Banku podjął uchwałę o zmianie zakwestionowanych postanowień wzorców umów. Ponadto, Bank niezwłocznie podjął działania mające na celu jak najszybsze umożliwienie konsumentom podpisania aneksów do już zawartych umów. Bank podniósł, iż aktywnie współdziałał z Prezesem Urzędu w trakcie postępowania, natychmiast przekazując wszelkie informacje, które Prezes Urzędu uznał za konieczne dla wyjaśnienia sprawy. Jednocześnie Bank wskazał, iż stopień szkodliwości zakwestionowanych postanowień wzorców umowy dla interesów ekonomicznych konsumentów był nieznaczący. Ponadto, zakwestionowane postanowienia w niewielkim zakresie odbiegały od ustawowej regulacji przewidzianej w ustawie z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim. W tych przypadkach, w których następowało przedłużenie terminu w stosunku do terminu określonego ustawą, dotyczyło ono okresu dwóch dni, a mianowicie soboty i niedzieli, jako dni wolnych od pracy. Wyjątkowe, a zatem jednostkowe sytuacje mogły dotyczyć okresu świątecznego. Jednocześnie Bank podniósł, iż nie był wcześniej karany za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Bank jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000011571, prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Miasta Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z przedstawionym aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców, przedmiotem działalności Banku jest m.in. prowadzenie rachunków bankowych, przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych, udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych [...].

Bank, przy udzielaniu kredytów hipotecznych i budowlanych osobom fizycznym, w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą, w tym również z działalnością wytwórczą w rolnictwie, stosuje następujące wzorce umów: REGULAMIN KREDYTU HIPOTECZNEGO I BUDOWLANEGO W ZŁOTYCH, stosowany od dnia 8 maja 2009 r. [...] - zwany dalej: „Regulaminem”; Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł), obowiązujący od dnia 8 maja 2009 r. [...]; Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł), obowiązujący od dnia 8 maja 2009 r. [...].

We wszystkich oddziałach Banku stosowane są jednolite wzorce umów. We wskazanych powyżej wzorcach umów, Bank ustalił jednostronnie następujące postanowienia: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.” - §33 ust. 1 Regulaminu [...]; „2. O zakresie zmian wprowadzonych w Regulaminie Bank BGŻ zawiadamia pisemnie Kredytobiorcę. 3. Niezłożenie przez Kredytobiorcę oświadczenia o odmowie przyjęcia zmian w terminie określonym przez Bank BGŻ w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 2, jest równoznaczne z ich akceptacją. 4. Termin, o którym mowa w ust. 3, nie może być krótszy niż 14 dni od dnia wysłania przez Bank BGŻ zawiadomienia. 5. Złożenie przez Kredytobiorcę oświadczenia, o którym mowa w ust. 3, powoduje rozwiązanie umowy Kredytu wskutek wypowiedzenia przez Kredytobiorcę w terminie 3 miesięcy od dnia wpływu tego oświadczenia do Banku BGŻ.” - §33 ust. 2 - 5 Regulaminu [...]; „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni robocze przed datą przedterminowej spłaty.” - §4 ust. 11 Umowy kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) [...] oraz §4 ust. 11 Umowy kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) [...].

Ponadto, Prezes Urzędu ustalił, że Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - zwany dalej: „Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów” - w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt XVII Amc 33/02) uznał za niedozwolone następujące postanowienie o treści: „Bank zastrzega sobie prawo zmiany niniejszego regulaminu”. Postanowienie to zostało wpisane w dniu 20 sierpnia 2004 r. pod numerem 93 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{4b} k.p.c.

Na mocy uchwały Nr 137/B/PD/2009 Zarządu Banku z dnia 17 sierpnia 2009 r., we wzorcach umów kredytu hipotecznego i budowlanego w złotych w §4 ust. 11 skreślono wyraz „robocze”. Uchwała weszła w życie z dniem 24 sierpnia 2009 r. [...].

Od dnia 24 sierpnia 2009 r. Bank, przy zawieraniu umów z konsumentami, stosuje zmienione wzorce umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) [...]. We wskazanych wzorcach umów §4 ust. 11 otrzymał następujące brzmienie: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty” [...]. Umowy zawierane według zmienionych wzorców umów zawierają postanowienie o treści, jak wyżej [...].

W związku z wprowadzonymi zmianami, Bank sporządził wzór aneksu do umów zawartych z konsumentami na podstawie wzorców umów kredytu hipotecznego i budowlanego obowiązujących w kształcie zakwestionowanym przez Prezesa Urzędu [...]. Bank poinformował, iż klientom, którzy jednocześnie posiadają w Banku rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, wraz z najbliższym wyciągiem (3 i 9 października 2009 r.) zostanie wysłana informacja o następującej treści: „W związku ze zmianami we wzorcach umów kredytu hipotecznego i budowlanego (dotyczy kredytów do 80 000 PLN) zapraszamy do odwiedzenia oddziału Banku BGŻ S.A. w celu podpisania aneksu do Państwa umowy. Zmiana warunków umowy o kredyt dotyczy terminu na pisemne poinformowanie Banku BGŻ o zamiarze dokonania przedterminowej spłaty kredytu w całości lub w części, który wynosi trzy dni przed datą przedterminowej spłaty.”. Bank wyjaśnił, iż pozostali klienci, nieposiadający w Banku rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego zostaną poinformowani o możliwości zawarcia aneksu odrębnie.

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy, naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) - zwana dalej: „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów” - zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.); naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Wskazany przepis zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki: 1) działanie przedsiębiorcy, 2) noszące znamiona bezprawności, 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1) Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ww. ustawy przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ww. ustawy definiuje działalność gospodarczą, jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Podmiot, przeciwko któremu toczy się postępowanie, to spółka akcyjna będąca spółką kapitałową, której odrębna ustawa przyznaje osobowość prawną. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037 ze zm.), spółka akcyjna w organizacji z chwilą wpisu do rejestru staje się spółką akcyjną i uzyskuje osobowość prawną. Jak wskazano powyżej, Bank, będący stroną niniejszego postępowania działa pod firmą - Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. i jest zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000011571. Przedmiotem działalności Banku jest m.in. udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Ad. 2) Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt XVII Ama 45/07). Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r., sygn. akt I PKN 267/2001). Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVII Ama 32/05), wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2 - nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. Bezprawność działań przedsiębiorcy wynika zatem, co do zasady, z naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów.

Bezprawność zachowań przedsiębiorcy zostanie rozważona oddzielnie w odniesieniu do każdej z praktyk.

Ad. I. sentencji decyzji - Odnosząc się do zarzutu zawartego w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji, należy wskazać, iż stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Na mocy art. 479⁴⁵ §1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przysyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. Przepis art. 479⁴⁵ §3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności rejestru, stanowiąc, że rejestr jest jawny. Jawność rejestru oznacza, że rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie takich postanowień do rejestru, o którym mowa wyżej, oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z innymi przedsiębiorcami. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do ww. rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2 pkt 1 - dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przedstawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez Bank postanowienie zawarte w §33 ust. 1 Regulaminu, o treści: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.” jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod numerem 93 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o treści: „Bank zastrzega sobie prawo zmiany niniejszego regulaminu”. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. wskazał, iż powołane postanowienie wprowadza dla banku prawo do dokonywania zmian regulaminu bez wskazania ważnych przyczyn, co w ocenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, narusza w sposób jednoznaczny dyspozycję zakazu zawartą w normie art. 385³ pkt 10 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem, w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie.

Zdaniem Prezesa Urzędu, postanowienie stosowane przez Bank oraz postanowienie wpisane pod numerem 93 do rejestru, pomimo różnic w sformułowaniu treści, mają tożsamy charakter i skutek ich stosowania jest identyczny. Oba postanowienia wprowadzają dla banku prawo do dokonywania zmian regulaminu bez wskazania ważnych przyczyn. Ponadto, wskazane postanowienia zawarte są w regulaminach, które to regulaminy stanowią integralną część umów. W §17 pkt 1 wzorców umów stosowanych przez Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) wskazano, iż w sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie ma zastosowanie Regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego w złotych. Zatem, oba postanowienia objęte są hipotezą przepisu art. 385³ pkt 10 k.c., gdyż uprawniają bank do zmiany regulaminu w czasie trwania stosunku prawnego łączącego konsumenta z bankiem - bez wskazania jakichkolwiek kryteriów (przyczyn) takiej zmiany. Konsekwencją zastrzeżenia dla kontrahenta konsumenta powyższego uprawnienia jest stworzenie bankowi możliwości dokonywania zmiany regulaminu w sposób niczym nieograniczony i zależny wyłącznie od arbitralnej decyzji banku, który może według własnego uznania i w dowolnie wybranym momencie takich zmian dokonywać. W przypadku obu postanowień konsument narażony jest na nieprzewidywalne zmiany swojej sytuacji prawnej, bez możliwości zweryfikowania ich zasadności w oparciu o jakiegokolwiek obiektywne kryteria. Pogarsza to sytuację prawną konsumenta wobec banku.

Prezes Urzędu odrzuca twierdzenie Banku, iż przyznane w Regulaminie konsumentowi uprawnienie pozwalające na niezaakceptowanie wprowadzonych przez Bank zmian (zgodnie z §33 ust. 5 Regulaminu, oświadczenie o odmowie przyjęcia zmian powoduje rozwiązanie umowy) odróżnia skutek postanowienia wpisanego do rejestru, od tego zawartego w §33 ust. 1 Regulaminu Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie którego niedozwolone postanowienie umowne zostało wpisane do rejestru pod numerem 93, postanowienia wzorców umów stosowanych przez pozwanego - Bank Przemysłowo - Handlowy PBK S.A. również gwarantowały doręczenie konsumentowi informacji o zmianie umowy, przyznając jednocześnie uprawnienie do wypowiedzenia umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż zarówno postanowienia wzorców umów stosowane przez Bank Przemysłowo - Handlowy PBK S.A., jak również postanowienia Regulaminu stosowane przez Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. przyznawały konsumentowi uprawnienie do nieprzyjęcia wprowadzonych przez banki zmian i wypowiedzenia umowy. Jednakże, sam fakt przyznania konsumentowi prawa do wypowiedzenia umowy w razie zmiany regulaminu przez bank nie powoduje, że przedmiotowe postanowienia nie mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Upoważnienie banku w regulaminie do dokonywania zmian treści regulaminu w dowolnie wybranym przez siebie momencie stwarza stan niepewności i element zaskoczenia dla konsumenta, który - zwłaszcza w razie zaciągnięcia kredytu bankowego o znacznej wysokości - nie wyrażając zgody na zmianę regulaminu, może mieć trudności ze zwrotem sumy kredytu przed upływem umówionego terminu.

Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 kwietnia 2003 r. został utrzymany w mocy na skutek oddalenia apelacji przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, który w wyroku z dnia 18 marca 2004 r. (sygn. VI ACa 744/2003) wskazał, iż oferowanie klientowi banku przystąpienia do nowego stosunku prawnego (na zasadach wynikających ze zmienionego regulaminu) - po której to czynności klient może co najwyżej nową umowę wypowiedzieć, rozwiązać bądź na nią przystać, albo też może nawet klient zaproponować (kontrpropozycja) inną treść umowy, nieprzewidzianą wszakże we wzorcach stosowanych przez bank - nie zmienia faktu, że zastrzeżenie sobie przez bank prawa do zmiany regulaminu bez wskazania ważnej przyczyny jest niedozwolone.

Prezes Urzędu odrzuca również twierdzenie Banku, iż możliwość wypowiedzenia umowy przez klienta Banku oznacza, że postanowienie §33 ust. 1 Regulaminu w ogóle nie jest objęte art. 385¹ k.c., gdyż mamy do czynienia z indywidualnym uzgadnianiem w rozumieniu tego przepisu. Biorąc pod uwagę fakt, iż Bank przedstawia konsumentom do zaakceptowania gotowy, opracowany przez niego Regulamin, należy stwierdzić iż Bank w prowadzonej działalności gospodarczej stosuje wzorzec umowy. Podkreślenia wymaga również fakt, iż treść §33 ust. 1 - 5 Regulaminu Banku jednoznacznie wskazuje na możliwość albo akceptacji przez konsumenta wprowadzanych przez Bank zmian albo odmowy przyjęcia zmian, co powoduje rozwiązanie umowy kredytu wskutek wypowiedzenia przez kredytobiorcę - bez prawa indywidualnego negocjowania zmian narzuconych przez Bank. Ponadto, Prezes Urzędu w pełni podziela także argumentację Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który w ww. wyroku wskazał, iż kwestię - czy zaskarżone postanowienie można zaliczyć do „nie uzgadnianych indywidualnie” - rozstrzyga ustawa. Przepis art. 385¹ §3 k.c. stanowi bowiem, że nie uzgodnionymi indywidualnie są w szczególności postanowienia przejęte z wzorca umowy zaproponowanego przez kontrahenta konsumentowi. Wzorcem takim są również regulaminy (art. 384 § 1 k.c.).

Jednocześnie, dla oceny tożsamości przedmiotowych postanowień znaczenie ma również fakt, iż zarówno Bank, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług bankowych. Prezes Urzędu nie zgadza się ze stwierdzeniem Banku, iż wskazane postanowienia nie są tożsame z tej przyczyny, że postanowienie wpisane pod numerem 93 do rejestru przyznaje bankowi prawo do zmiany regulaminu umów rachunków oszczędnościowych i a vista oraz rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych, które cechuje krótkoterminowość stosunku prawnego, a Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. ma prawo do zmiany regulaminu umów kredytów hipotecznych zawartych na okres powyżej pięciu lat. W ocenie Prezesa Urzędu, wskazane przez Bank różnice, mogą mieć jedynie wpływ na określenie okoliczności, od zaistnienia których ma być uzależniona zmiana regulaminu, natomiast rodzaj regulaminu bankowego bądź okres, na jaki umowa zostaje zawarta nie decyduje o tym, czy bank może zastrzec sobie prawo do dokonywania zmiany regulaminu, bez żadnych ograniczeń, czy też z zastrzeżeniem wymogu „ważnych przyczyn”.

Mając na uwadze opisany powyżej w punkcie Ad. I.1. zarzut, w ocenie Prezesa Urzędu, Bank dopuścił się stosowania we wzorcu umowy postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Konsekwencją stosowania przez Bank postanowienia wpisanego do rejestru jest wprowadzenie do wzorca umowy postanowienia bezwzględnie zakazanego. Stosownie bowiem do art. 479⁴² §1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekając o uznaniu postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jednocześnie zakazuje ich wykorzystywania. Mając na uwadze powyższe, zachowanie Banku - jako bezprawne i spełniające opisaną poniżej w niniejszej decyzji przesłankę naruszenia zbiorowego interesu konsumentów - należało ocenić, jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie Prezes Urzędu ustalił, iż Regulamin stosowany przez Bank od dnia 8 maja 2009 r. jest nadal stosowany i nie uległ zmianie. Powyższe pozwoliło na stwierdzenie, że Bank nie zaprzestał stosowania postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, a zatem nie zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - wskazanej w punkcie I. sentencji decyzji.

Ad. II.1. i II.2. sentencji decyzji - Odnosząc się do zarzutów zawartych w pkt II.1. i II.2. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, iż stosownie do art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (ust. 1). Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (ust. 2).

Jak zostało już powyżej wskazane w niniejszej decyzji, bezprawność to sprzeczność zachowania z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. W związku z powyższym, jako bezprawne należy zakwalifikować zachowanie sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie. Aktem prawnym, do którego należy odwołać się w przedmiotowej sprawie jest ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) - zwana dalej: „ustawą o kredycie konsumenckim”. Wskazana ustawa wprowadziła dla konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki uprawnienie do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie (art. 8 ust. 1 ww. ustawy). Rozwiązanie to ma chronić interes finansowy konsumenta, pozwalając mu na skrócenie czasu trwania stosunku umownego, a co z tym się wiąże, na zmniejszenie ciężarów finansowych. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku: 1) kredytu oprocentowanego - konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu, 2) kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu (art. 8 ust. 2 ww. ustawy). Jednocześnie konsument został zobowiązany do poinformowania kredytodawcy z odpowiednim wyprzedzeniem o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu.

W ocenie Prezesa Urzędu, sprzeczne z prawem jest zamieszczenie przez Bank we wzorcach umów postanowienia o treści: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni robocze przed datą przedterminowej spłaty.”, bowiem informacja ta jest niezgodna z przepisem art. 8 ust. 1a ustawy o kredycie konsumenckim. Zgodnie z powołanym powyżej przepisem, konsument jest obowiązany poinformować kredytodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem. W konsekwencji, przewidziany przez Bank termin 3 dni roboczych, zamiast 3 dni (kalendarzowych) wydłuża ustawowy termin, który musi upłynąć między terminem złożenia oświadczenia o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu, a datą dokonania spłaty kredytu, aby konsument mógł skorzystać z przysługującego mu uprawnienia do wcześniejszej spłaty kredytu. Przedłużenie przez Bank terminu w stosunku do terminu wskazanego w ustawie dotyczyło okresu dwóch dni, tj. soboty i niedzieli, jako dni wolnych w Banku od pracy oraz dni ustawowo wolnych od pracy w rozumieniu ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 1951 r. Nr 4, poz. 28 ze zm.).

Mając na uwadze opisane powyżej w punktach Ad. II.1 i II.2. zarzuty, w ocenie Prezesa Urzędu, Bank dopuścił się stosowania we wzorcach umów postanowień, które naruszają przepis ustawy o kredycie konsumenckim, w konsekwencji czego, jego zachowanie - jako bezprawne i spełniające opisaną poniżej w niniejszej decyzji przesłankę naruszenia zbiorowego interesu konsumentów - należało ocenić, jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie Prezes Urzędu ustalił, iż Bank, od dnia 24 sierpnia 2009 r., stosuje zmienione wzorce umów kredytu hipotecznego i budowlanego w złotych. W czasie trwania niniejszego postępowania Bank dokonał zmian, wprowadzając postanowienie w brzmieniu: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty” - §4 ust. 11 Umowy kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowy kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) - które w swej treści nie jest sprzeczne z art. 8 ust. 1a ustawy o kredycie konsumenckim. Bank przekazał również przykładowe umowy zawarte według zmienionych wzorców umów. W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że z dniem 24 sierpnia 2009 r. doszło do zaniechania przez Bank stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów - wskazanej w punktach II.1 i II.2. sentencji decyzji.

Mając na uwadze powyższe ustalenia w zakresie punktów Ad. I., Ad. II.1. i II.2., Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona w odniesieniu do każdej z praktyk.

Ad. 3) - Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 ww. ustawy stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy dotyczy bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćaby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umów i zawarli bądź mogli zawrzeć z Bankiem umowę, zawierając postanowienia sprzeczne z przepisem ustawy o kredycie konsumenckim oraz postanowienie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów Banku. Takie działanie Banku godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Rozstrzygnięcie podejmowane w niniejszej sprawie w ramach realizacji interesu publicznego nie dotyczy więc sytuacji pojedynczych konsumentów, lecz służy przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom występującym na rynku.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Mając na uwadze powyższe ustalenia w zakresie punktu Ad. I. oraz wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie I. sentencji decyzji.

Mając na uwadze powyższe ustalenia w zakresie punktów Ad. II.1 i II.2. oraz wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu orzekł jak w punktach II.1. i II.2. sentencji decyzji.

Ad. III. sentencji decyzji - W przypadku wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, stosuje się odpowiednio przepis art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym Prezes Urzędu może w decyzji określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W niniejszej sprawie, Prezes Urzędu uznał za zasadne nałożyć na Bank obowiązek aneksowania umów zawartych w oparciu o wzorce umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł), zawierające postanowienia wskazane w punktach II.1. i II.2. sentencji decyzji - w terminie 90 dni od daty uprawnomocnienia się niniejszej decyzji, w ten sposób, że w miejsce tych postanowień zostanie wprowadzone postanowienie w brzmieniu: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty”.

Należy wskazać, że bezprawna praktyka Banku - polegająca na stosowaniu we wzorcach umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) postanowienia, które narusza przepis art. 8 ust. 1a ustawy o kredycie konsumenckim, o treści: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty.” - została już zaniechana, co ustalono w toku niniejszego postępowania. Jednakże dokonana przez Bank zmiana wzorców umów polegająca na wprowadzeniu w miejsce dotychczasowych postanowień - postanowienia w brzmieniu: „Kredytobiorca może dokonać przedterminowej spłaty kredytu w całości lub części, w terminie odpowiadającym terminom spłaty rat, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego pisemnego poinformowania o tym Banku BGŻ na co najmniej trzy dni przed datą przedterminowej spłaty” - które w swej treści nie jest sprzeczne z art. 8 ust. 1a ustawy o kredycie konsumenckim oraz zawieranie nowych umów w oparciu o zmienione wzorce umów nie skutkuje zmianą wcześniej zawartych przez Bank umów, zawierających postanowienia wskazane w punktach II.1. i II.2. sentencji decyzji. Powyższe może prowadzić do swoistego usankcjonowania nierównoprawnego traktowania konsumentów, z którymi zawarto umowy na nowych i starych zasadach. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi wcześniej przedsiębiorca zawarł umowy na starych zasadach, a które nie zostały aneksowane, jako jedynej możliwości, dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej, czyniłoby ochronę, jaką zapewnia ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów iluzoryczną. Prowadziłoby to do zniweczenia funkcji, jaką mają do spełnienia zawarte w tej ustawie uregulowania.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia realizacji celu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest m.in. podejmowanie w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz celem zapobieżenia nierównoprawnego traktowania konsumentów, Prezes Urzędu uznał za zasadne nakazanie Bankowi aneksowania umów zawartych w oparciu o wzorce umów pn. Umowa kredytu hipotecznego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł) i Umowa kredytu budowlanego w złotych (udzielanego w kwocie do 80 000 zł), zawierające postanowienia wskazane w punktach II.1. i II.2. sentencji decyzji.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III. sentencji decyzji.

Ad. IV. sentencji decyzji - Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten stanowi podstawę i górną granicę ustalenia kary dla Banku, który w 2008 r. osiągnął przychód w wysokości [...] zł. W związku z powyższym maksymalna kara nałożona na Bank może wynieść [...] zł.

Ustawa nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniona jest wysokość kar nakładanych na przedsiębiorców. W art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przykładowo jedynie wskazano, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Ponadto orzecznictwo wskazuje, że w przypadku kar przesłankami, które należy brać pod uwagę, są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 27.06.2000 r., sygn. akt I CKN 793/98).

Z uwagi na różnorodność stosowanych przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne stało się wymierzenie w niniejszym przypadku dwóch kar pieniężnych.

Ad. IV.1. sentencji decyzji - Pierwsza z kar pieniężnych określonych w niniejszej decyzji dotyczy naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji. Ustalając wymiar kary pieniężnej za stwierdzone naruszenie, Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi naruszenia i na tej podstawie ustalił kwotę bazową stanowiącą podstawę do dalszej kalkulacji kary, a następnie uwzględnił zaistniałą w sprawie okoliczność obciążającą, która miała wpływ na wysokość kary.

W przedmiotowej sprawie praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów stosowana przez Bank polegała na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Zauważyć przy tym należy, że rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest jawny, powszechnie dostępny i publikowany na stronie internetowej Urzędu: www.uokik.gov.pl. Zakaz stosowania postanowień wzorców umowy wpisanych do wskazanego rejestru nie budzi żadnych wątpliwości. Konsument, podejmując decyzję o zawarciu umowy w oparciu o narzucony mu przez przedsiębiorcę wzorec umowy, zawierający niedozwolone postanowienie umowne, nie miał możliwości rzeczywistego wpływu na istnienie i treść zawartych w nim postanowień. W wyniku powyższego zachowania Banku interesy konsumentów zostały naruszone. Stosowane przez Bank postanowienie, o treści: „W przypadku umów Kredytu zawartych na okres powyżej 5 lat, Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.” - w istotny sposób mogło wpłynąć na sytuację prawną konsumentów. Bank mógł bowiem uznać, że zaistnienie niewymienionych w Regulaminie okoliczności, których konsument w chwili zawarcia umowy nie znał i nie mógł przewidzieć, uzasadnia dokonanie zmiany Regulaminu. Postanowienie tego rodzaju może mieć ujemne skutki dla konsumenta, bowiem bank zyskuje możliwość dokonywania zmian regulaminu w sposób nieograniczony, nie tylko w celu dostosowania warunków udzielenia kredytu do zmieniających się warunków ekonomicznych, ale również do zrekompensowania trudności finansowych banku, a wynikających z okoliczności, zależnych od banku. Możliwość wywołania negatywnych skutków przez zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie potwierdzają wyjaśnienia Banku, który wprost stwierdził, iż z punktu widzenia Banku, niezbędne jest zastrzeżenie sobie możliwości zmiany regulaminu jako tzw. „wentylu bezpieczeństwa”.

Jednocześnie przy analizie wagi naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił krótkotrwały okres naruszenia, który wynosi ponad sześć miesięcy (od dnia 8 maja 2009 r. do chwili obecnej).

Podsumowanie wagi wskazanego naruszenia pozwoliło Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia w przedmiotowej sprawie kształtuje się na poziomie [...] % przychodu osiągniętego przez Bank w 2008 r. Tym samym, ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość [...] % przychodu uzyskanego przez Bank, wynosi [...] zł.

Jednocześnie Prezes Urzędu, dokonując ostatecznego ustalenia wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Bank, dokonał również oceny zaistniałej w niniejszej sprawie okoliczności obciążającej, która miała wpływ na procentowe zwiększenie kwoty bazowej. Za okoliczność obciążającą uznano ogólnopolski zasięg naruszenia. Bank posiada 309 oddziałów na terenie całego kraju, w których stosowane są jednolite wzorce umów zawierające postanowienie kwestionowane w niniejszym postępowaniu. W ocenie Prezesa Urzędu, powyższa okoliczność uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o [...] %.

Mając na uwadze szkodliwość stwierdzonego naruszenia oraz wskazaną okoliczność obciążającą, Prezes Urzędu nałożył na Bank karę w wysokości 876.983 zł, co stanowi [...] % przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 r. oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. W ocenie Prezesa Urzędu, tak określona kara podkreśla nagannosc zachowania Banku, a jednocześnie jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.1. sentencji decyzji.

Ad. IV.2. sentencji decyzji - Druga z kar pieniężnych określonych w niniejszej decyzji dotyczy naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punktach II.1. i II.2. sentencji niniejszej decyzji. Ustalając wymiar kary pieniężnej za stwierdzone naruszenia, Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi naruszeń i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszej kalkulacji kary, a następnie uwzględnił zaistniałą w sprawie okoliczność łagodzącą i okoliczności obciążające, które miały wpływ na wysokość kary.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż naruszenie nastąpiło na etapie zawierania kontraktu. W przedmiotowej sprawie mamy sytuację, w której Bank zamieścił w stosowanych przez niego wzorcach umów postanowienie, które narusza przepis ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane postanowienia zastrzegają korzystne dla Banku rozwiązania w zakresie ustalenia liczby dni, która musi upłynąć między terminem złożenia przez konsumenta oświadczenia o zamiarze wcześniej spłaty kredytu, a datą dokonania spłaty kredytu. Na mocy tych postanowień, Bank wydłużył ustawowy termin. Tryb wcześniejszej spłaty kredytu reguluje w sposób jednolity i wyczerpujący ustawa o kredycie konsumenckim. Jednocześnie Prezes Urzędu uwzględnił fakt, iż postanowienie stosowane przez Bank w nieznacznym zakresie odbiegało od ustawowej regulacji (ustalony został przez Bank termin 3 dni roboczych zamiast 3 dni kalendarzowych). Niemniej jednak, mając na uwadze, iż w przypadku kredytu oprocentowanego, a do takich należy kredyt hipoteczny, wcześniejsza spłata kredytu prowadzi do redukcji należnych bankowi odsetek, która polega na tym, iż konsument nie jest zobowiązany do zapłaty odsetek za okres po spłacie kredytu - należy stwierdzić, iż praktyka Banku mogła wpłynąć na sytuację ekonomiczną konsumenta.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu wziął również pod uwagę fakt, iż wprowadzenie naruszenie nastąpiło na etapie zawierania kontraktu, jednak z wpływem na wykonywanie kontraktu. Jednocześnie, przy analizie wagi naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił krótkotrwały okres naruszenia, który wynosi ponad sześć miesięcy (od dnia 8 maja 2009 r. do chwili obecnej).

Podsumowanie wagi wskazanych naruszeń pozwoliło Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż łącznie, waga naruszeń w przedmiotowej sprawie kształtuje się na poziomie [...] % przychodu osiągniętego przez Bank w 2008 r. Tym samym, ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość [...] % przychodu uzyskanego przez Bank wynosi [...] zł.

Jednocześnie, Prezes Urzędu, dokonując ostatecznego ustalenia wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Bank, dokonał również oceny zaistniałych w niniejszym postępowaniu okoliczności - łagodzącej i obciążających.

Za okoliczność łagodzącą Prezes Urzędu uznał zaniechanie przez Bank stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów niezwłocznie po wszczęciu postępowania. Bank otrzymał zawiadomienie o wszczęciu postępowania w dniu 11 sierpnia 2009 r., a już w dniu 17 sierpnia 2009 r. Zarząd Banku podjął uchwałę o zmianie zakwestionowanych postanowień wzorców umów i od dnia 24 sierpnia 2009 r. Bank stosuje zmienione wzorce umów kredytu hipotecznego i budowlanego w złotych. W ocenie Prezesa Urzędu, powyższa okoliczność uzasadnia zmniejszenie kwoty bazowej kary o [...] %.

Za okoliczność obciążającą uznano ogólnopolski zasięg naruszenia. Bank posiada 309 oddziałów na terenie całego kraju, w których stosowane są jednolite wzorce umów zawierające postanowienia kwestionowane w niniejszym postępowaniu. Za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał również okoliczność uprzedniego naruszenia przez Bank przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wobec Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. było już prowadzone postępowanie przed Prezesem Urzędu, które zakończyło się wydaniem w dniu 20 grudnia 2007 r. decyzji Prezesa Urzędu Nr DDK-20/2007. W prawomocnej już decyzji, Prezes Urzędu uznał, że działanie Banku - polegające na niedopełnieniu obowiązku doręczenia konsumentom Taryfy Opłat i Prowizji dla klientów detalicznych, wydanej w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym, w terminie umożliwiającym wypowiedzenie umowy, przed wprowadzeniem proponowanych zmian - jest sprzeczne z art. 384 i art. 384¹ k.c. i jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) - którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2 - i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 6 sierpnia 2007 r. Powyższa okoliczność oznacza, że Bank dopuścił się ponownego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obejmującego ten sam rodzaj naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, tj. bezprawne działanie poprzez zachowanie sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie.

W ocenie Prezesa Urzędu, powyższe okoliczności obciążające uzasadniają zwiększenie kwoty bazowej kary o [...] %.

Mając na uwadze szkodliwość stwierdzonego naruszenia oraz wskazane okoliczności - łagodzącą i obciążającą - Prezes Urzędu nałożył na Bank karę w wysokości 2.101.104 zł, co stanowi około [...] % przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 r. oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. W ocenie Prezesa Urzędu, tak określona kara podkreśla nagannosc zachowania Banku, a jednocześnie jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.2. sentencji decyzji.

Ad. V. sentencji decyzji - Zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Przedmiotowe postępowanie wykazało, iż Bank dopuścił się stosowania praktyk, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu uznał - w zakresie określonym w pkt I. i II.1. i II.2. sentencji decyzji - działania Banku za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu z Bankiem jako stroną postępowania. [...].

3

Wykaz decyzji wydanych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r.

Użyte na końcu w nawiasie symbole literowe oznaczają decyzje z zakresu:

- A - kontrola koncentracji
- B - porozumienia ograniczające konkurencję
- C - nadużywanie pozycji dominującej
- D - ochrona zbiorowych interesów konsumentów
- E - ogólne bezpieczeństwo produktów, system oceny zgodności
- F - jakość paliw
- G - pozostałe

1. DIH2-30/2009, 01.10.2009, „KWADRAT” Sp. z o.o. w Bardo (F)
2. RKR-17/2009, 01.10.2009, Activ Investment Sp. z o.o. w Krakowie (D)
3. RWA-27/2009, 01.10.2009, EOS KSI Polska Sp. z o.o. w Warszawie (D)
4. DKK-66/2009, 05.10.2009, Koninklijke Bunge BV w Rotterdamie, Holandia, Raisio Polska Foods Sp. z o.o. w Karczewie (A)
5. DNR2-246/2009, 05.10.2009, „VICTORIA” Sp. z o.o. w Gdańsku (E)
6. DNR2-247/2009, 05.10.2009, Piotr D., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „SWEDE” w Poznaniu (E)
7. DNR2-248/2009, 05.10.2009, Piotr D., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „SWEDE” w Poznaniu (E)
8. RBG-14/2009, 05.10.2009, Paweł P. - K2 KURIER w Jazowsku (D)
9. DIH1-13/2009, 06.10.2009, Spółdzielnia Piekarsko-Ciastkarska w Warszawie (G)
10. RLU-16/2009, 06.10.2009, Willowa II Sp. z o.o. w Lublinie (D)
11. RPZ-17/2009, 06.10.2009, Enter Net Plus Sp. z o.o. w Pile (D)
12. RWA-28/2009, 06.10.2009, Michał G. - Biuro Turystyczne „Bezkresy” w Warszawie (D)
13. DNR1-100/2009, 07.10.2009, Dariusz P. Stolarstwo-Produkcja Mebli w Trzcinicy (E)
14. DNR2-249/2009, 07.10.2009, Sebastian T. P.P.U.H. „TOMEX” Import-Eksport w Budzynie (E)
15. DIH1-11/2009, 07.10.2009, Polski Przemysł Mięsny i Drobiarski „MAT” S.A. w Grudziądzu (G)

16. RKT-28/2009, 07.10.2009, Andrzej U. - Szkoła Kierowców „Urbaś” w Opolu (D)
17. RKT-29/2009, 07.10.2009, „Centrum Handlowo-Dystrybucyjnego RT Projekt” Sp. z o.o. w Warszawie (D)
18. RKT-30/2009, 07.10.2009, Jerzy C. - Biuro Obsługi Nieruchomości w Zabrze (D)
19. RKT-31/2009, 07.10.2009, Tomasz D. - „Moto-Ventus” w Krzepicach (D)
20. RKR-18/2009, 07.10.2009, „InPost” Sp. z o.o. w Krakowie (D)
21. RKR-19/2009, Uzdrowsko Muszyna Sp. z o.o. w Złockiem (C)
22. RŁO-16/2009, 07.10.2009, Stowarzyszenie Telewizji Kablowej TV SAT - 364 w Łodzi (D)
23. DKK-67/2009, 08.10.2009, Kolejowe Zakłady Nawierzchniowe Cogifer Polska Sp. z o.o. w Bydgoszczy i Koltram Sp. z o.o. w Zawadzkiem (A)
24. DKK-68/2009, 08.10.2009, Rieber Foods Polska S.A. we Włocławku i FoodCare Sp. z o.o. w Zabierzowie (A)
25. DKK-69/2009, 08.10.2009, Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku i Beef-San Zakłady Mięsne S.A. w Sanoku (A)
26. DKK-70/2009, 08.10.2009, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie, Bumar-Waryński S.A. Grupa Holdingowa w Warszawie (A)
27. DNR1-101/2009, 08.10.2009, HALMAR A. Mysior, W. Gęsiorski spółka komandytowa w Stalowej Woli (E)
28. DIH2-31/2009, 08.10.2009, „LUKOIL POLSKA” Sp. z o.o. w Warszawie (F)
29. DIH2-32/2009, 08.10.2009, Lech K., Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo - Usługowe „LEAR” w Świdwinie (F)
30. RLU-17/2009, 08.10.2009, Tomasz G. - Quriers w Łodzi (D)
31. RWA-29/2009, 08.10.2009, Witold B. - Testing & Foreign Language Services - Szkoła Języków Obcych w Warszawie (D)
32. DNR1-102/2009, 09.10.2009, Meble Heban E. F. Mucha Sp. j. w Białej (E)
33. DNR2-253/2009, 09.10.2009, Jakub B. „KUBA PARTNER” w Szczecinku (E)
34. DNR2-254/2009, 09.10.2009, Przedsiębiorstwo Handlowe „Eurobaby” Drobot, Ginalski, Komarzewski Sp. j. w Rzeszowie (E)
35. DIH1-14/2009, 09.10.2009, Genowefa M. „MAGDA” w Chrzanowie (G)
36. RWA-30/2009, 09.10.2009, Krystyna K. - Biuro Turystyki Zagranicznej Europa - Travel w Warszawie (D)
37. DNR2-255/2009, 12.10.2009, Tomasz M., Tomasz Marcin C. „TMC s.c. T.M.-T.C.” w Grodzisku Mazowieckim (E)
38. RLU-18/2009, 12.10.2009, Politechnika Białostocka w Białymstoku (D)
39. DNR1-103/2009, 13.10.2009, TIGOVIOŁA Sp. z o.o. w Raszynie (E)
40. RLU-19/2009, 13.10.2009, Amson Sp. z o.o. w Białymstoku (D)
41. RPZ-18/2009, 13.10.2009, General Logistics Systems Poland Sp. z o.o. w Głuchowie (D)
42. RPZ-19/2009, 13.10.2009, Wodociągi Kępińskie Sp. z o.o. w Kępnie (C)
43. DKK-71/2009, 14.10.2009, EcoStream Oy w Espoo, Finlandia i LOTOS Jasto S.A. w Jaśle (A)
44. DIH2-33/2009, 14.10.2009, Firma Handlowa Joanny N. w Nowym Stawie (F)
45. RBG-15/2009, 14.10.2009, Bogdan U. - Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Varius” w Elblągu (D)
46. RKR-20/2009, 14.10.2009, Miasto Limanowa (D)
47. DKK-72/2009, 15.10.2009, Mix Electronics S.A. w Skawinie i Electro World Polska Sp. z o.o. w Warszawie (A)
48. DNR2-257/2009, 15.10.2009, „HIT-CHIN” Sp. z o.o. w Łodzi (E)
49. DNR2-258/2009, 15.10.2009, TECHNOLUX Sp. j. N. i Spółka w Częstochowie (E)
50. DNR2-259/2009, 15.10.2009, Apollo Electronics Sp. z o.o. w Warszawie (E)
51. DNR2-260/2009, 15.10.2009, Michał Barszcz EURO-LAMP w Kozach (E)
52. DNR2-261/2009, 15.10.2009, Agnieszka K. P.H.U. „MOTO-JOKER” w Będzinie (E)
53. DNR2-262/2009, 15.10.2009, Artur K. „WESTON” w Gorzowie Wlkp. (E)
54. DIH2-34/2009, 15.10.2009, „GB PALIWA” Sp. z o.o. w Motańcu (F)
55. RWA-31/2009, 15.10.2009, Łosickie Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „Kom-Gaz” Sp. z o.o. w Łosicach (D)
56. RWA-32/2009, 15.10.2009, Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” w Warszawie (C)
57. DNR1-104/2009, 16.10.2009, Aleksandra K. Meble Krasoń s.c. w Łęborku (E)
58. DNR1-105/2009, 16.10.2009, Tomasz A. TRUST, T-SHIRT.PL w Szczecinie (E)
59. RKT-32/2009, 16.10.2009, Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu „A-Z” Sp. z o.o. w Katowicach (G)
60. DNR1-106/2009, 19.10.2009, Zakład Stolarski „BOBAS” Marek C. w Grzybnie (G)
61. RKR-21/2009, 19.10.2009, Miasto Limanowa (C)
62. RWA-33/2009, 19.10.2009, Organizacja Firm Badania Opinii i Rynku w Warszawie (C)
63. RWR-26/2009, 19.10.2009, Kolegium Karkonoskie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Jeleniej Górze (D)
64. RBG-16/2009, 20.10.2009, Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt Sp. z o.o. w Bydgoszczy (C)
65. RLU-20/2009, 20.10.2009, Paweł G. - ZAP Paweł G. w Warszawie (D)
66. DIH2-35/2009, 21.10.2009, Stacja paliw PPH MAGNUM Sp. z o.o. w Sławnie (F)
67. RPZ-20/2009, 21.10.2009, Miasto Poznań (C)
68. RPZ-21/2009, 21.10.2009, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gnieźnie (C)
69. DKK-73/2009, 22.10.2009, Polish Enterprise Fund VI, L.P. na Kajmanach, Grupa 3 J S.A. w Warszawie (A)
70. DKK-74/2009, 22.10.2009, Zakłady Górniczo-Hutnicze „Bolesław” S.A. w Bukownie, Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim (A)
71. DNR2-263/2009, 22.10.2009, „DEZAL PLUS” Sp. z o.o. w Nowej Dębie (E)
72. DIH4-15/2009, 22.10.2009, Deichmann-Obuwie Sp. z o.o. we Wrocławiu (G)
73. DKK-75/2009, 23.10.2009, Doradz Holdings Limited w Limassol (Cypr), Fabryka Śrub w Łańcucie ŚRUBEX S.A. w Łańcucie (A)
74. DIH2-36/2009, 23.10.2009, POL-MIEDŹ TRANS Sp. z o.o. w Lubinie (F)
75. RWR-27/2009, 23.10.2009, Monika B. - „IN-NET Systemy Komputerowe” s.c. w Dzierżonowie (D)
76. DNR1-107/2009, 26.10.2009, Fabryka Mebli Meblocross Myszkowscy Sp. j. w Węgrowie (E)
77. DNR2-266/2009, 26.10.2009, SONICO ELECTRONICS POLSKA Sp. z o.o. w Warszawie (E)
78. RKR-22/2009, 26.10.2009, Gmina Trzebowno (C)
79. RLU-21/2009, 26.10.2009, Narodowy Fundusz Zdrowia w Warszawie, Lidia S.-K. - Przedsiębiorstwo Informatyczne Kamsoft w Katowicach (B)

80. DKK-76/2009, 27.10.2009, Eurocash S.A. w Komornikach, Przedsiębiorstwo Handlowe Batna Sp. z o.o. w Warszawie (A)
81. DNR1-108/2009, 27.10.2009, BOTTARI POLSKA Sp. z o.o. w Radziejowicach Parceli (E)
82. DNR2-264/2009, 27.10.2009, Zenona H. „Firma Handlowo-Produkcyjna ZENIKAZ Zenona H.” w Częstochowie (E)
83. DNR2-267/2009, 27.10.2009, Piotr P. PPHU „P&P” w Mikołowie (E)
84. RLU-22/2009, 27.10.2009, PAF Operator Poczty Sp. z o.o. w Białymstoku (D)
85. RŁO-17/2009, 27.10.2009, Gmina Goszczanów (C)
86. RŁO-18/2009, 27.10.2009, Gmina Burzenin (C)
87. RŁO-19/2009, 27.10.2009, Gmina Klonowa (C)
88. RWA-34/2009, 27.10.2009, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Radomiu - Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej, Jarosław P. - Usługi Komunalne Przygotowanie Zwłok do Pochówku w Radomiu (B)
89. DKK-77/2009, 28.10.2009, Lafarge Cement S.A. w Małogoszczy, Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. w Sitkówce Nowinach (A)
90. DNR1-109/2009, 30.10.2009, KOST Kościelnicki Stefaniak sp. j. w Częstochowie (E)
91. DNR2-270/2009, 30.10.2009, Krzysztof K. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „KrisLamp” w Rędzinach (E)
92. RKR-23/2009, 30.10.2009, Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Tarnowie (D)
93. RWA-35/2009, 30.10.2009, UPS Polska Sp. z o.o. w Warszawie (D)
94. DNR2-271/2009, 02.11.2009, Multioffice” Sp. z o.o. w Krakowie (E)
95. RPZ-22/2009, 02.11.2009, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu (D)
96. RWR-28/2009, 02.11.2009, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Olszynie (C)
97. DDK-7/2009, 03.11.2009, JW Construction Holding S.A. w Żąbkach (D)
98. DKK-78/2009, 03.11.2009, Telekomunikacja Polska S.A. w Warszawie, ATM Systemy Informatyczne Sp. z o.o. w Warszawie (A)
99. DNR2-274/2009, 03.11.2009, Jakub M., Paweł W., Tomasz W., MAX - IMPEX s.c. w Koninie (E)
100. RKT-33/2009, 03.11.2009, WEKO Sp. z o.o. w Częstochowie (D)
101. RPZ-23/2009, 03.11.2009, Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu (D)
102. DNR1-110/2009, 04.11.2009, Andrzej Ł. Z.P.U.H. Tokarstwo w Drewnie Andrzej Ł. w Trzcinie (E)
103. RLU-23/2009, 04.11.2009, Cezary P. - AD REM Nieruchomości w Lublinie (D)
104. DNR2-272/2009, 05.11.2009, „real,- Sp. z o.o. i Spółka” spółka komandytowa w Warszawie (E)
105. DNR2-276/2009, 05.11.2009, Kaufland Polska Markety Sp. z o.o. Sp. k. we Wrocławiu (E)
106. DNR2-281/2009, 05.11.2009, „MADEJ” Sp. z o.o. w Warszawie (E)
107. RGD-28/2009, 06.11.2009, POLDOM Kazimierz K. w Pruszczu Gdańskim (D)
108. RŁO-20/2009, 06.11.2009, Zakład Wodociągów i Kanalizacji - Zenon O., Roman W. s.j. w Złoczewie (C)
109. RBG-17/2009, 07.11.2009, Ireneusz S. - OPB HOLDING w Ostródzie (poprzednio „Ostródzkie Przedsiębiorstwo Budowlane” w Ostródzie) (D)
110. DNR1-111/2009, 09.11.2009, „DIANA-STYL” Sp. z o.o. w Sulechowie (E)
111. DNR2-284/2009, 09.11.2009, PLASTY-M HOME PRODUCTS Sp. z o.o. w Pruszkowie (E)
112. DIH2-37/2009, 09.11.2009, LUKOIL POLSKA” Sp. z o.o. w Warszawie (F)
113. RKR-24/2009, 09.11.2009, Gmina Wolbrom (D)
114. RLU-24/2009, 09.11.2009, Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza w Lublinie (D)
115. RŁO-21/2009, 09.11.2009, AGAP Sp. z o.o. w Warszawie (D)
116. RŁO-22/2009, 09.11.2009, Gmina Wróblew (C)
117. DNR2-285/2009, 10.11.2009, ANY Sp. z o.o. w Wejherowie (E)
118. RGD-29/2009, 10.11.2009, ATRO Development Sp. Komandytowa Adam K. i Wspólnicy w Pruszczu Gdańskim (D)
119. RGD-30/2009, 10.11.2009, Invest-Hel Sp. z o.o. w Pucku (D)
120. RKR-25/2009, 10.11.2009, Marcin S. - Europejskie Centrum Edukacyjne „Akson” w Krakowie (D)
121. RŁO-23/2009, 10.11.2009, Biuro Usług Turystycznych „Przygoda Adventure” (D)
122. RWR-29/2009, 10.11.2009, Piotr O. - Maxcomp.pl we Wrocławiu (D)
123. DNR2-287/2009, 12.11.2009, „GAZELO” Sp. z o.o. w Częstochowie (E)
124. DIH1-16/2009, 12.11.2009, Rzeszówdis Sp. z o.o. w Rzeszowie (G)
125. DIH1-17/2009, 12.11.2009, Rzeszówdis Sp. z o.o. w Rzeszowie (G)
126. DOK-6/2009, 13.11.2009, Polkomtel S.A. w Warszawie, P4 Sp. z o.o. w Warszawie (B)
127. DNR2-286/2009, 13.11.2009, „M&Z” Sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni (E)
128. DNR2-289/2009, 13.11.2009, Grażyna K., Janusz Piotr K., Firma Produkcyjna „AGA” s.c. w Kałuszynie (E)
129. DNR2-290/2009, 13.11.2009, Krzysztof M., Piotr K., „KRAKMAN” s.c. w Krakowie (E)
130. DIH2-38/2009, 13.11.2009, Romar S. C. w Woźuczyn-Cukrownia (F)
131. DIH2-39/2009, 13.11.2009, Poczta Polska S.A. w Warszawie (F)
132. DIH2-40/2009, 13.11.2009, Wojciech B. „KAMA” w Świecie (F)
133. DIH2-41/2009, 13.11.2009, LUKOIL POLSKA Sp. z o.o. w Warszawie (F)
134. RGD-32/2009, 13.11.2009, Zakład Budowlany Siemaszko w Szczecinie (D)
135. RWR-30/2009, 13.11.2009, Celowy Związek Gmin CZG-12 w Długoszyńce (C)
136. DKK-80/2009, 16.11.2009, Pfeifer & Langen Polska S.A. w Poznaniu, British Sugar Overseas Polska Sp. z o.o. w Warszawie (A)
137. DNR2-291/2009, 16.11.2009, Pepco Poland Sp. z o.o. w Poznaniu (E)
138. RGD-31/2009, 16.11.2009, Park w Małkowie Sp. z o.o. w Sopocie (D)
139. RŁO-24/2009, 16.11.2009, „Alfa Best” Sp. z o.o. w Łodzi (G)
140. DNR2-296/2009, 17.11.2009, Genowefa T., Firma „GENOWEFA” w Witkowie (E)
141. RGD-33/2009, 17.11.2009, DF Invent Sp. z o.o. w Sopocie (D)
142. RKR-26/2009, 17.11.2009, Gmina Rożwienica (C)
143. DNR2-295/2009, 18.11.2009, Andrzej Z., P.P.H.U. „LAMPEX” Import-Eksport w Budzynie (E)
144. DNR2-297/2009, 18.11.2009, Piotr B., Przedsiębiorstwo KARO w Warszawie (E)

145. RPZ-24/2009, 18.11.2009, Gmina Pyzdry (C)
146. DNR2-293/2009, 20.11.2009, PEPCO Poland Sp. z o.o. w Poznaniu (E)
147. RGD-34/2009, 20.11.2009, Architekton GDA Sp. z o.o. w Gdańsku (D)
148. DNR1-112/2009, 24.11.2009, Maria K., Bolesław K. Meble Krason s.c. w Łęborku (E)
149. RKT-34/2009, 24.11.2009, Międzygminny Związek Komunikacyjny w Jastrzębiu Zdroju (D)
150. RWR-32/2009, 25.11.2009, Miejski Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Wałbrzychu (C)
151. DNR1-113/2009, 26.11.2009, „TRADE - STOMIL” Sp. z o.o. w Łodzi (E)
152. DNR2-299/2009, 26.11.2009, EURO-RTM Sp. j. Ignaczakowie w Legnicy (E)
153. DNR2-301/2009, 26.11.2009, Tomasz M., Tomasz C. „TMC” s.c. w Grodzisku Mazowieckim (E)
154. DNR2-303/2009, 26.11.2009, Łukasz Tadeusz J., LISIA w Legnicy (E)
155. DNR2-304/2009, 26.11.2009, Małgorzata K., „SCANDEX” w Łodzi (E)
156. DIH2-42/2009, 26.11.2009, HOBET Sp. z o.o. w Choczewie (F)
157. DIH2-44/2009, 26.11.2009, AUTO SHOŁ Sp. j. w Sośnicowicach (F)
158. RPZ-25/2009, 26.11.2009, Gmina Szamotuły (C)
159. RWR-31/2009, 26.11.2009, Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. w Warszawie (D)
160. DIH2-43/2009, 27.11.2009, „Stan-Invest” Sp. z o.o. w Ostródzie (F)
161. DIH2-45/2009, 27.11.2009, ASPRON Sp. z o.o. w Tłuszczu (F)
162. RBG-18/2009, 27.11.2009, Wioletta J. - TBA Express w Markach (D)
163. RŁO-25/2009, 27.11.2009, Gmina Dosin (C)
164. RŁO-26/2009, 27.11.2009, Krzysztof D. - „PRECIUM” w Zduńskiej Woli (D)
165. DDK-8/2009, 30.11.2009, JW Construction Holding S.A. w Ząbkach (D)
166. RKR-27/2009, 30.11.2009, Miasto i Gmina Wolbrom (C)
167. RŁO-27/2009, 30.11.2009, Przemysław B. - „Skipper” Agencja Żeglarska w Łodzi (D)
168. RŁO-28/2009, 30.11.2009, Rafał R. - „Raftur” Usługi Turystyczne w Łodzi (D)
169. RBG-19/2009, 01.12.2009, „Centrum Kształcenia Optimum” - Hanna W., Marek P. Sp. j. w Olsztynie (D)
170. RBG-21/2009, 02.12.2009, HDI - Gerling Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. w Warszawie
171. DIH2-46/2009, 03.12.2009, Stacja Benzynowa Janusz D. Zakład Wisła w Tczewie (F)
172. DIH2-47/2009, 03.12.2009, Krystian Z. Firma Handlowo-Usługowa CRYSPOL w Bydgoszczy (F)
173. DIH2-48/2009, 03.12.2009, PKN ORLEN S. A. w Płocku (F)
174. RBG-20/2009, 03.12.2009, Adpol S.A. w Chełmży (D)
175. RŁO-29/2009, 03.12.2009, Rainbow Tours S.A. w Łodzi (D)
176. RWR-33/2009, 03.12.2009, Jadmar Sp. z o.o. w Dolesławcu (D)
177. RWR-34/2009, 03.12.2009, Media4 Sp. z o.o. we Wrocławiu (D)
178. RWR-35/2009, 03.12.2009, Elżbieta H. - „Arbeh” w Złotoryi (D)
179. DNR2-309/2009, 04.12.2009, Kaufland Polska Markety Sp. z o.o. Sp. k. we Wrocławiu (E)
180. DNR2-318/2009, 04.12.2009, „GAZELO” Sp. z o.o. w Częstochowie (E)
181. DIH1-15/2009, 04.12.2009, Żaneta P. Sklep Ogólnospożywczy Żaneta P. w Rawiczu (G)
182. DIH2-49/2009, 06.12.2009, PKN ORLEN S.A. (F)
183. DNR2-311/2009, 07.12.2009, „M&Z” Sp. z o.o. w Gdyni (E)
184. RLU-25/2009, 07.12.2009, „Pollonus” Sp. z o.o. w Łukowie (D)
185. RLU-26/2009, 07.12.2009, Marek W. - HAMAK-TUR w Hajnówce (D)
186. RŁO-30/2009, 07.12.2009, Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim (C)
187. DOK-7/2009, 08.12.2009, Lafarge Cement S.A. w Małogoszczy, Górażdże Cement S.A. w Choruli, Grupa Ożarów S.A. w Karsach, Cemex Polska Sp. z o.o. w Warszawie, Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. w Sitkówce-Nowiny, Cementownia Warta S.A. w Trębaczewie, Cementownia Odra S.A. w Opolu (B)
188. DKK-81/2009, 08.12.2009, LOBO Sp. z o.o. w Krakowie, MAXPOL Sp. z o.o. w Sufczyńie (A)
189. DNR2-312/2009, 08.12.2009, „STARLET” D. S. K. Sp. j. w Kołobrzegu (E)
190. DNR2-313/2009, 08.12.2009, Hemar, Berdowski i Konsik Sp.j. w Gorzowie Wielkopolskim (E)
191. DNR2-314/2009, 08.12.2009, Marcin D. „DUMEL Marcin D.” w Dobrym Mieście (E)
192. DIH2-50/2009, 08.12.2009, PKN ORLEN S. A. w Płocku (F)
193. RKT-35/2009, 08.12.2009, Cersanit S.A. w Kielcach, Bokaro Szeligowscy Sp. j. w Gorzowie Wielkopolskim, Glazura Królewska S.A. w Lublinie, Andrzej L. - Przedsiębiorstwo Handlowe „Saturn” w Opocznie, Heban-Steinhof Sp. j. w Krakowie, „Gen-Bud” S.A. w Warszawie (B)
194. RŁO-31/2009, 08.12.2009, „Gandalf Travel” Agnieszka G. w Rzgowie (D)
195. DKK-82/2009, 09.12.2009, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie, Kopalnia Soli „Kłodawa” S.A. w Kłodawie (A)
196. DKK-83/2009, 09.12.2009, Unilec S.A. w Ivry Sur Seine, Francja, Billa Polska Sp. z o.o. w Poznaniu (A)
197. RLU-27/2009, 09.12.2009, ICom Sp. z o.o. w Lublinie (D)
198. DKK-84/2009, 10.12.2009, Silentio Investments Sp. z o.o. w Warszawie i Poldim S.A. w Tarnowie (A)
199. RKR-28/2009, 10.12.2009, Roman G. - „Klinika Rehabilitacji Indywidualnej” w Krakowie (D)
200. DDK-9/2009, 11.12.2009, JW Construction Holding S.A. w Ząbkach (D)
201. DDK-10/2009, 11.12.2009, Lukas Bank S.A. we Wrocławiu (D)
202. DKK-85/2009, 11.12.2009, Fonds de Modernisation des Equipementiers Automobiles w Paryżu, Francja, Groupe Electropoli Societe Anonyme w La Croix Vincent, Saint-James, Francja (A)
203. DKK-87/2009, 11.12.2009, Daimler AG w Stuttgarcie Niemcy, OJCS Kamaz w Naberezhnye Chelny Federacja Rosyjska (A)
204. DKK-88/2009, 11.12.2009, Zbigniew Marian P. - Wytwórnia Pasz „Piast” w Lewkowcu, Zakłady Drobiarskie Langner Sp. z o.o. w Karolinkach (A)
205. DKK-89/2009, 14.12.2009, Zakłady Usług Energetycznych i Komunikacyjnych grupa ZUE S.A. w Krakowie, Przedsiębiorstwo Robót Komunikacyjnych w Krakowie S.A. w Krakowie (A)

206. DNR2-317/2009, 14.12.2009, „HIPO” Heropolitański, Gołda Sp. j. w Warszawie (E)
207. DNR2-319/2009, 14.12.2009, „ALEXIS II” E. i M. Łukasik Sp. j. w Regulach (E)
208. DIH1-19/2009, 14.12.2009, Anna Aneta S. „Zagroda” w Szczecinie (G)
209. RPZ-26/2009, 14.12.2009, Polski Związek Solaryjny w Warszawie (B)
210. DNR2-321/2009, 15.12.2009, Piotr D., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „SWEDE” w Poznaniu (E)
211. DNR2-322/2009, 15.12.2009, „HIT-CHIN” Sp. z o. o. w Łodzi (E)
212. RŁO-32/2009, 15.12.2009, Krzysztof C. - Zakład Robót Instalacyjno-Inżynierskich „CEWOKAN” w Łowiczu (C)
213. RŁO-33/2009, 15.12.2009, Koluszkowskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Koluszkach (C)
214. RŁO-34/2009, 15.12.2009, Gmina Brzeziny (D)
215. RŁO-35/2009, 15.12.2009, Gmina Brzeziny (C)
216. RPZ-27/2009, 15.12.2009, Knott Sp. z o. o. w Zdziechowicach, Grzegorz B. - „P.H.U. Goliat” w Andrychowie, Leszek N. - „Przyczepy Nowacki” w Białych Błotach, Zbigniew E. - „W.P.H.U.M. Zbigniew Eljasiewicz” w Białymstoku, Kazimierz P. - „Zakład Produkcyjno-Handlowo-Serwisowy Przyczep” w Częstochowie, „P.P.H. PAMER E.R. Andruchowycz” Sp.j. w Wielkich Drogach, Marek R. - „Firma Cover” w Łodzi, Marek N. - „P.H.U. Transmark Centrum Sprzedaży i Obsługi Przyczep” w Ożarowie Mazowieckim, Jan C. - „Service Przyczep” w Plewiskach, Urszula P. - „Boufen” w Szczecinie, Ilona i Krzysztof N. - „A.S.O. Ilona i Krzysztof Nachtman” we Wrocławiu (B)
217. DKK-90/2009, 16.12.2009, Abris CEE Mid-Market Fund Limited Partnership na Wyspie Jersey, Futura Leasing S.A. w Gdańsku (A)
218. DIH2-52/2009, 16.12.2009, PKN ORLEN S. A. z siedzibą w Płocku (F)
219. RKT-37/2009, 16.12.2009, Gmina Głogówek (D)
220. RWR-36/2009, 16.12.2009, Robert Piotr S. - „IN-NET Systemy Komputerowe” w Dzierżoniowie (D)
221. RWR-37/2009, 16.12.2009, Zbigniew C. - „Maxnet” w Żarach (D)
222. RWR-38/2009, 16.12.2009, Krzysztof J. - „Kaja Komputer” we Wschowie (D)
223. DKK-92/2009, 17.12.2009, HBO Central Europe Acquisitions, LLC w Delaware i HBO Central Europe, LLC w Delaware, USA (A)
224. DKK-93/2009, 17.12.2009, Bumar Sp. z o. o. w Warszawie, Przemysłowy Instytut Telekomunikacji S.A. w Warszawie, Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych „OBRUM” Sp. z o. o. w Gliwicach (A)
225. RKT-36/2009, 17.12.2009, Tomasz Ś. - PHU „TOMAR” w Zabrze (D)
226. RKT-38/2009, 17.12.2009, Inter Holidays Sp. z o. o. w Częstochowie (D)
227. DKK-94/2009, 18.12.2009, Impel Cleaning Sp. z o. o. we Wrocławiu i HK Zakład Usługowo Handlowy „PARTNER” Sp. z o. o. w Dąbrowie Górniczej (A)
228. DKK-95/2009, 18.12.2009, Energetyka Sp. z o. o. w Lubinie, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Legnicy (A)
229. DNR1-114/2009, 18.12.2009, „DAB-WEL” G.-B. Justyna, K. Krzysztof Sp. j. w Warszawie (E)
230. DIH1-18/2009, 18.12.2009, Alicja R.-K. „Farma” w Solcu Kujawskim (G)
231. DIH2-51/2009, 18.12.2009, BENZOL Sp. z o. o. z siedzibą w Ostrołęce (F)
232. RKT-39/2009, 18.12.2009, PKP Intercity S.A. w Warszawie (D)
233. RKT-40/2009, 18.12.2009, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Czerwionce-Leszczynach (C)
234. RKT-41/2009, 18.12.2009, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Czerwionce-Leszczynach (D)
235. RLU-28/2009, 18.12.2009, LS Invest Sp. z o. o. w Białymstoku (G)
236. DOK-8/2009, 21.12.2009, Telekomunikacja Polska S.A. w Warszawie (C)
237. DKK-96/2009, 21.12.2009, EKOENERGETYKA Sp. z o. o. w Krakowie, Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe EKO-ENERGIA Sp. z o. o. w Krakowie (A)
238. DNR2-325/2009, 21.12.2009, „EM & EM” M. P., M. D. Sp. j. w Warszawie (E)
239. RLU-29/2009, 21.12.2009, Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Siemiatyczach (C)
240. RŁO-36/2009, 21.12.2009, Solvia Sp. z o. o. w Łodzi (D)
241. RŁO-37/2009, 21.12.2009, Robert P. i Michał K. - „ELNET” s.c. w Łodzi (D)
242. RŁO-38/2009, 21.12.2009, Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. Viena Insurance Group w Warszawie (D)
243. DNR1-115/2009, 22.12.2009, „REDAN” S.A. w Łodzi (E)
244. DNR1-116/2009, 22.12.2009, Piotr P., Maciej W. HERMES s.c. w Gdyni (E)
245. DNR1-118/2009, 22.12.2009, Jarosław B. P.H.U. „Benex” w Żarkach Wielkich (E)
246. DNR2-329/2009, 22.12.2009, PPHU „NAMAT” Agata i Dariusz J. Sp. j. w Częstochowie (E)
247. DNR2-330/2009, 22.12.2009, MADEJ Sp. z o. o. w Warszawie (E)
248. RKR-29/2009, 22.12.2009, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o. o. w Nowym Sączu (C)
249. RŁO-39/2009, 22.12.2009, Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A. w Sopocie (D)
250. RWA-36/2009, 22.12.2009, Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych w Warszawie (G)
251. DNR1-117/2009, 23.12.2009, NVL - UNION Sp. z o. o. w Warszawie (E)
252. DIH2-60/2009, 23.12.2009, CNT Sp. z o. o. w Szubinie (F)
253. RKT-42/2009, 23.12.2009, „Viva Tours” Sp. z o. o. w Chorzowie (D)
254. RPZ-28/2009, 23.12.2009, Samodzielne Koło Terenowe Nr 15 Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Poznaniu (D)
255. RWA-38/2009, 23.12.2009, Orco Project Sp. z o. o. w Warszawie (D)
256. RWR-39/2009, 23.12.2009, AP Invest Polska Sp. z o. o. we Wrocławiu (D)
257. RWR-40/2009, 23.12.2009, Gmina Lubin (C)
258. RKR-30/2009, 24.12.2009, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „OKNOHIT” Ireneusz A., Adam A. Sp. j. w Oświęcimiu (D)
259. DKK-99/2009, 28.12.2009, Impel Security Polska Sp. z o. o. we Wrocławiu, Przedsiębiorstwo Specjalistyczne Asekuracja Sp. z o. o. w Warszawie (A)
260. DKK-102/2009, 28.12.2009, Pahoa Investments Sp. z o. o. w Warszawie, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A. w Warszawie (A)
261. DNR1-119/2009, 28.12.2009, Lidia B. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „INTERBIKE” w Częstochowie (E)
262. DNR2-323/2009, 28.12.2009, „Brimarex” Sp. z o. o. w Poznaniu (E)
263. RKT-43/2009, 28.12.2009, Fabryka Farb i Lakierów Śnieżka S.A. w Lublinie i 55 innych przedsiębiorców (B)

264. DKK-103/2009, 29.12.2009, AgustaWestland N.V. w Amsterdamie (Holandia), Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Świdnik S.A. w Świdniku (A)
265. DNR1-120/2009, 29.12.2009, „BAAS” Sp. z o.o. w Otwocku (E)
266. DNR2-333/2009, 29.12.2009, Gazelo Sp. z o.o. w Częstochowie (E)
267. RBG-22/2009, 29.12.2009, Jerzy M. - STAL-GAZ Firma Handlowo-Usługowa Makarewicz w Bartoszycach (C)
268. RWA-39/2009, 29.12.2009, Oasis Tours Sp. z o.o. w Warszawie (D)
269. RWA-40/2009, 29.12.2009, Sebastian Wojciech L. - „Sped Express” w Kątach (D)
270. RWA-41/2009, 29.12.2009, Marcin K. i Grzegorz C. - „Express Line” sp. c. w Warszawie (D)
271. DNR1-121/2009, 30.12.2009, „SPOŁEM” Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Ostrołęce (E)
272. RBG-23/2009, 30.12.2009, Warmińskie Przedsiębiorstwo Budowlane S.A. w Olsztynie (D)
273. RKT-44/2009, 30.12.2009, Gerda Sp. z o.o. i 45 innych przedsiębiorców (B)
274. RKT-45/2009, 30.12.2009, Myszkowska Telewizja Kablowa Sp. z o.o. w Myszkowie (G)
275. RKT-46/2009, 30.12.2009, Przedsiębiorstwo Handlowe „Eko-Live” Sp. j. w Bielsku-Białej (G)
276. RKT-47/2009, 30.12.2009, PPG Polifarb Cieszyń S.A. w Cieszynie, Leroy-Merlin Polska Sp. z o.o. w Warszawie (B)
277. RKT-48/2009, 30.12.2009, Izabela W., Mirosław W. - Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego „Witours” s.c. w Bielsku-Białej (D)
278. RKT-49/2009, 30.12.2009, Kamsoft Sp. z o.o. w Katowicach oraz siedmiu innych przedsiębiorców (B)
279. RKR-31/2009, 30.12.2009, Gmina Rzeszawa (C)
280. RLU-30/2009, 30.12.2009, Piotr W. - Ośrodek Szkolenia Doskonalenia i Doskonalenia Kadr KURSATOR w Lublinie (D)
281. RŁO-40/2009, 30.12.2009, Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Ergo Hestia S.A. w Sopocie (D)
282. RPZ-29/2009, 30.12.2009, Federal Express Poland Sp. z o.o. w Warszawie (D)
283. RWR-41/2009, 30.12.2009, Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. w Warszawie (D)
284. DDK-11/2009, 31.12.2009, Cyfrowy Polsat S.A. w Warszawie (D)
285. DDK-12/2009, 31.12.2009, Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. w Warszawie (D)
286. DDK-13/2009, 31.12.2009, Vobis S.A. w Szczecinie (D)
287. DIH2-62/2009, 31.12.2009, Mirosława L. MIR-OIL Firma Handlowo Usługowa w Mirosławcu (F)
288. RKR-32/2009, 31.12.2009, Enion S.A. w Krakowie (C)
289. RKR-33/2009, 31.12.2009, Spółka Mieszkaniowa „Salwator” Sp. z o.o. w Krakowie (D)
290. RLU-31/2009, 31.12.2009, Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Siemiatyczach (C)
291. RŁO-41/2009, 31.12.2009, Jacek S., Joanna S. - Biuro Turystyczne Bonus w Sieradzu (D)
292. RŁO-42/2009, 31.12.2009, Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie (D)
293. RPZ-30/2009, 31.12.2009, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie (C)
294. RPZ-31/2009, 31.12.2009, Andrzej P. - Rolletic Polska w Chybach i sześciu innych przedsiębiorców prowadzących Gabinety Partnerskie Rolletic (B)
295. RWA-37/2009, 31.12.2009, Aster Sp. z o.o. w Warszawie (D)
296. RWA-42/2009, 31.12.2009, Kompas Poland Sp. z o.o. w Warszawie (D)
297. RWA-43/2009, 31.12.2009, Spray S.A. w Warszawie (D)
298. RWA-44/2009, 31.12.2009, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. w Warszawie (D)
299. RWA-45/2009, 31.12.2009, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. w Warszawie (C)
300. RWA-46/2009, 31.12.2009, Włodarzewska S.A. w Warszawie (D)
301. RWA-47/2009, 31.12.2009, „PRK 7 Nieruchomości” Sp. z o.o. w Warszawie (D)

4

WYROK

z dnia 26 października 2009 r.

w sprawie z odwołania Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK
(sygn. akt XVII Ama 68/08)

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów po rozpoznaniu w dniu 26 października 2009 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z odwołania Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów na skutek odwołania Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie od Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 19 sierpnia 2008 r., Nr DDK-14/2008:

- I. zmienia punkt 3 zaskarżonej decyzji w ten sposób, że zmniejsza wysokość nałożonej kary pieniężnej do kwoty 400.000 zł (czterysta tysięcy złotych),
- II. oddala odwołanie w pozostałej części,
- III. zasądza od Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją Nr DDK-14/2008 z dnia 19 sierpnia 2008 r. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie PTK Centertel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, polegające na: prowadzeniu kampanii reklamowej pt. „Bliskość tworzy święta” w zakresie „Oferty promocyjnej - Wybrane 3 numery”, w ramach której - pomimo wyraźnego odniesienia do okresu świątecznego - usług promocyjną darmowych rozmów z trzema wybranymi osobami jest wyłączona w okresie świątecznym (tj. 24, 25, 26, 31 grudnia, 1 stycznia), co jest działaniem bezprawnym stanowiąc nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 stycznia 2008 r.

II. Na podstawie art. 26 ust. 2 w zw. z art. 27 ust. 4 w zw. z art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazał PTK Centertel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie publikację niniejszej decyzji w całości na koszt PTK Centertel Sp. z o.o. na stronie internetowej przedsiębiorcy www.orange.pl w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej www.orange.pl oraz utrzymywanie jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 6 (sześć) miesięcy, a ponadto dwukrotną publikację sentencji decyzji na koszt PTK Centertel Sp. z o.o. na jednej z pięciu pierwszych stron dziennika o zasięgu ogólnopolskim o objętości co najmniej 24 (dwadzieścia cztery) cm x 12 (dwanaście) cm, z tym że okres między przedmiotowymi publikacjami powinien wynosić co najmniej 7 (siedem) dni.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na PTK Centertel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, karę pieniężną w wysokości 806.400,00 zł (słownie: osiemset sześć tysięcy czterysta złotych 00/100 groszy), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

IV. Na podstawie art. 103 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nadał decyzji w zakresie pkt II sentencji decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.

Powód na podstawie art. 479²⁸ Kpc zaskarżył powyższą decyzję w całości oraz w trybie art. 479³⁰ Kpc wniósł o wstrzymanie wykonalności decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy. [...]

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpoznając sprawę ustalił następujący stan faktyczny.

PTK Centertel Sp. z o.o. jest przedsiębiorcą zarejestrowanym w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy, Wydział Gospodarczy pod nr KRS 0000006107 i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług telekomunikacyjnych, w ramach której świadczy usługi m.in. klientom detalicznym, tj. konsumentom.

Pod koniec roku 2007 r. operator zaoferował abonentom oraz użytkownikom oferty promocyjne pod wspólnym hasłem: „bliskość tworzy święta”. Towarzyszyła temu kampania reklamowa, w ramach, której w środkach masowego przekazu (prasa, radio, telewizja), miejscach publicznych (plakaty, tzw. billboardy) oraz w punktach sprzedaży (ulotki) były prezentowane poszczególne materiały promocyjne. Jedną z ofert promocyjnych pt. „Wybrane 3 numery” dotyczyła możliwości wykonywania bezpłatnych połączeń do 3 numerów Orange bądź do sieci stacjonarnych. Oferta była związana z obowiązkiem zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych na okres 24 lub 30 miesięcy w ofercie Nowy Twój Plan z kwotą zobowiązania co najmniej 25 zł połączonej z zakupem telefonu w cenie promocyjnej, bądź umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych na czas określony w ofercie Plan na Rozmowy połączonej z zakupem telefonu w cenie promocyjnej. Oferta „Wybrane 3 numery” obowiązywała od dnia 7 listopada 2007 r. do dnia 31 stycznia 2008 r. W regulaminie oferty promocyjnej w pkt 18 wskazano m.in., że usługa nie jest realizowana w dniach 24, 25, 26, 31 oraz 1 stycznia oraz że w te dni opłaty za przedmiotową usługę naliczane są zgodnie z opłatami za tę usługę wskazanymi w Cenniku usług podstawowych w ofercie Nowy Twój Plan i Plan na Rozmowy.

W wyniku przeprowadzonego postępowania administracyjnego została wydana zaskarżona decyzja.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie tylko w części, w jakiej zarzuca niewspółmierność nałożonej kary pieniężnej, będąc bezzasadnym w pozostałej części.

Bezzasadny jest w szczególności zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) poprzez ich zastosowanie w odniesieniu do działań powoda w całym okresie, którego dotyczy decyzja - pomimo, iż przepisy te nie obowiązywały przed dniem 21 grudnia 2007 r. Bezsprzeczne jest, że oferta „Bliskość tworzy święta” i towarzysząca temu akcja promocyjna trwała również po 21 grudnia 2007 r., co uzasadniało zastosowanie przepisów ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Należy przy tym podkreślić, że reklama sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształcająca lub mogąca zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, jako reklama wprowadzająca w błąd, była zakazana treścią art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w brzmieniu obowiązującym przez 21 grudnia 2007 r.

Brak jest również podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 7 i 77 Kpa i art. 233 Kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dowolność w zakresie ustaleń dotyczących działań powoda będących podstawą decyzji poprzez niezgodne z rzeczywistością odczytanie treści komunikatu reklamowego. W ocenie Sądu, trafne jest stanowisko Prezesa UOKiK, że zestawienie oferty promocyjnej pt. „Wybrane 3 numery”, zawierającej możliwość wykonywania bezpłatnych połączeń do 3 numerów Orange bądź do sieci stacjonarnych z hasłem „bliskość tworzy święta”, wywołuje u przeciętnego konsumenta wrażenie, że świąteczną bliskość (rozumianą jako możliwość kontaktu telefonicznego z bliskimi) zapewni mu skorzystanie z oferty powoda, a więc będzie on mógł w okresie świątecznym wykonywać bezpłatnie połączenia na wybrane 3 numery. Bezsprzeczne jest również, że usługa ta nie miała być i nie była realizowana w dniach 24, 25, 26, 31 oraz 1 stycznia. Brak jest w związku z tym podstaw do formułowania zarzutu naruszenia art. 5 ust. 1 i art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż kampania reklamowa odnosząca się do usługi długoterminowej powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej zawarcia umowy, której inaczej by nie podjął.

Zdaniem Sądu, bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wskazana w dyspozycji „decyzja dotycząca umowy” oznacza również „zainteresowanie się ofertą” lub „fakt udania się do punktu sprzedaży” czy też „zapoznanie się z jej (oferty) zasadami na stronie internetowej operatora”. Określenie „decyzja dotycząca umowy” zostało ustawowo zdefiniowane w art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i oznacza podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania. Opierając się na doświadczeniu życiowym nie można uznać, żeby „zainteresowanie się ofertą”, a tym bardziej „udanie się do punktu sprzedaży” nie było połączone z decyzją konsumenta, co do tego, czy dokona zakupu. Ani czynność zapoznawania się z ofertą, ani wizyta w punkcie sprzedaży, zdaniem Sądu, sama w sobie nie jest czynnością dostatecznie atrakcyjną, aby wykonywać ją bez zamiaru zawarcia umowy.

W świetle powyższych wywodów, za bezzasadny należało uznać również zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 oraz art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w sytuacji braku spełnienia przesłanki bezprawności działania. Nieuczciwa praktyka rynkowa, której z przedstawionych wyżej względów dopuścić się powód, jest działaniem bezprawnym, co stanowi wypełnienie przesłanki, o której mowa w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym poprzez błędną wykładnię przejawiającą się posłużeniem się dla potrzeb decyzji wadliwie określonym modelem przeciętnego konsumenta. Kwestionowane reklamy, wywołując wrażenie związku oferty ze świętami nie zawierały informacji, że możliwość wykonywania bezpłatnych połączeń była właśnie w okresie świątecznym wyłączona. Już to działanie naruszało art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Bez znaczenia jest, że wyedukowany, rozważny i krytyczny konsument miał możliwość w wyniku późniejszych działań uzyskać prawidłowe informacje.

Za chybiony należało także uznać zarzut naruszenia art. 77 §1 Kpa, art. 107 Kpa oraz art. 233 Kpc, a także naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 111 Ustawy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na dowolnym, wybiórczym posłużeniu się przesłankami mającymi wpływ na nałożenie oraz wymiar kary pieniężnej. Jest faktem powszechnie znanym, że od chwili swojego powstania powód, jak i wszyscy operatorzy telefonii komórkowej prowadzą aktywną działalność reklamową. Zarówno długotrwałość, jak i znaczna skala prowadzonych akcji reklamowych daje podstawy domniemywać, że powód posiada wyższe od przeciętnego doświadczenie w tym zakresie. Doświadczenie to pozwala mu dokładnie oceniać skutki prowadzonych działań reklamowych.

Powyższe okoliczności w pełni uzasadniają twierdzenie, że działanie powoda było w pełni świadome i celowe. Przeznaczając istotne nakłady na kampanię reklamową, zdaniem Sądu, powód w pełni świadomie dążył do wykorzystania okresu wzmożonych zakupów w okresie przedświątecznym, a fałszywa sugestia perspektywy bezpłatnych połączeń do 3 numerów, stanowiła istotną zachętę. Samo zaś działanie, już chociażby ze względu na wykorzystanie telewizji, dotyczyło szerokiego kręgu konsumentów.

Zdaniem Sądu, Prezes UOKiK pominął, że w istocie akcja reklamowa powoda wprowadzała w błąd konsumenta jedynie w odniesieniu do stosunkowo niewielkiej części oferty. Usługa bezpłatnych połączeń do 3 abonentów nie obowiązywała jedynie w dniach 24, 25, 26, 31 oraz 1 stycznia, co w relacji do okresu obowiązywania tej usługi (3,4,6 lub 12 miesięcy), nie jest okresem znacznym.

Za bezzasadny należało natomiast uznać zarzut naruszenia art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez zastosowanie tego przepisu, pomimo iż w chwili wydania decyzji nie występuje ani nie może wystąpić skutek w postaci naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Wbrew twierdzeniom powoda, skoro w ramach akcji promocyjnej „bliskość tworzy święta”, zawierane były umowy z usługą bezpłatnych połączeń do 3 abonentów przez okres 12 miesięczny, to oznacza, że w relacjach umownych mogą pozostawać konsumenci, którzy zawarli umowy pod wpływem nieuczciwej praktyki rynkowej. Zasadne więc było nałożenie na powoda obowiązków na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z tych względów zaskarżoną decyzję należało zmienić w pkt III, orzekając jak w sentencji (art. 479^{31a} §3 Kpc), oddalając równocześnie odwołanie w pozostałej części jako bezzasadne (art. 479^{31a} §1 Kpc).

Koszty zastępstwa procesowego zasądzono na rzecz pozwanego na podstawie art. 100 Kpc uznając, że uległ on tylko co do nieznacznej części swego żądania.

5

WYROK

z dnia 27 października 2009 r.

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK
(Sygn. akt XVII Ama 126/08)

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów po rozpoznaniu w dniu 27 października 2009 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z odwołania Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze z siedzibą w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o ochronę konkurencji i nałożenie kary pieniężnej, na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 sierpnia 2008 r., Nr RWA-41-02/06/JR:

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od powoda Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze z siedzibą w Warszawie na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 1080 (jeden tysiąc osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Międzynarodowego Zrzeszenia Przewoźników Lotniczych, wydał w dniu 29 sierpnia 2008 roku decyzję Nr RWA-41-02/06/JR, w której:

w pkt I, na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 131 ust. 1 i art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów uznał działanie Przedsiębiorstwa Państwowego „Porty Lotnicze” z siedzibą w Warszawie za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 i 5 ustawy z dnia 15.12.2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez nadużywanie pozycji dominującej na rynkach płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotnisk na terenie portów lotniczych: Warszawa/Okęcie, Rzeszów/Jesionka i Zielona Góra/Babimost, poprzez nieuzasadnione różnicowanie wysokości opłat lotniskowych i nawigacyjnych za loty krajowe i międzynarodowe, co powoduje zróżnicowanie warunków konkurencji dla przewoźników lotniczych korzystających z usług Przedsiębiorstwa państwowego „Porty Lotnicze” i tym samym przeciwdziałając kształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1.09.2005 roku,

w pkt II na podstawie art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego w zw. z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów i w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 136 ust. 1 tej ustawy w zw. z art. 5 Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu umorzył postępowanie antymonopolowe w sprawie podejrzenia naruszenia przez Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” z siedzibą

w Warszawie art. 82 lit. c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską polegającego na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotnisk na terenie portu lotniczego Warszawa/Okęcie poprzez stosowanie wobec partnerów handlowych nierównych warunków dostępu do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji wskutek nieuzasadnionego różnicowania wysokości opłat lotniskowych i navigacyjnych za loty krajowe i międzynarodowe, z uwagi na niespełnienie warunków ustanowienia zakazu, o którym mowa w art. 82 lit. c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

w pkt III na podstawie art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego nałożył na Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości 200000 zł za naruszenie zakazu, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I decyzji.

Wydając przedmiotową decyzję Prezes UOKiK oparł się na następujących rozważaniach.

Podstawą zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest stwierdzenie przez Prezesa UOKiK, że w wyniku stosowania praktyki ograniczającej konkurencję doszło lub mogło dojść do naruszenia interesu publicznoprawnego. W przedmiotowej sprawie PP „Porty Lotnicze” różnicowało wysokość opłat za usługi lotniskowe i navigacyjne świadczone na rzecz przewoźników lotniczych w zależności od rodzaju lotów, z którymi związane były te usługi. Przewoźnicy wykonujący loty międzynarodowe obciążani byli wyższymi opłatami w stosunku do przewoźników wykonujących loty krajowe. Niejednolite warunki cenowe oferowane przez PP „Porty Lotnicze” kontrahentom mogły stwarzać tym przedsiębiorcom zróżnicowane warunki konkurencji, a przez to zakłócać funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej. W ocenie Prezesa UOKiK, działania polegające na stosowaniu opłat, których wysokość została ustalona w sposób faworyzujący określoną grupę odbiorców, oddziaływały na sytuację wszystkich jego faktycznych i potencjalnych kontrahentów, a tym samym mogły zniekształcać rozwój konkurencji na rynku. Dlatego też Prezes UOKiK uznał za bezsporną możliwość naruszenia interesu publicznego w wyniku kwestionowanych działań PP „Porty Lotnicze”. Nadto Prezes UOKiK stwierdził, że na podstawie definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów nie ulega wątpliwości, że PP „Porty Lotnicze” podlega rygorom określonym w ustawie antymonopolowej i jego działania mogą być oceniane w kontekście naruszenia zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję.

W ocenie Prezesa UOKiK w niniejszej sprawie produktem wyznaczającym rynek właściwym w ujęciu asortymentowym są usługi będące ekwiwalentem opłat stanowiących przedmiot postępowania antymonopolowego. Są to usługi lotniskowe - tj. usługi świadczone przez podmiot zarządzający lotniskiem na rzecz przewoźników lotniczych oraz innych użytkowników statków powietrznych, związane ze startem, lądowaniem i postojem statków powietrznych. Usługi te obejmują udostępnianie dworców lotniczych i innych urządzeń wchodzących w skład infrastruktury lotniskowej, niezbędnej dla wykonywania przewozów lotniczych. Ponadto według Prezesa UOKiK, produktem wyznaczającym rynek relewantny w niniejszej sprawie są, obok usług lotniskowych, także usługi navigacyjne, związane z kontrolą zbliżania lotów i nadzorem lotniczym. W okresie, którego dotyczy postępowanie usługi obecnie określane mianem „lotniskowych”, były świadczone przez ten sam podmiot, na jednakowych zasadach, zaś zasady ich odpłatności były określane w jednym dokumencie. Stąd dla Prezesa UOKiK nie ulega wątpliwości, że biorąc pod uwagę czasowy aspekt analizowanego rynku właściwego - relewantny rynek produktowy wyznaczają zarówno usługi lotniskowe, jak i usługi navigacyjne, co łącznie należy określić mianem „płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotniska”. W odniesieniu do geograficznego wymiaru rynku właściwego Prezes UOKiK wskazał na obszar danego portu lotniczego. Każdy z funkcjonujących w Polsce cywilnych portów lotniczych należy traktować jako odrębny rynek geograficzny, tak więc rynkami właściwymi w niniejszej sprawie są rynki płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotnisk na terenie portów lotniczych: Warszawa/Okęcie, Rzeszów/Jesionka i Zielona Góra/Babimost.

Następnie Prezes UOKiK w oparciu o definicję zawartą w art. 4 pkt 9 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów ustalił, że PP „Porty Lotnicze” na zidentyfikowanych w niniejszej sprawie rynkach właściwych, tj. rynkach płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotnisk na terenie wyżej wskazanych portów lotniczych posiada - jako monopolista - kwalifikowaną pozycję dominującą.

W ocenie Prezesa UOKiK działanie PP „Porty Lotnicze” spełnia wszystkie przesłanki zakazanego nadużywania pozycji dominującej określone w art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

I tak, w okolicznościach niniejszej sprawy umowy poddane ocenie z punktu widzenia prawa antymonopolowego dotyczyły świadczenia przez przedsiębiorcę usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotniskowej dla celów wykonywanych przewozów lotniczych (usług lotniskowych), a także nadzoru ruchu lotniczego (usług navigacyjnych). PP „Porty Lotnicze” nie zawiera z przewoźnikami odrębnych umów o usługi lotniskowe i navigacyjne. Podmioty korzystające z przedmiotowych usług zobowiązane były do uiszczenia stosownych opłat, które nie były negocjowane indywidualnie, lecz zostały określone z góry w ustalonej przez przedsiębiorcę „Taryfie opłat za usługi lotnicze świadczone przez Przedsiębiorstwo Państwowe Porty Lotnicze”, obowiązującej - z niewielkimi zmianami - od 1.04.1992 roku. W zakresie każdej z opłat przewidzianych w przedmiotowej Taryfie i każdej z usług stanowiących odpowiednik danej opłaty umowy zawierane przez przedsiębiorcę z przewoźnikami lotniczymi należy uznać za podobne w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kolejną przesłanką wynikającą z treści art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy jest niejednolitość lub uciążliwość stosowanych warunków umów. Zakaz różnicowania warunków umów odnosi się zarówno do warunków cenowych - jak to ma miejsce w tej sprawie - jak i niecenowych. Skutkiem stosowania niejednostajnych lub uciążliwych cen przez podmiot dominujący jest nieuzasadnione prawnie i ekonomicznie zróżnicowanie podmiotowe jego kontrahentów, wskutek czego jedni kontrahenci zostają uprzywilejowani, gdyż pobierane od nich ceny są niższe, natomiast pozostali, od których pobierane są ceny wyższe, podlegają dyskryminacji. System naliczania opłat stosowany przez PP „Porty Lotnicze” do dnia 31.08.2005 roku został tak skontrolowany, że cena końcowa pobierana za usługę wykonaną na rzecz przewoźnika lotniczego zależała od kilku różnych czynników, takich jak liczba odprawionych pasażerów, klasa lotniska, masa startowa statku, a także rodzaj lotu, tzn. czy był to lot krajowy, czy międzynarodowy. Spośród tych czynników, Prezes UOKiK uznał, jako naruszający zakaz określony w art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, kryterium rodzaju lotu, wskazując, że zróżnicowanie opłat w zależności, czy jest to lot krajowy, czy międzynarodowy, nie znajduje uzasadnienia ekonomicznego. Różnicowanie przez przedsiębiorcę dominującego cen stosowanych wobec kontrahentów może mieć miejsce wyłącznie wtedy, kiedy istnieją obiektywne powody do takiego zachowania. Takim powodem nie może być, w ocenie Prezesa UOKiK, obniżanie cen pobieranych od niektórych tylko, wybranych kontrahentów, w celu zapewnienia im wsparcia finansowego w zakresie określonego rodzaju działalności. Postępowanie dowodowe wykazało, że PP „Porty Lotnicze” finansowało ze środków pochodzących z obsługi ruchu międzynarodowego krajowy ruch lotniczy.

Kolejną przesłanką wynikającą z treści art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów jest stwierdzenie, że stosowane przez dominanta we podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwe lub niejednolite warunki konkurencji stwarzały tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji. Prezes UOKiK stwierdził, że w warunkach niniejszej sprawy skutki działań przedsiębiorcy polegających na różnicowaniu opłat lotniskowych i nawigacyjnych za loty krajowe i międzynarodowe prowadziły do gorszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na rynkach przewozów międzynarodowych na terytorium Polski dla przewoźników zagranicznych w porównaniu z przewoźnikami krajowymi, wskutek narzucania przewoźnikom zagranicznym wyższych cen za takie same usługi. Stosowanie wyższych cen dla przewoźników zagranicznych z natury rzeczy miało bezpośredni wpływ na osiągane przez nich dochody i tym samym pogorszyło dla nich warunki konkurencji. Prezes UOKiK wskazał, że pobierane przez PP „Porty Lotnicze” niższe opłaty za takie same usługi wykonywane w związku z lotami krajowymi oraz wyższe za usługi związane z lotami międzynarodowymi powodowało w praktyce uprzywilejowanie przewoźnika krajowego, który korzystając z usług świadczonych przez przedsiębiorcę ponosił w zakresie lotów krajowych koszty niższe niż wynikało to z rachunku ekonomicznego. A takie uprzywilejowanie negatywnie wpływa na warunki konkurencji na tych rynkach. Prezes UOKiK mając powyższe okoliczności na względzie uznał, że działania podejmowane przez PP „Porty Lotnicze” wyczerpują znamiona praktyki ograniczającej konkurencję. Prezes UOKiK wskazał, że jego stanowisko jest zbieżne w tym przedmiocie z orzecnictwem Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości orzekających na podstawie art. 82 lit c TWE w analogicznych sprawach.

Następnie Prezes UOKiK wskazał, że PP „Porty Lotnicze” zarzucono również stosowanie praktyki określonej w art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, która polega na przeciwdziałaniu przez dominanta ukształtowania się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji. W toku postępowania wykazano, że działania podejmowane przez przedsiębiorcę wywołały skutek w postaci pogorszenia warunków konkurencji dla przewoźników wykonujących wyłącznie loty międzynarodowe, w porównaniu do warunków konkurencji, jakie miał przewoźnik wykonujący obok lotów międzynarodowych również loty krajowe, obciążone kosztami w stopniu znacznie mniejszym, niż uzasadniały to względy ekonomiczne. Prezes UOKiK wskazał, że oceny działań przedsiębiorcy obojętne są motywów, jakimi kierował się stosując nielegalne praktyki, a PP „Porty Lotnicze” same przyznały w toku postępowania, że wysokość opłat pobieranych za loty krajowe nie miało oparcia w kosztach ponoszonych przy świadczeniu usług, za które opłaty te były pobierane, a ich celem było wspieranie mało rozwiniętego krajowego ruchu lotniczego, poprzez jego częściowe subsydiowanie. Wyjaśnienia te uznał Prezes UOKiK za wprost wskazujące na antykonkurencyjną intencję przedsiębiorcy. W związku z powyższym Prezes UOKiK uznał, że zarzut wynikający z treści art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zasadny.

Prezes UOKiK wskazał, że w dniu 1.09.2005 roku weszły w życie „taryfy opłat lotniskowych” dla portów lotniczych Warszawa/Okęcie, Rzeszów/Jesionka i Zielona Góra/Babimost, zatwierdzone przez Prezesa ULC decyzjami wydanymi w dniu 2.08.2005 roku. Tego samego dnia weszły w życie „opłaty pobierane przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym” (opłaty nawigacyjne) ogłoszone przez Prezesa ULC w dniu 31.08.2005 roku. Jednocześnie przestały obowiązywać opłaty będące przedmiotem niniejszego postępowania. Przy ustalaniu nowych opłat przedsiębiorca odstąpił od różnicowania ich wysokości w zależności od podziału obsługiwanych lotów na krajowe i zagraniczne. Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał, że PP „Porty Lotnicze” zaniechało stosowania praktyk z dniem 1.09.2005 roku.

Prezes UOKiK wskazał także, że prowadził postępowanie w kierunku ustalenia, czy przedsiębiorca naruszył zakazy określone w art. 82 lit c TWE. Pomimo ustaleń, że praktyka przedsiębiorcy mogła wywierać wpływ na handel pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, Prezes UOKiK stwierdził, że zachodzą okoliczności uzasadniające umorzenie postępowania w tej części jako bezprzedmiotowego.

Prezes UOKiK wskazał, że w niniejszej sprawie za udowodnione należy uznać naruszenie przez PP „Porty Lotnicze” określonego w art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu nadużywania pozycji dominującej. Charakter i uciążliwość stosowanych praktyk ograniczających konkurencję uzasadnia nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorcę. W świetle wskazanych w decyzji okoliczności Prezes UOKiK uznał, że działania PP „Porty Lotnicze” mają charakter umyślny. Biorąc zaś pod uwagę stopień naruszenia interesu publicznoprawnego oraz biorąc pod uwagę okoliczności obciążające (umyślność udowodnionej praktyki, długotrwałość naruszeń) oraz łagodzące (pierwsze tego typu postępowanie przeciwko przedsiębiorcy, zaniechanie praktyki przed wszczęciem postępowania antymonopolowego, brak możliwości stosowania tego typu praktyk w przyszłości) Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 200000 złotych. W ocenie Prezes UOKiK kara ta w pełni odpowiada stopniowi zawinienia przedsiębiorcy, ma ona zarówno charakter represyjny i prewencyjny. Kara została wymierzona w dolnej granicy zagrożenia i stanowi 0,03% uzyskanego przychodu.

Odwwołanie od pkt I i III powyższej decyzji wniosło Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze”.

[...]

Sąd ustalił, co następuje.

Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” zarządzało w okresie do 1993 roku dwunastoma cywilnymi portami lotniczymi na terenie Polski. Po przekształceniach własnościowych w latach 1993-1998 w zarządzie powoda pozostały trzy porty lotnicze - w Warszawie (Okęcie im. Fryderyka Chopina), w Rzeszowie (Jesionka) i w Zielonej Górze (Babimost). Za świadczenie usług na tych lotniskach pobierane są opłaty lotniskowe (za lądowanie, pasażera, postój statku i usługi specjalne) oraz opłaty nawigacyjne (opłata trasową i terminalową). W okresie do 1.09.2005 roku obie opłaty były ustalane i pobierane przez powoda według cenników ustalonych w 1992 roku z niewielkimi późniejszymi zmianami. Powyższe taryfy były zatwierdzane przez naczelnego dyrektora PP „Porty Lotnicze”. Stawki przyjęte w przedmiotowych taryfach różniły loty międzynarodowe (przecinające granicę polskiej przestrzeni powietrznej) i krajowe (pozostałe loty). Poszczególne opłaty w lotach międzynarodowych i krajowych zostały zróżnicowane i stawki za loty krajowe były mniej więcej o połowę mniejsze niż w lotach międzynarodowych.

W dniu 3.07.2002 roku została uchwalona ustawa Prawo lotnicze. Zgodnie z treścią tej ustawy zarządzający lotniskami, w tym także PP „Porty Lotnicze” co do trzech wskazanych wyżej lotnisk, zostali zobowiązani do przedstawiania do zatwierdzenia taryf za opłaty lotniskowe Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Ustalanie opłat nawigacyjnych przekazano Agencji Ruchu Lotniczego, która taryfy przedstawiała do zatwierdzenia Prezesowi ULC. Przygotowane taryfy opłat lotniskowych dla portów zarządzanych przez powoda oraz opłaty nawigacyjne, zatwierdzone przez Prezesa ULC weszły w życie z dniem 1.09.2005 roku.

W okresie do 1.05.2004 roku Polska zgodnie z art. 1 Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, posiadała całkowitą i wyłączną suwerenność w przestrzeni powietrznej nad swoim terytorium. W tym czasie prawo kabotażu w Polsce nie zostało przyznane żadnemu podmiotowi. Wraz z wejściem do Unii Europejskiej praw kabotażu na mocy Rozporządzenia Rady nr 2408/92 z 23.07.1992 roku w sprawie dostępu przewoźników lotniczych Wspólnoty do wewnątrzwspólnotowych tras lotniczych, prawo kabotażu wszystkim przewoźnikom wspólnotowym przysługuje z mocy prawa.

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że SOKiK zajmował się jedynie punktem I i II decyzji Prezesa UOKiK, albowiem punkt II tej decyzji, dotyczący umorzenia postępowania antymonopolowego w sprawie naruszenia przez powoda art. 82 lit. c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską nie został zaskarżony.

Odnosząc się zaś do poszczególnych zarzutów sformułowanych w odwołaniu przez powoda należy stwierdzić, że co do punktu pierwszego zarzutu odwołania dotyczącego naruszenia przepisów postępowania administracyjnego należy wskazać, że ewentualne naruszenie przepisów postępowania administracyjnego nie jest przedmiotem postępowania sądowego i nie stanowi samoistnej podstawy uchylenia decyzji w tym postępowaniu. Wniesienie do Sądu odwołania od decyzji administracyjnej wszczyna dopiero cywilne, pierwszoinstancyjne postępowanie sądowe, w którym Sąd dokonuje własnych ustaleń, rozważając całokształt materiału dowodowego (takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29.05.1991 roku, sygn. akt III CRN 120/91, postanowieniu z dnia 11.08.1999 roku sygn. akt I CKN 351/99, wyroku z dnia 19.01.2001 roku sygn. akt I CKN 1036/98). Podobnie Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 20.12.2006 roku stwierdził, że podnoszenie zarzutów naruszenia postępowania administracyjnego nie może być podnoszone przed SOKiK, który jako sąd powszechny rozpatruje sprawę od nowa, co skutkuje brakiem możliwości uchylenia decyzji zaskarżonej do tego sądu z uwagi na naruszenie przepisów postępowania administracyjnego (sygn. akt VI ACa 620/06).

Kolejne trzy zarzuty podnoszone przez powoda także nie zasługują na uwzględnienie. Ustawa z 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, która znajduje zastosowanie w przedmiotowej sprawie z mocy art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów, określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów (art. 1 ust. 1). Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 pkt 3 i 5 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Nadużywanie pozycji dominującej w szczególności polega na stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji oraz przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Zatem, aby można było uznać działania powódki za praktykę ograniczającą konkurencję, o której mowa w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 3 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów musiały zostać łącznie spełnione następujące warunki: naruszenie interesu publicznego, posiadanie przez powódkę pozycji dominującej na rynku właściwym, nadużywanie przez powódkę pozycji dominującej.

Naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska. Zgodnie z wyrokiem SN z 29 maja 2001 r. I CKN 1217/98 „Z publicznoprawnego charakteru ustawy wynika, że znajduje ona zastosowanie, gdy naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Rynek taki może funkcjonować prawidłowo, gdy zapewniona jest możliwość powstania i rozwoju konkurencji. Za zagrożenie lub naruszenie konkurencji uznać należy jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku, a więc dotyczą konkurencji, jako zjawiska charakteryzującego funkcjonowanie gospodarki.”

Działania PP „Porty Lotnicze” na rynku pobierania opłat lotniskowych i nawigacyjnych na zarządzanych przez powoda portach lotniczych mogły godzić w konkurencję, jako zjawisko instytucjonalne. Opłaty te były narzucane przewoźnikom bez możliwości ich negocjacji, co w ocenie sądu ograniczało i zniekształcało rozwój konkurencji, co mogło wpływać nie tylko na przewoźników, ale także na konsumentów korzystających z usług lotniczych. Nadto niejednorodne warunki cenowe oferowane przez powoda mogły stwarzać innym przedsiębiorcom zróżnicowane warunki konkurencji, wpływając na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej. Z uwagi na powyższe zarzut powoda, że Prezes UOKiK nie miał interesu publicznego we wszczęciu postępowania jest bezzasadny.

Kolejnym warunkiem uznania, że działania powódki mogły być uznane za naruszające konkurencję jest posiadanie przez powódkę pozycji dominującej na rynku właściwym.

Punktem wyjścia w tej kwestii jest określenie rynku właściwego. Zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. W ocenie sądu Prezes UOKiK właściwie ustalił rynek właściwy w przedmiotowej sprawie. Należy przy tym mieć na uwadze fakt, że punkt I zaskarżonej decyzji odnosi się do sytuacji sprzed 1.09.2005 roku i rynek właściwy musi być ustalony na ten właśnie okres czasu. Nie można zatem, jak chce powód, rozpoznawać tej kwestii w oderwaniu opłat lotniskowych i opłat nawigacyjnych, o których rozdzieleniu można mówić w obecnym stanie faktycznym i prawnym rynku usług lotniczych. W okresie objętym zaskarżoną decyzją obie kategorie usług pozostawały ze sobą w ścisłym związku podmiotowym i funkcjonalnym, z uwagi na to, że były świadczone przez ten sam podmiot - powoda - na takich samych zasadach, a zasady ich odpłatności były określone w tym samym dokumencie. W związku z powyższym relevantny rynek produktowy wyznaczają obie usługi - opłaty lotniskowe i nawigacyjne. Każdy z produktów oferowanych przez każdy z portów lotniczych zarządzanych przez powoda oferował usługi lotniskowe i nawigacyjne odrębnie i nie mógł go w tym zastąpić żaden inny podmiot. Infrastruktura ta na rynku właściwym w aspekcie geograficznym nie miała zamiennika. Tym samym należy wskazać, że Prezes UOKiK prawidłowo wskazał i określił rynek płatnych usług związanych z udostępnianiem infrastruktury lotniska.

Ustalając właściwy rynek geograficzny pozwany wskazał każdy z trzech portów lotniczych zarządzanych przez powoda, jako odrębny rynek właściwy. Sąd w pełni podziela pogląd przedstawiony w tym zakresie przez Prezesa UOKiK. Sąd w pełni podziela ugruntowane stanowisko przedstawiane w tym zakresie przez Komisję Europejską i Europejski Trybunał Sprawiedliwości, które wskazują że produkty takie jak organizacja usług portowych dla osób trzecich w pojedynczym porcie mogą stanowić odrębny rynek właściwy, o czym przesądza fakt, że jeżeli przewoźnik chce oferować usługi transportowe na określonej trasie, dostęp do infrastruktury portowej usytuowanej na krańcach trasy ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia danej usługi (wyrok ETS z dnia 10.12.1991 roku w sprawie nr C-179/90 oraz z dnia 17.05.1994 roku w sprawie nr C-18/93). Rozważania o konkurencyjności portu w Berlinie dla portu w Warszawie w oparciu o wywiad udzielony przez ministra rządu Niemiec, nie stanowi żadnego dowodu dla przyjęcia innego ustalenia właściwego rynku geograficznego niż ustalony przez Prezesa UOKiK. Patrząc zaś na położenie geograficzne Rzeszowa, Krakowa i Katowic sąd nie może znaleźć substytutowości między znajdującymi się tam portami lotniczymi. Powód nie wskazał żadnych dowodów na fakt, że tak przewoźnicy, jak pasażerowie planując podróż dokonywali wyboru między tymi portami. Racjonalnie planowana przez konsumenta, mieszkańca Warszawy czy Szczecina, podróż lotnicza do Rzeszowa nie będzie wiodła do Karkowa (nie mówiąc o Katowicach), a następnie innym środkiem transportu do celu podróży. Sąd jednoznacznie podziela stanowisko pozwanej co do określenia geograficznego rynku właściwego.

Zatem rynkiem właściwym w sprawie jest płatna usługa związana z udostępnianiem infrastruktury lotniska na rynkach pokrywających się z odrębnymi obszarami trzech portów lotniczych zarządzanych przez powoda. Na tak zdefiniowanym rynku właściwym PP „Porty Lotnicze” posiadają pozycję dominującą.

W ocenie sądu powód nadużywał posiadanej pozycji dominującej na rynku właściwym poprzez wprowadzenie gorszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na rynkach przewozów międzynarodowych na terytorium Polski dla przewoźników zagranicznych w porównaniu z przewoźnikiem krajowym, wskutek narzucania przewoźnikom zagranicznym wyższych cen za jednakowe usługi. W tym okresie jedynie przewoźnik krajowy był dopuszczony do obsługi połączeń krajowych i tylko on mógł korzystać z obniżonych stawek za obsługę lotów krajowych. Należy przy tym zauważyć, że różnicowanie cen przez przedsiębiorcę dominującego może odbywać się tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy uzasadniają to obiektywne powody. W przedmiotowej sprawie sąd takich powodów się nie dopatrył. Nie stanowi takiego powodu wspieranie mało rozwiniętego krajowego ruchu lotniczego, poprzez jego subsydiowanie. Fakt ten co więcej wskazuje na antykonkurencyjne zamiary powoda. Należy przy tym stwierdzić, że ujednolicenie stawek, które nastąpiło po 1.09.2005 roku nie spowodowało załamania krajowego rynku lotniczego. Powyższe potwierdza wystąpienie przesłanki niejednorodności warunków umów stosowanych przez powoda z kontrahentami.

Sąd podziela stanowisko zawarte w uzasadnieniu decyzji Prezesa UOKiK co do faktu, że umowy zawierane przez powoda z przewoźnikami lotniczymi w zakresie każdego z oferowanych rodzajów usług lotniskowych i nawigacyjnych były podobne w rozumieniu prawa antymonopolowego. Stwierdzić należy, że przewoźnicy chcąc korzystać z portów lotniczych będących w zarządzie powoda musieli dokonać opłat lotniskowych i nawigacyjnych na zasadach określonych w taryfach ustanowionych przez PP „Porty Lotnicze”. Tak więc porównując umowy zawarte przez poszczególnych przewoźników z powodem jednoznacznie należy stwierdzić, że są one podobne, gdyż mamy do czynienia z tym samym typem umowy. Decyduje także o tym „podobieństwo ekonomiczne” umów, które co do wysokości opłat nie były negocjowane i zawierały takie same stawki.

Zdaniem sądu działania PP „Porty Lotnicze” wywołały skutek w postaci pogorszenia warunków konkurencji dla przewoźników wykonujących wyłącznie loty międzynarodowe, w porównaniu do przewoźnika wykonującego także loty krajowe. Sformułowanie praktyki określonej w art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy ma charakter ogólny. Przepis ten można uznawać jako klauzulę generalną zakazującą stosowania przez dominanta praktyk antykonkurencyjnych - zatem tych godzących w stan aktualnej lub potencjalnej konkurencji. Sąd nie bada zatem motywów, którymi kierował się dominant, a w zasadzie dla stwierdzenia tego typu praktyki powinno wystarczyć samo stwierdzenie powoda, że wysokość opłat za loty krajowe nie miała oparcia w kosztach ponoszonych za świadczenie usług. Odnosi się to także do konkurencji potencjalnej. Po wejściu do Unii Europejskiej taka potencjalna konkurencja mogłaby się rozwinąć, ale stosowanie opłat lotniskowych i nawigacyjnych przez powoda godziło w zasady wolnego rynku.

Sąd w pełni podziela stanowisko zaprezentowane przez Prezesa UOKiK, że z dniem 1.09.2005 roku powód zaniechał stosowania praktyk ograniczających konkurencję. Z tym dniem weszły w życie taryfy przyjęte przez odpowiedni organ - Prezesa ULC i od tego dnia nie można mówić o stosowaniu praktyk zakazanych przez PP „Porty Lotnicze”. Daty zaprzestania praktyk nie można przyjąć na wcześniejszą datę, albowiem do dnia 31.08.2005 roku wciąż obowiązywały taryfy przyjęte przez powoda.

Co do nałożonej kary pieniężnej w ocenie Sądu została ona wymierzona w sposób prawidłowy. Zgodnie z art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 8. Jak wynika ze sprawozdania finansowego PP „Porty Lotnicze” przychód powoda w roku poprzedzającym wyniósł [...] złotych i górna granica kary przewidziana w art. 101 ustawy nie została przekroczona. W ocenie Sądu nałożona kara jest adekwatna do zaistniałego naruszenia art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jej wysokość nie została wymierzona w wysokości wygórowanej. Kara pieniężna musi spełniać swoje funkcje represyjne, prewencyjne i dyscyplinujące, a wymierzając ją Prezes UOKiK wziął pod uwagę tak okoliczności obciążające, jak i łagodzące, czemu dał wyraz w uzasadnieniu decyzji. Wymierzenie kary w niższej wysokości nie spełniłoby tych funkcji. Nie sposób nie zgodzić się z argumentacją Prezesa UOKiK wskazującą na umyślność zachowania powoda. Powód jest przedsiębiorcą państwowym, podmiotem profesjonalnym, musiał więc spotkać się z rozstrzygnięciami ETS, wskazującymi, że praktyki stosowane przez niego są antykonkurencyjne. Nadto powód musiał znać zapisy ustawy prawo lotnicze, uchwalonej w dniu 3.07.2002 roku, a mimo to nie zmieniał opłat lotniskowych i nawigacyjnych, mimo upływu wskazanych w tej ustawie terminów na dostosowanie działalności do przepisów prawa.

Z tych wszystkich względów Sąd doszedł do przekonania, że nie ma podstaw do uwzględnienia odwołania powoda i na podstawie art. 479^{31a} § 1 kpc oddalił odwołanie. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc uwzględniając zawily charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

6

Wykaz wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie doręczonych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r.

1. Wyrok z dnia 21.07.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 73/08) w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji „Nysa” Sp. z o.o. w Zgorzelcu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
2. Wyrok z dnia 03.08.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 90108) w sprawie z odwołania Enea S.A. w Poznaniu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
3. Wyrok z dnia 05.08.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 147/07) w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Budowlanego Jaz-Bud w Białymstoku przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
4. Wyrok z dnia 04.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 61/08) w sprawie z odwołania Aster Sp. z o.o. w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
5. Wyrok z dnia 08.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 72/08) w sprawie z odwołania „Hotelu Lipsk” Sp. z o.o. w Krakowie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
6. Wyrok z dnia 16.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 84/08) w sprawie z odwołania Politechniki Warszawskiej przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
7. Wyrok z dnia 16.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 15/09) w sprawie z odwołania Bac-Pol S.A. w Rzeszowie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

8. Wyrok z dnia 24.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 117/08) w sprawie z odwołania Gminy Lublin przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
9. Wyrok z dnia 30.09.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 103/08) w sprawie z odwołania Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
10. Wyrok z dnia 02.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 53/08) w sprawie z odwołania Pawła H. - Zakład Produkcji Opakowań Drewnianych w Człopie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
11. Wyrok z dnia 06.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 105/08) w sprawie z odwołania Polaris Sp. z o.o. w Tarnobrzegu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
12. Wyrok z dnia 13.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 76/09) w sprawie z odwołania Gminy Gorzów Wielkopolski przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
13. Wyrok z dnia 16.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 81/08) w sprawie z odwołania Fanclub Sp. z o.o. w Poznaniu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
14. Wyrok z dnia 16.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 95/08) w sprawie z odwołania Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kędzierzynie-Koźlu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
15. Wyrok z dnia 19.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 66/08) w sprawie z odwołania Telekomunikacji Polskiej EmiTel Sp. z o.o. w Krakowie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
16. Wyrok z dnia 26.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 68/08) w sprawie z odwołania Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
17. Wyrok z dnia 27.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 104/08) w sprawie z odwołania Tikkurila Polska S.A. w Warszawie i 84 innych przedsiębiorców przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
18. Wyrok z dnia 27.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 126/08) w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
19. Wyrok z dnia 16.10.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 81/08) w sprawie z odwołania Fanclub Sp. z o.o. w Poznaniu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
20. Wyrok z dnia 10.11.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 63/08) w sprawie z odwołania Zakładu Usług Komunalnych „Hadlux” Sp. z o.o. w Sobótce przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
21. Wyrok z dnia 16.11.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 111/08) w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Handlowego „Hiper-Glazur” Sp. z o.o. w Szczecinie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
22. Wyrok z dnia 24.11.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 75/08) w sprawie z odwołania Lukas Bank S.A. we Wrocławiu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
23. Wyrok z dnia 30.11.2009 r. (Sygn. akt XVII Ama 19/09) w sprawie z odwołania Sita Radom Sp. z o.o. w Radomiu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

7

Wykaz wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie doręczonych w miesiącach: październik, listopad, grudzień 2009 r.

1. Wyrok z dnia 10.06.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 1346/08) w sprawie z odwołania PKP Cargo S.A. w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
2. Wyrok z dnia 30.09.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 250/09) w sprawie z odwołania Polskiego Konsorcjum Gospodarczego S.A. w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
3. Wyrok z dnia 30.09.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 350/09) w sprawie z odwołania Wiesława G. - Radio Taxi Service w Poznaniu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
4. Wyrok z dnia 09.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 86/09) w sprawie z odwołania Polifarb Cieszyń - Wrocław S.A. we Wrocławiu, Praktiker Polska Sp. z o.o. w Warszawie, OBI Centrala Systemowa Sp. z o.o. w Warszawie, Leroy Merlin Polska Sp. z o.o. w Warszawie, NOMI S.A. w Kielcach, Saint-Gobain Dystrybucja Budowlana Sp. z o.o. we Wrocławiu, MGI Polska Sp. z o.o. w Poznaniu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
5. Wyrok z dnia 13.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 6/09) w sprawie z odwołania Impex Trade Sp. z o.o. w Katowicach, Marek Pieczara Zakład Meblowy „FORNIT” w Jaworznie, Zakład L & L A. Leda, E. Leda, R. Leda Sp. j. w Jaworznie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
6. Wyrok z dnia 13.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 352/09) w sprawie z odwołania Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ostrowi Mazowieckiej przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
7. Wyrok z dnia 21.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 458/09) w sprawie z odwołania Polskiej Korporacji Finansowej Skarbiec Sp. z o.o. w Gdańsku przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
8. Wyrok z dnia 22.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 363/09) w sprawie z odwołania Centrum Deweloper Sp. z o.o. w Sosnowcu przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
9. Wyrok z dnia 30.10.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 461/09) w sprawie z odwołania Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jaśle przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
10. Wyrok z dnia 04.11.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 480/09) w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego Budnex Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
11. Wyrok z dnia 12.11.2009 r. (Sygn. akt VI ACa 449/09) w sprawie z odwołania Telekomunikacji Polskiej S.A. w Warszawie przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Wydawca: Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Redakcja: Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Departament Prawny i Orzecznictwa Europejskiego
Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, tel. 55 60 138, 826 39 60

Skład, druk: Agencja Reklamowa "Business Image" ul. Mokra 23/23, 03-526 Warszawa, tel. 669-39-82

Rozpowszechnianie: Gospodarstwo Pomocnicze Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, tel. 826-91-92

Dzienniki Urzędowe Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów można nabywać w Gospodarstwie Pomocniczym Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, tel. 826-91-92

Dzienniki Urzędowe Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyłożone są do powszechnego wglądu w Gospodarstwie Pomocniczym Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, tel. 826-91-92

Tłoczono z polecenia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Agencji Reklamowej "Business Image"
ul. Mokra 23/23, 03-526 Warszawa, tel. 669 39 82
